

REPUBLIKA SLOVENIJA
RAČUNSKO SODIŠČE

Revizijsko poročilo

Izvedba popravilnih ukrepov za ureditev izvajanja gospodarske javne službe systemskega operaterja distribucijskega omrežja

POSLANSTVO

Računsko sodišče pravočasno in objektivno obvešča javnosti o pomembnih razkritjih poslovanja državnih organov in drugih uporabnikov javnih sredstev ter svetuje, kako naj državni organi in drugi uporabniki javnih sredstev izboljšajo svoje poslovanje.

REPUBLIKA SLOVENIJA
RAČUNSKO SODIŠČE

Revizijsko poročilo

Izvedba popravljalnih ukrepov za ureditev izvajanja gospodarske javne službe systemskega operaterja distribucijskega omrežja

Številka: 321-3/2012/75

Ljubljana, 22. aprila 2014

Povzetek

Računsko sodišče je izvedlo revizijo smotrnosti izvedbe popravljalnih ukrepov za ureditev izvajanja gospodarske javne službe sistemskega operaterja distribucijskega omrežja (v nadaljevanju: GJS SODO) v obdobju od 24. 7. 2009 do 31. 12. 2012.

Cilj revizije je bil izrek mnenja o uspešnosti poslovanja Vlade Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarstvo, Ministrstva za infrastrukturo in prostor ter družbe SODO, sistemskega operaterja distribucijskega omrežja z električno energijo, d. o. o., Maribor (v nadaljevanju: družba SODO) pri izvedbi popravljalnih ukrepov za ureditev izvajanja GJS SODO ter izrek mnenja o učinkovitosti poslovanja družbe SODO in družbe Elektro Gorenjska, podjetja za distribucijo električne energije, d. d., Kranj (v nadaljevanju: družba Elektro Gorenjska) pri razvoju elektroenergetske infrastrukture distribucijskega omrežja v obdobju od 24. 7. 2009 do 31. 12. 2012.

Računsko sodišče je ocenilo, da Vlada Republike Slovenije, Ministrstvo za gospodarstvo, Ministrstvo za infrastrukturo in prostor ter družba SODO pri izvedbi popravljalnih ukrepov za ureditev izvajanja GJS SODO *niso bili uspešni*, saj:

- Vlada Republike Slovenije ni na strateški ravni opredelila predvidene ureditve in načina izvajanja GJS SODO, določila ciljev in usmeritev izvajanja GJS SODO, ukrepov za doseg ciljev ter nadzora nad doseganjem ciljev;
- Ministrstvo za gospodarstvo, Ministrstvo za infrastrukturo in prostor ter Vlada Republike Slovenije niso izvedli ustreznih aktivnosti, da bi zagotovili pravočasen prenos Direktive 2009/72/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih za notranji trg z električno energijo in o razveljavitvi Direktive 2003/54/ES v slovenski pravni red kljub prejemu opomina, obrazloženega mnenja ter vlozene tožbe Evropske komisije na Sodišče Evropske unije 7. 1. 2013;
- je bilo preoblikovanje petih distribucijskih podjetij na omrežne in tržne družbe izvedeno eno leto po roku, ki je bil opredeljen v odzivnem poročilu, pri čemer način ločitve distribucijskih podjetij na omrežne in tržne družbe ni zagotovil dejanske funkcionalne ločitve izvajalca GJS SODO od izvajalcev dejavnosti dobave električne energije;
- v strateških dokumentih upravljanja s finančnimi naložbami države niso upoštevani predvideni ukrepi iz odzivnega poročila za pridobitev celotnega lastniškega deleža v distribucijskih podjetjih od manjšinskih lastnikov;
- družba SODO še vedno ne razpolaga s popolnimi evidencami celotne elektroenergetske infrastrukture, zato ne obvladuje tveganja plačevanja previsoke najemnine za obstoječo elektroenergetsko infrastrukturo za izvajanje GJS SODO;
- investiranje sredstev iz omrežnine za priključno moč do dokončne ureditve lastništva elektroenergetske infrastrukture ni ustrezno urejeno, ker prihaja do časovnega zamika ali celo opustitve izvedbe potrebnih investicij v elektroenergetsko infrastrukturo;

- družba SODO je naredila popis storitev, ki jih distribucijska podjetja izvajajo zanjo v okviru dejavnosti GJS SODO, ni pa še oblikovala normativov za njihovo izvajanje ter cenika teh storitev, na podlagi katerih bi plačevala storitve glede na dejanski obseg njihove izvedbe;
- družba SODO še nima vzpostavljene takšne informacijske podpore, ki bi ji med drugim omogočala tudi neposreden dostop do podatkov o prevzemno-prodajnih mestih ter do podatkov s področja priključevanja uporabnikov in urejanja dostopa do omrežja. Te podatke potrebuje za spremljanje in nadzor zaračunavanja omrežnine za uporabo distribucijskega omrežja ter tudi omrežnine za priključno moč;
- družba SODO izvaja nekatera javna pooblastila v okviru postopkov za priključitev na elektroenergetsko infrastrukturo, vendar se ni ustrezno kadrovske in tehnične usposobila, da bi v celoti prevzela vse naloge s področja izvajanja javnih pooblastil ob priključevanju na elektroenergetsko infrastrukturo, ki je v lasti distribucijskih podjetij.

Računsko sodišče je ocenilo, da prenos načrtovanja razvoja elektroenergetske infrastrukture na distribucijska podjetja, kot sta ga izvedli družba SODO in družba Elektro Gorenjska, *ne omogoča učinkovitega načrtovanja in izvedbe razvoja elektroenergetske infrastrukture distribucijskega omrežja*, saj:

- glede na obstoječo organiziranost izvajanja GJS SODO in razdelitev nalog pri načrtovanju razvoja elektroenergetske infrastrukture ni obvladovano tveganje, ki nastane, kadar interesi glede področja in obsega potrebnega razvoja elektroenergetske infrastrukture družbe SODO in distribucijskih podjetij niso skladni; družba SODO namreč ni odgovorna le za skladen razvoj elektroenergetske infrastrukture na območju posameznega distribucijskega podjetja, temveč tudi za skladen razvoj distribucijskega omrežja na celotnem ozemlju Republike Slovenije;
- družba SODO nima ustreznih kadrovske in tehnične virov, da bi lahko sama izvajala načrtovanje razvoja elektroenergetske infrastrukture, zato ne preverja in ne usklajuje posameznih načrtov investicij, da bi zagotovila usklajen razvoj distribucijskega omrežja na območju Republike Slovenije;
- družba Elektro Gorenjska pri pripravi letnih investicijskih načrtov za njeno območje distribucijskega omrežja ni upoštevala tudi možnosti investiranja sredstev iz omrežnine za priključno moč, ki so bila pobrana na njenem območju distribucijskega omrežja;
- so bili s sprejemom Načrta razvoja distribucijskega omrežja električne energije v Republiki Sloveniji za desetletno obdobje od leta 2011 do 2020 roki za dokončanje opredeljenih investicij v elektroenergetsko infrastrukturo na območju, ki ga pokriva družba Elektro Gorenjska, podaljšani zaradi pomanjkanja finančnih sredstev za njihovo izvedbo; podaljševanje rokov izvedbe potrebnih investicij v elektroenergetsko infrastrukturo ne omogoča obvladovanja tveganja pravočasne zagotovitve ustreznega in zadostnega obsega elektroenergetske infrastrukture za pravočasno izvedbo vseh potrebnih priključitev na distribucijsko omrežje;
- družba SODO v obdobju, na katero se nanaša revizija, v družbi Elektro Gorenjska ni izvedla nadzora v povezavi z izvedbo investicij v elektroenergetsko infrastrukturo, temveč je zgolj izvajala medsebojne primerjave in usklajevanja med tehničnimi in knjigovodskimi podatki o elektroenergetski infrastrukturi, o katerih je družba Elektro Gorenjska poročala letno ter med letom.

Računsko sodišče je od družbe SODO, Ministrstva za infrastrukturo in prostor in Vlade Republike Slovenije zahtevalo predložitev *odzivnega poročila*, v katerem morajo izkazati izvedene popravilne ukrepe za odpravo nesmotnosti.

Računsko sodišče je družbi SODO, Vladi Republike Slovenije, Ministrstvu za infrastrukturo in prostor ter družbi Elektro Gorenjska podalo tudi *priporočila* za ureditev izvajanja GJS SODO.

KAZALO

1. UVOD	8
1.1 OPREDELITEV REVIZIJE	8
1.2 REVIZIJSKI PRISTOP	10
1.3 PREDSTAVITEV REVIDIRANCEV	10
1.3.1 Vlada	10
1.3.2 Ministrstvo za gospodarstvo	11
1.3.3 Ministrstvo za infrastrukturo in prostor	12
1.3.4 Družba SODO	12
1.3.5 Družba Elektro Gorenjska	15
1.4 PREDSTAVITEV PODROČJA REVIZIJE	16
2. UGOTOVITVE	19
2.1 USPEŠNOST IZVEDBE POPRAVLJALNIH UKREPOV ZA UREDITEV IZVAJANJA GJS SODO	19
2.1.1 Strategija za uresničitev zahtev direktive in vzpostavitev učinkovitega izvajanja GJS SODO ..	19
2.1.1.1 Energetska politika v Republiki Sloveniji	19
2.1.1.2 Prenos Direktive 2003/54/ES in Direktive 2009/72/ES v slovenski pravni red	21
2.1.2 Lastništvo elektroenergetske infrastrukture	25
2.1.2.1 Nove študije o možnostih ureditve izvajanja GJS SODO	29
2.1.2.2 Izvedeni popravljalni ukrepi za ureditev lastništva elektroenergetske infrastrukture	30
2.1.2.3 Ureditev lastništva distribucijskih podjetij v strateških dokumentih	36
2.1.3 Financiranje najemnine in storitev distribucijskim podjetjem	40
2.1.3.1 Najem elektroenergetske infrastrukture za izvajanje GJS SODO	40
2.1.3.2 Elektroenergetska infrastruktura, financirana iz omrežnine za priključno moč	42
2.1.3.3 Stroški storitev za izvajanje GJS SODO	46
2.1.3.4 Vzpostavitev informacijskega sistema za neposreden dostop do evidenc elektroenergetske infrastrukture in podatkov za obračun omrežnine	49
2.1.4 Evidenca elektroenergetske infrastrukture	50
2.1.5 Izvajanje javnih pooblastil	53
2.2 UČINKOVITOST PRI RAZVOJU ELEKTROENERGETSKE INFRASTRUKTURE	54
2.2.1 Določbe v pogodbi o najemu – 2007 in pogodbi o najemu – 2012 z Elektro Gorenjska	55
2.2.2 Dolgoročno načrtovanje razvoja elektroenergetske infrastrukture	57

2.2.3	Kratkoročni razvoj elektroenergetske infrastrukture	61
3.	MNENJE	64
3.1	MNENJE O USPEŠNOSTI IZVEDBE POPRAVLJALNIH UKREPOV ZA UREDITEV IZVAJANJA GOSPODARSKE JAVNE SLUŽBE SISTEMSKEGA OPERATERJA DISTRIBUCIJSKEGA OMREŽJA.....	64
3.2	MNENJE O UČINKOVITOSTI RAZVOJA ELEKTROENERGETSKE INFRASTRUKTURE DISTRIBUCIJSKEGA OMREŽJA	66
4.	ZAHTEVA ZA PREDLOŽITEV ODZIVNEGA POROČILA	67
5.	PRIPOROČILA	69

1. UVOD

Revizijo smotrnosti izvedbe popravljalnih ukrepov za ureditev izvajanja gospodarske javne službe sistemskega operaterja distribucijskega omrežja v obdobju od 24. 7. 2009 do 31. 12. 2012 smo izvedli na podlagi Zakona o računskem sodišču¹ (v nadaljevanju: ZRacS-1) in Poslovnika Računskega sodišča Republike Slovenije². S sklepom o izvedbi revizije³ so bili določeni naslednji revidiranci:

- Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju: vlada),
- Ministrstvo za gospodarstvo,
- Ministrstvo za infrastrukturo in prostor,
- SODO, sistemski operater distribucijskega omrežja z električno energijo, d. o. o., Minaškova ulica 5, Maribor in
- Elektro Gorenjska, podjetje za distribucijo električne energije, d. d., Ulica Mirka Vadnova 3a, Kranj.

Pristojnost Računskega sodišča Republike Slovenije (v nadaljevanju: računsko sodišče) je na podlagi opravljene revizije podati mnenje o smotrnosti poslovanja revidirancev pri izvedbi popravljalnih ukrepov za ureditev izvajanja GJS SODO v obdobju od 24. 7. 2009 do 31. 12. 2012. Revidiranje smo izvedli v skladu z mednarodnimi revizijskimi standardi, ki jih določa Napotilo za izvajanje revizij⁴. Revizijo smo načrtovali in izvedli tako, da smo pridobili zadostna in ustrezna zagotovila za izrek mnenja.

1.1 Opredelitev revizije

Predmet revizije je poslovanje revidirancev pri izvedbi popravljalnih ukrepov za ureditev izvajanja GJS SODO (z izjemo družbe Elektro Gorenjska) v obdobju od 24. 7. 2009 do 31. 12. 2012.

Cilja revizije sta bila izrek mnenja o:

- uspešnosti poslovanja vlade, Ministrstva za gospodarstvo, Ministrstva za infrastrukturo in prostor ter družbe SODO pri izvedbi popravljalnih ukrepov za ureditev izvajanja GJS SODO v obdobju od 24. 7. 2009 do 31. 12. 2012 in
- učinkovitosti poslovanja družbe SODO in družbe Elektro Gorenjska pri razvoju elektroenergetske infrastrukture distribucijskega omrežja v obdobju od 24. 7. 2009 do 31. 12. 2012.

Računsko sodišče je izvedlo revizijo smotrnosti ureditve izvajanja gospodarske javne službe sistemskega operaterja distribucijskega omrežja v letu 2007 (v nadaljevanju: revizija izvajanja GJS SODO v letu 2007)

¹ Uradni list RS, št. 11/01, 109/12.

² Uradni list RS, št. 91/01.

³ Št. 321-3/2012/9 z dne 18. 3. 2013.

⁴ Uradni list RS, št. 43/13.

in izdalo revizijsko poročilo⁵. Ministrstvo za gospodarstvo in družba SODO sta v odzivnih poročilih⁶ izkazala popravljalne ukrepe za odpravo ugotovljenih nesmotrnosti. Računsko sodišče je verodostojnost in zadovoljivost odzivnih poročil preizkusilo v porevizijskem poročilu⁷. Ker sta Ministrstvo za gospodarstvo in družba SODO ob predložitvi odzivnega poročila za pretežni del zahtevanih popravljivih ukrepov pripravila načrt aktivnosti za njihovo izvedbo, smo preverili ta področja ureditve izvajanja GJS SODO. Preverili smo tudi proces načrtovanja razvoja elektroenergetske infrastrukture distribucijskega omrežja in skladnost izvedenih investicij z načrtovanimi.

V reviziji smotnosti izvedbe popravljivih ukrepov za ureditev izvajanja GJS SODO smo si glede na splošna cilja revizije zastavili naslednji vprašanja:

- *ali je bilo ravnanje vlade, Ministrstva za gospodarstvo, Ministrstva za infrastrukturo in prostor ter družbe SODO pri izvedbi popravljivih ukrepov za ureditev izvajanja GJS SODO uspešno*

in

- *ali je bilo ravnanje družbe SODO in družbe Elektro Gorenjska pri razvoju elektroenergetske infrastrukture distribucijskega omrežja učinkovito.*

Uspešnost vlade, Ministrstva za gospodarstvo, Ministrstva za infrastrukturo in prostor ter družbe SODO pri izvedbi popravljivih ukrepov za ureditev izvajanja GJS SODO smo presojali na podlagi odgovorov na naslednja podvprašanja:

- *ali so bili izvedeni popravljalni ukrepi za sprejem strategije za uresničitev zahtev Direktive 2003/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2003 o skupnih pravilih za notranji trg z električno energijo in o razveljavitvi Direktive 96/92/ES⁸ (v nadaljevanju: Direktiva 2003/54/ES) oziroma Direktive 2009/72/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih za notranji trg z električno energijo in o razveljavitvi Direktive 2003/54/ES⁹ (v nadaljevanju: Direktiva 2009/72/ES) in za vzpostavitev učinkovitega izvajanja GJS SODO;*
- *ali so bili izvedeni popravljalni ukrepi za ureditev lastništva elektroenergetske infrastrukture;*
- *ali so bili izvedeni popravljalni ukrepi na področju plačevanja najemnine in storitev distribucijskim podjetjem;*
- *ali so bili izvedeni popravljalni ukrepi za vzpostavitev evidence elektroenergetske infrastrukture;*
- *ali so bili izvedeni popravljalni ukrepi na področju izvajanja javnih pooblastil.*

Učinkovitost družbe SODO in družbe Elektro Gorenjska pri razvoju elektroenergetske infrastrukture distribucijskega omrežja smo presojali na podlagi odgovora na naslednje podvprašanje:

- *ali je bil razvoj elektroenergetske infrastrukture ustrezno načrtovan in nadziran.*

⁵ Ureditev izvajanja gospodarske javne službe sistemskega operaterja distribucijskega omrežja, št. 1206-5/2008-29 z dne 24. 3. 2009.

⁶ Odzivno poročilo Ministrstva za gospodarstvo z dne 23. 6. 2009 in dopolnitev odzivnega poročila z dne 30. 6. 2009 ter odzivno poročilo družbe SODO z dne 23. 6. 2009 in dopolnitev odzivnega poročila z dne 29. 6. 2009.

⁷ Št. 1206-5/2008-33 z dne 24. 7. 2009.

⁸ UL L, št. 176 z dne 15. 7. 2003.

⁹ UL L, št. 211 z dne 14. 8. 2009.

1.2 Revizijski pristop

Pri izvedbi revizije smo uporabili naslednje metode:

- proučevanje pravnih podlag, ki se nanašajo na področje revizije;
- proučevanje pridobljene dokumentacije in informacij, ki se nanašajo na izvedbo popravljalnih ukrepov pri ureditvi izvajanja GJS SODO;
- proučevanje pridobljene dokumentacije in informacij, ki se nanašajo na razvoj elektroenergetske infrastrukture;
- intervjuji pri revidirancih: razgovori s predstavniki revidirancev, ki so (ne)posredno vključeni v ureditev izvajanja GJS SODO;
- proučevanje poročil, raziskav, člankov in drugih javno dostopnih virov, ki se nanašajo na področje revizije.

1.3 Predstavitev revidirancev

1.3.1 Vlada

V skladu z Zakonom o Vladi Republike Slovenije¹⁰ (v nadaljevanju: ZVRS) je vlada organ izvršilne oblasti in najvišji organ državne uprave. Funkcija vlade je dvojna: opravlja politično izvršilno in upravno funkcijo. Politična izvršilna funkcija pomeni predvsem izvajanje politike, ki jo določi Državni zbor Republike Slovenije (v nadaljevanju: državni zbor), in izvajanje zakonov in drugih predpisov, ki jih državni zbor sprejema. Tako vlada v skladu z ustavo, zakoni in drugimi splošnimi akti državnega zbora določa, usmerja in usklajuje izvajanje politike države¹¹. Kot najvišji organ državne uprave pa izdaja predpise in sprejema pravne, politične, ekonomske, finančne, organizacijske in druge ukrepe, ki so potrebni za razvoj države in urejenost razmer na vseh področjih v pristojnosti države. Državnemu zboru predlaga v sprejem zakone, državni proračun, nacionalne programe in druge splošne akte, s katerimi določa načelne in dolgoročne politične usmeritve za posamezna področja v pristojnosti države¹².

Vlada je odgovorna za doseg ciljev energetske politike, in sicer je odgovorna za vzpostavitev pravnega okvira, ki bo izvajalcu GJS SODO omogočilo gospodarno, učinkovito in uspešno izvajanje GJS SODO, ter je odgovorna za vzpostavitev konkurenčnosti oskrbe z električno energijo.

Za delo vlade, kot kolegijskega organa, so v skladu z drugim odstavkom 4. člena ZVRS skupaj odgovorni vsi ministri. Predsednik vlade vodi in usmerja delo vlade, skrbi za enotnost politične in upravne usmeritve vlade, usklajuje delo ministrov, predstavlja vlado ter sklicuje in vodi njene seje. V skladu s 115. členom Ustave Republike Slovenije¹³ s prenehanjem funkcije predsednika vlade preneha funkcija vlade kot celote.

V obdobju, na katero se nanaša revizija, in med izvajanjem revizije so vlado vodili:

- Borut Pahor, predsednik vlade, do 10. 2. 2012,
- Janez Janša, predsednik vlade, od 10. 2. 2012 do 20. 3. 2013 ter
- mag. Alenka Bratušek, predsednica vlade, od 20. 3. 2013.

¹⁰ Uradni list RS, št. 24/05-UPB1, 109/08, 8/12, 21/13.

¹¹ 2. člen ZVRS.

¹² Tako kot opomba 11.

¹³ Uradni list RS, št. 33I/91, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06.

1.3.2 Ministrstvo za gospodarstvo

Ministrstvo za gospodarstvo je od začetka obdobja, na katero se nanaša revizija, do 10. 2. 2012 na podlagi 30. člena Zakona o državni upravi¹⁴ (v nadaljevanju: ZDU-1) opravljalo naloge na področjih ekonomskega sistema in razvoja, notranjega trga, tehnične zakonodaje in meril, varstva potrošnikov, varstva konkurence, ekonomskih odnosov s tujino, razvoja podjetniškega sektorja in konkurenčnosti, intelektualne lastnine, drobnega gospodarstva in turizma, energetike, rudarstva in učinkovite rabe energije ter industrijskih projektov.

Na podlagi Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o Vladi Republike Slovenije¹⁵ (v nadaljevanju: ZVRS-F) je z 10. 2. 2012 Ministrstvo za gospodarstvo nadaljevalo z delom kot Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, del delovnega področja ministrstva, ki se nanaša na področje energetike, rudarstva in učinkovite rabe energije, pa je prešel na Ministrstvo za infrastrukturo in prostor¹⁶.

Za vlado je pripravljalo predloge zakonov, podzakonskih predpisov in drugih aktov ter zagotavljalo drugo strokovno pomoč pri oblikovanju politik.

Ministrstvo za gospodarstvo je do 11. 3. 2011 opravljalo predpisane naloge v petih direktoratih¹⁷:

- Direktorat za podjetništvo in konkurenčnost,
- Direktorat za ekonomske odnose s tujino,
- Direktorat za notranji trg,
- Direktorat za turizem in
- Direktorat za energijo.

Z Uredbo o spremembi uredbe o notranji organizaciji, sistemizaciji, delovnih mestih in nazivih v organih javne uprave in pravosodnih organih¹⁸ so bili v Ministrstvu za gospodarstvo od 12. 3. 2011 določeni štirje direktorati, in sicer:

- Direktorat za podjetništvo in konkurenčnost,
- Direktorat za turizem in internacionalizacijo,
- Direktorat za notranji trg in
- Direktorat za energijo.

Ministrstvo za gospodarstvo je Direktorat za energijo vzpostavilo 1. 4. 2005 po prevzemu področja energetike od Ministrstva za okolje in prostor. Direktorat za energijo je sestavljalo šest sektorjev, ki so bili med drugim odgovorni za:

- vzpostavitev ustreznega pravnega okvirja za konkurenčno in zanesljivo oskrbo z energijo v okviru energetskega zakona in podzakonskih aktov,

¹⁴ Uradni list RS, št. 113/05-UPB4, 48/09.

¹⁵ Uradni list RS, št. 8/12.

¹⁶ 4. člen ZVRS-F.

¹⁷ Uredba o notranji organizaciji, sistemizaciji, delovnih mestih in nazivih v organih javne uprave in pravosodnih organih – Uradni list RS, št. 58/03, 81/03, 109/03, 22/04, 43/04 (58/04-popr.), 138/04, 35/05, 60/05, 72/05, 112/05, 49/06, 140/06, 9/07, 33/08, 66/08, 88/08, 8/09, 63/09, 73/09, 11/10, 42/10, 82/10.

¹⁸ Uradni list RS, št. 17/11.

- ustrezno regulacijo delovanja energetskega sistema, kjer je za oskrbo z energijo potrebna uporaba omrežij (prenosna in distribucijska omrežja električne energije in zemeljskega plina),
- področje oskrbe z električno energijo, zemeljskim plinom, utekočinjenim naftnim plinom in toploto,
- vodenje integrirane baze podatkov energetskega sektorja,
- pripravo pravnih aktov za pošiljanje podatkov izvajalcev energetske dejavnosti,
- pripravo gradiv na področju energetike za Svet Evropske unije, Evropski svet in ostala delovna telesa Evropske unije.

V obdobju, na katero se nanaša revizija, so bile za poslovanje Ministrstva za gospodarstvo odgovorne osebe:

- dr. Matej Lahovnik, minister, do 16. 7. 2010,
- mag. Darja Radić, ministrica, od 16. 7. 2010 do 11. 7. 2011 ter
- mag. Mitja Gaspari, minister, odgovoren za razvoj in evropske zadeve, od 11. 7. 2011 do 10. 2. 2012.

1.3.3 Ministrstvo za infrastrukturo in prostor

Na podlagi 4. člena ZVRS-F je z 10. 2. 2012 del delovnega področja Ministrstva za gospodarstvo, ki se nanaša na področje energetike, rudarstva in učinkovite rabe energije prešel na Ministrstvo za infrastrukturo in prostor.

Z Uredbo o spremembi Uredbe o notranji organizaciji, sistemizaciji, delovnih mestih in nazivih v organih javne uprave in pravosodnih organih¹⁹ je bilo v Ministrstvu za infrastrukturo in prostor od 6. 3. 2012 določenih pet direktorats, in sicer:

- Direktorat za infrastrukturo,
- Direktorat za promet,
- Direktorat za energijo,
- Direktorat za prostor in
- Direktorat za informacijsko družbo.

V obdobju, na katero se nanaša revizija, in med izvajanjem revizije so bile za poslovanje Ministrstva za infrastrukturo in prostor odgovorne osebe:

- Zvonko Černač, minister, od 10. 2. 2012 do 20. 3. 2013,
- Igor Maher, minister, od 20. 3. 2013 do 2. 4. 2013 ter
- Samo Omerzel, minister, od 2. 4. 2013.

1.3.4 Družba SODO

Družba SODO je ustanovljena z Aktom o ustanovitvi družbe z omejeno odgovornostjo SODO, sistemski operater distribucijskega omrežja z električno energijo, d. o. o.²⁰; v sodni register je bila vpisana dne 25. 4. 2007. Njena ustanoviteljica in edina delničarka je Republika Slovenija, ki jo zastopa vlada. Družba SODO posluje v skladu s predpisi, ki veljajo za gospodarske družbe in ni bila ustanovljena kot javno podjetje. Osnovni kapital družbe znaša 3.009.558 evrov.

¹⁹ Uradni list RS, št. 17/12.

²⁰ Uradni list RS, št. 27/07.

Agencija za upravljanje kapitalskih naložb Republike Slovenije (v nadaljevanju: AUKN) je dne 29. 11. 2010 sprejela nov Akt o ustanovitvi družbe z omejeno odgovornostjo SODO, sistemski operater distribucijskega omrežja z električno energijo, d. o. o. (v nadaljevanju: novi akt o ustanovitvi družbe SODO). Ta je začel veljati 21. 3. 2011 z vpisom v sodni register. Z njegovim sprejemom je bil enotirni sistem upravljanja družbe spremenjen v dvotirni sistem upravljanja družbe.

Organi družbe SODO so ustanovitelj, nadzorni svet in direktor.

Ustanovitelj²¹ samostojno odloča o vseh zadevah, ki sodijo v njegovo pristojnost, med drugim o imenovanju in razrešitvi članov nadzornega sveta.

Družba SODO ima nadzorni svet, ki ga sestavljajo trije člani, izmed katerih dva imenuje ustanovitelj, en pa je imenovan izmed zaposlenih in zastopa njihove interese. Člani nadzornega sveta družbe se imenujejo za obdobje štirih let in so lahko ponovno imenovani.

Nadzorni svet ima v novem aktu o ustanovitvi družbe SODO med drugim določene naslednje pristojnosti:

- daje obrazloženo mnenje k letnemu poročilu,
- daje obrazloženo mnenje k strategiji razvoja družbe,
- odloča o poslovnem načrtu družbe,
- imenuje in odpokliče direktorja in
- daje soglasje k pravnim poslom družbe v vrednosti nad 2.000.000 evrov, razen če je za izdajo soglasja k tem poslom pristojen ustanovitelj.

V obdobju, na katero se nanaša revizija, so nadzorni svet družbe sestavljali²²:

- mag. Marjan Podgoršek, član, od 13. 5. do 27. 6. 2011, predsednik²³, od 28. 6. 2011,
- dr. Dušan Caf, član, od 13. 5. 2011 in
- Izidor Polanec, član kot predstavnik zaposlenih, od 7. 4. 2011.

Direktorja družbe imenuje in odpokliče nadzorni svet. Mandat direktorja traja štiri leta. Po izteku mandatne dobe je direktor lahko ponovno imenovan. Direktor vodi delo in poslovanje družbe na lastno odgovornost ter zastopa in predstavlja družbo brez omejitev. Naloge in pristojnosti direktorja so med drugim:

- organiziranje in vodenje poslovnega procesa,
- priprava predlogov in sklepov, o katerih odloča ustanovitelj,
- izvrševanje sklepov ustanovitelja,
- sestava letnega poročila in strategije razvoja družbe,

²¹ AUKN je dne 19. 9. 2011 na podlagi 14. in 28. člena Zakona o upravljanju kapitalskih naložb Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 38/10, 18/11, 77/11, 22/12; v nadaljevanju: ZUKN) sprejela ugotovitveni sklep, s katerim se je izvrševanje ustanoviteljskih pravic Republike Slovenije z vlade preneslo na AUKN.

²² AUKN je šele 13. 5. 2011 imenoval člana nadzornega sveta družbe SODO na podlagi novega akta o ustanovitvi družbe SODO. Zaposleni v družbi SODO so člana nadzornega sveta imenovali 7. 4. 2011.

²³ Člani nadzornega sveta izvolijo predsednika izmed imenovanih članov, kar so storili na prvi seji te sestave nadzornega sveta dne 28. 6. 2011.

- predlog uporabe bilančnega dobička ustanovitelju,
- poročanje nadzornemu svetu ter dajanje pojasnil ustanovitelju,
- samostojno sklepanje pravnih poslov v vrednosti do 2.000.000 evrov,
- samostojno sklepanje pravnih poslov v mejah svojih pooblastil in podpisovanje poslovnih listin, pogodb in drugih dokumentov v vrednosti do 2.000.000 evrov, razen pogodb o najemu elektrodistribucijske infrastrukture in izvajanju storitev za systemskega operaterja, za katere je potrebno soglasje ustanovitelja,
- skrb za popolno informiranost ustanovitelja, nadzornega sveta in zainteresirane javnosti o vseh zadevah družbe,
- sprejemanje organizacijskih in drugih aktov družbe ter priprava drugih aktov, ki jih sprejemajo organi družbe, in
- upravljanje s premoženjem družbe in razpolaganje s sredstvi družbe v okviru letnega načrta.

V obdobju, na katero se nanaša revizija, in med izvajanjem revizije je bila za poslovanje družbe SODO odgovorna oseba direktor mag. Matjaž Vodušek.

Osnovna dejavnost družbe je distribucija električne energije. V družbi SODO je bilo 21 zaposlenih na dan 31. 12. 2009, 23 zaposlenih na dan 31. 12. 2010, 26 zaposlenih na dan 31. 12. 2011 ter 29 zaposlenih na dan 31. 12. 2012. Družba SODO je organizirana v dveh sektorjih. V finančnem sektorju izvajajo naloge poslovanja s financami, računovodstva ter načrtovanja in analize poslovanja. Tehnični sektor je odgovoren za:

- izvajanje distribucije električne energije,
- vzdrževanje in razvoj omrežja za distribucijo električne energije,
- zagotavljanje dolgoročne zmogljivosti omrežja,
- zanesljivost oskrbe z električno energijo,
- upravljanje pretokov električne energije v omrežju,
- nediskriminatorno obravnavanje uporabnikov omrežja,
- zagotavljanje potrebnih podatkov upravičenim odjemalcem ter
- napoved porabe električne energije in potrebnih energetskega virov.

S Sklepom o določitvi upravljalcev distribucijskih omrežij električne energije v Republiki Sloveniji²⁴ je bila petim družbam, in sicer Elektro Celje, d. d., Celje, Elektro Gorenjska, Elektro Ljubljana, d. d., Ljubljana, Elektro Maribor, d. d., Maribor in Elektro Primorska, d. d., Nova Gorica (v nadaljevanju: distribucijska podjetja), leta 2000 podeljena pristojnost za izvajanje GJS SODO, ki so jo opravljala na podlagi Uredbe o načinu izvajanja gospodarskih javnih služb s področja distribucije električne energije²⁵. Ta je bila nadomeščena z Uredbo o načinu izvajanja gospodarske javne službe dejavnost systemskega operaterja distribucijskega omrežja električne energije in gospodarske javne službe dobava električne energije tarifnim odjemalcem²⁶ (v nadaljevanju: uredba o GJS SODO). S Sklepom o prenehanju veljavnosti Sklepa o določitvi upravljalcev distribucijskih omrežij električne energije v Republiki Sloveniji²⁷ so distribucijska podjetja s 1. 7. 2007 prenehala izvajati GJS SODO ter opravljajo zgolj tržne dejavnosti.

²⁴ Uradni list RS, št. 54/00.

²⁵ Uradni list RS, št. 54/00, 31/01, 99/01, 96/03.

²⁶ Uradni list RS, št. 117/04, 23/07.

²⁷ Uradni list RS, št. 57/07.

Družba SODO je pridobila licenco za opravljanje dejavnosti SODO za obdobje od 8. 6. 2007 do 8. 6. 2012 na podlagi odločbe Javne agencije Republike Slovenije za energijo (v nadaljevanju: Agencija za energijo) z dne 21. 5. 2007. Družba SODO je nadalje pridobila novo licenco za opravljanje dejavnosti SODO za obdobje od 9. 6. 2012 do 9. 6. 2017 na podlagi odločbe Agencije za energijo z dne 24. 5. 2012. Na podlagi Uredbe o koncesiji gospodarske javne službe dejavnosti systemskega operaterja distribucijskega omrežja električne energije²⁸ (v nadaljevanju: uredba o koncesiji) je vlada podelila koncesijo družbi SODO s sklepom z dne 14. 6. 2007 za obdobje 50 let od datuma sklenitve koncesijske pogodbe. Dne 21. 6. 2007 je bila sklenjena Koncesijska pogodba za izvajanje gospodarske javne službe dejavnosti systemskega operaterja distribucijskega omrežja električne energije med vlado kot koncedentom in družbo SODO kot koncesionarjem (v nadaljevanju: koncesijska pogodba). Družba SODO izvaja GJS SODO od 1. 7. 2007.

Po sklenitvi koncesijske pogodbe so bile sklenjene pogodbe o najemu elektrodistribucijske infrastrukture in izvajanju storitev za systemskega operaterja distribucijskega omrežja električne energije med družbo SODO in posameznimi distribucijskimi podjetji.

1.3.5 Družba Elektro Gorenjska

Družba Elektro Gorenjska je eno od petih distribucijskih podjetij v Republiki Sloveniji. Leta 1998 je bila družba na podlagi predhodnega lastninjenja reorganizirana v delniško družbo z večinskim deležem Republike Slovenije²⁹. Osnovni kapital družbe je na dan 31. 12. 2012 znašal 72.019.068,61 evra, največji delničar z 79,44-odstotnim deležem pa je bila Republika Slovenija.

Družba Elektro Gorenjska je v letih 2009 in 2010 delovala v petih notranjih organizacijskih enotah, in sicer:

- distribucijsko omrežje,
- nakup in prodaja,
- izvajanje vzdrževanja in gradenj,
- splošne in tehnične storitve in
- finančno-ekonomske storitve.

Republika Slovenija, kot večinski delničar družbe Elektro Gorenjska, se je v letu 2009 v skladu z razvojem evropske zakonodaje na energetskega področju odločila za ločitev dejavnosti nakupa in prodaje električne energije in dejavnosti GJS SODO. Na skupščini delničarjev družbe Elektro Gorenjska, ki je bila 8. 7. 2011 in na kateri so bili prisotni delničarji z 90,82 odstotka vseh glasov s pravico glasovanja, so delničarji družbe podali soglasje za delitev družbe po postopku izčlenitve. Okrožno sodišče v Kranju je na podlagi soglasja skupščine 1. 9. 2011 izdalo sklep o delitvi družbe – izčlenitvi dejavnosti nakupa in prodaje električne energije s prenosom te na hčerinsko družbo Elektro Gorenjska Prodaja, d. o. o., Kranj. Od 1. 9. 2011 družba Elektro Gorenjska deluje v treh organizacijskih enotah:

- distribucijsko omrežje,
- finančno-ekonomske storitve in
- splošne in tehnične storitve.

²⁸ Uradni list RS, št. 39/07.

²⁹ Vpis v sodni register Okrožnega sodišča v Kranju, št. 1/00259/00 z dne 27. 1. 1998.

Nadzorni svet družbe Elektro Gorenjska sestavlja šest članov, pri čemer so štirje predstavniki kapitala, dva pa sta predstavnika zaposlenih. Člani nadzornega sveta so imenovani za dobo štirih let in so po preteku mandata lahko ponovno imenovani. Člane nadzornega sveta, ki so predstavniki kapitala, v nadzorni svet imenuje skupščina delničarjev z navadno večino glasov navzočih delničarjev. Člana, ki sta predstavnika zaposlenih, imenuje svet delavcev družbe.

V obdobju, na katero se nanaša revizija, so nadzorni svet družbe Elektro Gorenjska sestavljali:

- Franc Lavrič, predsednik, do 26. 8. 2009,
- Ludvig Sotošek, predsednik, od 26. 8. 2009 do 18. 6. 2011,
- mag. Darjan Petrič, član, od 26. 8. 2009 do 24. 8. 2011, predsednik, od 24. 8. 2011,
- Vida Lorber, namestnica predsednika, do 26. 8. 2009,
- dr. Aleš Groznik, namestnik predsednika, od 26. 8. 2009 do 24. 8. 2011, član, od 24. 8. 2011,
- mag. Alenka Bradač, namestnica predsednika, od 24. 8. 2011,
- mag. Marijan Koželj, član, do 26. 8. 2009,
- mag. Mojca Golc Goropečnik, članica, od 26. 8. 2009 do 20. 4. 2011,
- mag. Branko Mencinger, član, do 26. 8. 2009,
- Vojko Oman, član kot predstavnik zaposlenih, do 8. 7. 2011,
- Iztok Štular, član kot predstavnik zaposlenih, do 8. 7. 2011,
- mag. Duško Kapevski, član, od 8. 7. 2011,
- Vojko Oman, član kot predstavnik zaposlenih, od 8. 7. 2011 in
- Leopold Zupan, član kot predstavnik zaposlenih, od 8. 7. 2011.

Družba Elektro Gorenjska ima enočlansko upravo, ki jo imenuje nadzorni svet družbe in je imenovana za štiri leta. Uprava družbe ima v skladu s statutom pooblastila v zvezi z vsemi vprašanji organizacije in vodenja družbe. Na podlagi statuta družbe in poslovnika o delu nadzornega sveta mora uprava družbe redno, izčrpno in točno seznanjati nadzorni svet o poteku poslov in stanju družbe, in sicer najmanj štirikrat letno.

Družba Elektro Gorenjska je imela v obdobju, na katero se nanaša revizija, in med izvajanjem revizije upravo, ki sta jo vodila:

- mag. Jože Knavs, predsednik uprave, do 31. 8. 2010,
- mag. Bojan Luskovec, zastopnik družbe, od 31. 8. do 15. 9. 2010, predsednik uprave, od 15. 9. 2010³⁰.

1.4 Predstavitev področja revizije

Elektrogospodarska panoga v Republiki Sloveniji ima tri bistvene značilnosti: spada med javno storitvene panoge, je kapitalno intenzivna panoga in je naravno monopolna v fazi prenosa in distribucije.

Pomembni mejniki pri odpiranju trga z električno energijo v Republiki Sloveniji so:

- 19. 12. 1996: sprejetje Direktive 96/92/ES Evropskega parlamenta in sveta z dne 19. december 1996 o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo³¹;

³⁰ Imenovan za obdobje od 15. 9. 2010 do 14. 9. 2014.

³¹ UL L, št. 27 z dne 30. 1. 1997.

- 15. 10. 1999: začetek veljavnosti Energetskega zakona³², s katerim je bila v slovenski pravni red implementirana Direktiva 96/92/ES;
- 1. 7. 2000: ustanovitev slovenskega regulatorja trga z električno energijo;
- 15. 4. 2001: odprtje trga za odjemalce s priključno močjo nad 41 kilovatov;
- 26. 6. 2003: sprejetje Direktive 2003/54/ES;
- 8. 5. 2004: začetek veljavnosti Zakona o spremembah in dopolnitvah Energetskega zakona³³ (v nadaljevanju: EZ-A), s katerim je bila v slovenski pravni red implementirana Direktiva 2003/54/ES;
- 1. 7. 2004: odprtje trga z električno energijo za vse industrijske odjemalce;
- 1. 7. 2007: odprtje trga z električno energijo za vse odjemalce;
- 13. 7. 2009: sprejetje Direktive 2009/72/ES.

Z odprtjem trga z električno energijo je električna energija postala tržno blago. Trg z električno energijo je v Republiki Sloveniji povsem odprt, kar pomeni, da lahko vsak odjemalec prosto izbira svojega dobavitelja električne energije. Dejavnosti proizvodnje in dobave električne energije sta tržni dejavnosti. Dejavnost sistemskega operaterja prenosnega omrežja, dejavnost sistemskega operaterja distribucijskega omrežja in organiziranje trga z električno energijo pa so v skladu z 20. členom Energetskega zakona³⁴ obvezne republiške gospodarske javne službe. Dobava električne energije tarifnim odjemalcem je bila obvezna republiška gospodarska javna služba do 30. 6. 2007. V skladu s 87. členom EZ-A so gospodinjski odjemalci, ki so bili do 30. 6. 2007 tarifni odjemalci, postali upravičeni odjemalci, za katere velja, da lahko prosto izbirajo dobavitelja električne energije.

Dejavnost sistemskega operaterja distribucijskega omrežja je torej obvezna republiška gospodarska javna služba. V 23.a členu Energetskega zakona so našteje odgovornosti izvajalca GJS SODO. V uredbi o GJS SODO so naloge izvajalca GJS SODO podrobneje razčlenjene. Tako je v 5. členu opredeljeno, da GJS SODO obsega:

- izvajanje distribucije električne energije;
- upravljanje, vodenje in obratovanje distribucijskega omrežja;
- zagotavljanje dostopa do omrežja;
- zagotavljanje vzdrževanja in razvoja omrežja;
- odgovornost za odkup električne energije od kvalificiranih proizvajalcev električne energije in proizvajalcev, ki proizvajajo električno energijo na podlagi 52.a člena Energetskega zakona, ki so priključeni na distribucijsko omrežje;
- napoved porabe električne energije ter potrebnih energetskih virov z uporabo metode celovitega načrtovanja, z upoštevanjem varčevalnih ukrepov pri porabnikih za potrebe načrtovanja razvoja distribucijskega omrežja;
- izvajanje sistemskih obratovalnih navodil;
- upravljanje pretoka električne energije po distribucijskem omrežju, upošteva tudi izmenjave energije z ostalimi povezanimi omrežji;
- odgovornost za varno in zanesljivo obratovanje distribucijskega omrežja;
- izvajanje optimalnega ponovnega vzpostavljanja sistema po motnjah;
- usklajeno delovanje distribucijskega omrežja s povezanimi omrežji;

³² Uradni list RS, št. 79/99.

³³ Uradni list RS, št. 51/04.

³⁴ Uradni list RS, št. 27/07-UPB2, 70/08, 22/10, 10/12.

- izvajanje sistemske zaščite distribucijskega omrežja;
- izvajanje števnih in obratovalnih meritev v distribucijskem omrežju;
- izvajanje meritev in analiz na področju kakovosti oskrbe z električno energijo;
- oblikovanje obratovalne statistike;
- obvezo priprave splošnih dobavnih pogojev;
- obvezo izdaje sistemskih obratovalnih navodil;
- izvajanje sistemskih storitev;
- nediskriminatorno obravnavanje uporabnikov omrežja;
- zagotavljanje potrebnih podatkov upravičenim odjemalcem, da lahko učinkovito uveljavljajo dostop do omrežja;
- izvajanje zasilne oskrbe.

GJS SODO lahko v skladu s 23. členom Energetskega zakona na določenem območju opravlja javno podjetje, ustanovljeno za opravljanje te gospodarske javne službe, ali koncesionar, ki pridobi koncesijo za opravljanje gospodarske javne službe na tem območju. Izvajalca za GJS SODO določi vlada za obdobje največ 50 let. Javno podjetje ali koncesionar pridobita izključno pravico izvajanja te javne službe na območju, za katero je javno podjetje ustanovljeno oziroma na katerem je podeljena koncesija.

Izvajalec GJS SODO mora opravljati to dejavnost kot samostojna pravna oseba, ki ne opravlja druge dejavnosti. Pri tem morajo biti zagotovljeni najmanj naslednji upravljavski in organizacijski ukrepi:

- osebe, pooblašene za vodenje poslov in upravljanje sistema operaterja, ne smejo sodelovati pri vodenju poslov, upravljanju ali kot člani nadzornih svetov oziroma drugih organov tistih pravnih oseb, ki opravljajo drugo energetsko dejavnost na področju električne energije;
- zagotovljeno mora biti, da lahko osebe, ki so pooblašene za vodenje poslov in upravljanje sistema operaterja, neodvisno sprejemajo odločitve;
- sistemski operater mora imeti pravico neodvisno in učinkovito odločati o sredstvih in premoženju, potrebnem za upravljanje, vzdrževanje in razvoj omrežja.

Ko sistemski operater ni lastnik omrežja ali njegovega dela, mora z lastnikom skleniti pogodbo, s katero uredi vsa vprašanja uporabe tega omrežja za opravljanje nalog sistema operaterja. V tej pogodbi se uredi obseg in namen uporabe omrežja, višino najemnine oziroma drugega plačila sistema operaterja, pogoje in način tekočega in investicijskega vzdrževanja omrežja in druga vprašanja, ki sistemskemu operaterju omogočajo, da učinkovito opravlja svoje naloge. Vsebinsko pogodbe in način njenega izvrševanja nadzira v okviru pooblastil Agencija za energijo z vidika skladnosti z metodologijami s področja omrežnin. Ministrstvo, pristojno za energijo, nadzira skladnost pogodb z zahtevami rednega, učinkovitega in kvalitetnega delovanja obveznih republiških gospodarskih javnih služb. V skladu z Energetskim zakonom lahko ista oseba opravlja dejavnost sistema operaterja prenosnega omrežja in dejavnost sistema operaterja distribucijskega omrežja.

2. UGOTOVITVE

2.1 Uspešnost izvedbe popravljalnih ukrepov za ureditev izvajanja GJS SODO

2.1.1 Strategija za uresničitev zahtev direktive in vzpostavitev učinkovitega izvajanja GJS SODO

V reviziji smo preverjali, ali so vlada, Ministrstvo za gospodarstvo, Ministrstvo za infrastrukturo in prostor ter družba SODO izvedli ustrezne popravljalne ukrepe za sprejem strategije za uresničitev zahtev Direktive 2003/54/ES oziroma Direktive 2009/72/ES in vzpostavitev učinkovitega izvajanja GJS SODO. Pri tem smo preverjali:

- ali je bila pripravljena strategija za vzpostavitev učinkovite ureditve izvajanja GJS SODO;
- ali so v strategiji vključene zahteve Direktive 2003/54/ES oziroma Direktive 2009/72/ES;
- ali so v strategiji določene usmeritve in cilji izvajanja GJS SODO, ukrepi za doseg ciljev ter ustrezen nadzor;
- ali so v strategiji opredeljeni nosilci aktivnosti (Ministrstvo za gospodarstvo, Agencija za energijo in družba SODO) za njeno uresničitev;
- ali so opredeljeni nosilci aktivnosti (Ministrstvo za gospodarstvo, Agencija za energijo in družba SODO) izvedli aktivnosti v skladu z opredeljenim terminskim načrtom v strategiji;
- ali je bila Direktiva 2009/72/ES (pravočasno) prenesena v nacionalni pravni red.

2.1.1.1 Energetska politika v Republiki Sloveniji

Energetska politika je v Republiki Sloveniji urejena z Resolucijo o Nacionalnem energetskega programu³⁵ (v nadaljevanju: ReNEP). Nacionalni energetskega program je dokument koordiniranja prihodnjega delovanja ustanov, ki se ukvarjajo z oskrbo z energijo, ter postavlja cilje in določa mehanizme za prehod od zagotavljanja oskrbe z energenti in električno energijo k zanesljivi, konkurenčni in okolju prijazni oskrbi z energetskega storitvami. Cilji in mehanizmi energetskega politike Republike Slovenije so združeni v tri stebre trajnostnega razvoja, in sicer zanesljivost oskrbe z energijo, konkurenčnost oskrbe z energijo ter vpliv ravnanja z energenti in energijo na okolje.

V ReNEP so vključene vsebinske zahteve Direktive 2003/54/ES z navedbo rokov za odprtje trga z električno energijo za vse odjemalce. Vključene so tudi zahteve po sprejetju temeljnega načela za nediskriminatorno in reguliran dostop do omrežja ter zahteve, da je za uporabo omrežja treba plačati določeno omrežnino oziroma tarifo za uporabo omrežja vnaprej, strukturo in višino te tarife pa odobrava Agencija za energijo.

³⁵ Uradni list RS, št. 57/04.

V ReNEP so prikazane načrtovane investicije in potrebna finančna sredstva za investicijska vlaganja v prenosno in distribucijsko omrežje, in sicer na podlagi desetletnih razvojnih načrtov podjetij za prenos in distribucijo električne energije v obdobju od leta 2003 do leta 2012.

Ministrstvo za infrastrukturo in prostor je pripravilo predlog novega Nacionalnega energetskega programa Slovenije za obdobje 2010 do 2030³⁶ (v nadaljevanju: NEP 2010–2030). NEP 2010–2030 je v delu, ki se nanaša na distribucijsko omrežje, pripravljen skladno z zahtevami Energetskega zakona in določa dolgoročne razvojne cilje in usmeritve, upošteva okoljske in tehnološke kriterije pri razvoju elektroenergetske infrastrukture. V NEP 2010–2030 so vključene vsebinske zahteve Direktive 2003/54/ES oziroma Direktive 2009/72/ES. Vključena je tudi zahteva po pravni in funkcionalni ločitvi med tržnimi in reguliranimi dejavnostmi v elektrodistribucijskih podjetjih. V NEP 2010–2030 so opredeljene predvidene investicije v distribucijsko omrežje za obdobje od leta 2010 do leta 2030 ter potrebna finančna sredstva za njihovo izvedbo. Navedene so tudi potrebne aktivnosti in njihovi nosilci, rok za izvedbo aktivnosti ter način spremljanja doseganja zastavljenih ciljev.

Postopek sprejema NEP 2010–2030 zajema:

- javno obravnavo in sočasno obvestilo/notifikacijo sosednjim državam glede čezmejnih aktivnosti v NEP 2010–2030;
- dopolnitev predloga NEP 2010–2030 in Okoljskega poročila za celovito presojo vplivov na okolje za Nacionalni energetski program za obdobje od 2010 do 2030 (v nadaljevanju: OP NEP 2010–2030) s pripombami iz javne obravnave;
- pridobitev mnenja pristojnih ministrstev glede prostorske in okoljske sprejemljivosti NEP 2010–2030,
- izvedbo vladnega postopka za predlog NEP 2010–2030;
- izvedbo postopka odločanja o predlogu NEP 2010–2030 v državnem zboru.

Javna predstavitev predloga NEP 2010–2030 in OP NEP 2010–2030 je bila izvedena 10. 6. 2011. Javna obravnavo obeh dokumentov je potekala do 15. 10. 2011. V okviru javne obravnave je zainteresirana javnost lahko izrazila svoja stališča in pobude za izboljšanje predlagane razvojne vizije energetike in se opredelila do ključnih odločitev in predlaganih rešitev. Sočasno z javno obravnavo predloga NEP 2010–2030 in OP NEP 2010–2030 je potekalo tudi čezmejno posvetovanje s sosednjimi in zainteresiranimi državami, kar je obvezna sestavina postopka celovite presoje vplivov na okolje³⁷. Po končani javni obravnavi predloga NEP 2010–2030 je bilo dne 9. 2. 2012 pripravljeno poročilo s povzetkom za odločanje in stališči do pripomb oziroma odgovori na pripombe okoljskih nevladnih organizacij in druge zainteresirane javnosti.

V letu 2012 niso bile izvedene nadaljnje aktivnosti za sprejem NEP 2010–2030, saj je vlada presodila, da bi bil za ureditev energetske politike na strateški ravni primernejši krajši dokument z nazivom Nacionalni energetski koncept. Tudi ta dokument še ni pripravljen in sprejet.

Vlada ni sprejela predloga NEP 2010–2030 ali drugega strateškega dokumenta, s katerim bi na strateški ravni opredelila predvideno ureditev in način izvajanja GJS SODO, določila cilje in usmeritve izvajanja GJS SODO, ukrepe za doseg ciljev ter nadzor glede doseganja ciljev. V ReNEP ni opredeljena

³⁶ Nacionalni energetski program Slovenije za obdobje 2010–2030 še ni bil sprejet.

³⁷ Postopek čezmejne presoje vplivov na okolje še ni zaključen z Republiko Hrvaško in Republiko Italijo.

predvidena ureditev in način izvajanja GJS SODO, medtem ko NEP 2010–2030 (ki to področje ureja) ni bil sprejet. Na strateški ravni tudi niso obravnavane zahteve oziroma cilji Direktive 2009/72/ES, ki je nadomestila Direktivo 2003/54/ES. Ocenjujemo, da nesprejetje odločitve o ureditvi in načinu izvajanja GJS SODO na strateški ravni ne prispeva k cilju vzpostavitve učinkovite ureditve izvajanja GJS SODO ter zagotovitve kar največje neodvisnosti izvajalca GJS SODO in uresničitvi ciljev Direktive 2003/54/ES oziroma Direktive 2009/72/ES.

Priporočilo

Vladi in Ministrstvu za infrastrukturo in prostor priporočamo, naj v strategiji glede ureditve in načina izvajanja GJS SODO proučita obseg potrebnih človeških, tehničnih, finančnih virov za učinkovito izvajanje GJS SODO v okviru družbe SODO ali opredelita način pridobitve 100-odstotnega lastništva države v distribucijskih podjetjih.

2.1.1.2 Prenos Direktive 2003/54/ES in Direktive 2009/72/ES v slovenski pravni red

Evropska unija je uredila področje elektrogospodarstva z Direktivo 2003/54/ES. Med pomembnejšimi zahtevami Direktive 2003/54/ES sta bili odprte trga za industrijske odjemalce do julija 2004 ter svobodna izbira dobavitelja za vse odjemalce do julija 2007. V Direktivi 2003/54/ES je bila tudi določena zahteva po zagotovitvi delovanja upravljavca distribucijskega omrežja električne energije v posebni pravni obliki z neodvisno organizacijsko obliko in neodvisnim sprejemanjem odločitev. Direktiva 2003/54/ES je določala, da morajo države članice svojo zakonodajo uskladiti s to direktivo najkasneje do 1. 7. 2004. V prehodnih določbah Direktive 2003/54/ES je bilo določeno, da države članice lahko odložijo vzpostavitev delovanja upravljavca distribucijskega omrežja v posebni pravni obliki z neodvisno organizacijsko obliko in neodvisnim sprejemanjem odločitev do 1. 7. 2007.

Energetski zakon predstavlja temelj zakonodajnega okvira na elektroenergetskem področju in določa načela energetske politike, pravila za delovanje trga z energijo, načine in oblike izvajanja gospodarske javne službe na področju energetike, načela oskrbe in učinkovite rabe energije ter pogoje za obratovanje energetskih postrojenj, pogoje za opravljanje energetske dejavnosti, ureja izdajanje licenc in energetskih dovoljenj ter organe, ki opravljajo upravne naloge po Energetskem zakonu. Zagotavlja pogoje za varno in zanesljivo oskrbo uporabnikov z energetskimi storitvami po tržnih načelih, načelih trajnostnega razvoja, ob upoštevanju učinkovite rabe energije, gospodarne izrabe obnovljivih virov energije ter pogojev varovanja okolja.

Republika Slovenija je prenesla zahteve Direktive 2003/54/ES z EZ-A dne 8. 5. 2004. Zahteve Direktive 2003/54/ES, ki se nanašajo na pravno ločitev upravljavca distribucijskega omrežja od drugih dejavnosti, ki niso povezane z distribucijo, so bile prenesene v roku, določenem z Direktivo 2003/54/ES³⁸.

V letih 2009 in 2010 je Evropska unija sprejela in prenovila več direktiv in uredb s področja trga z energijo, obnovljivih virov energije in učinkovite rabe energije, ki so razveljavile starejše direktive z istega

³⁸ Evropska komisija je 28. 6. 2006 Republiki Sloveniji poslala opomin, ker iz Energetskega zakona ni bilo nedvoumno razvidno, da je treba urediti funkcionalno ločitev upravljavca distribucijskega omrežja od drugih dejavnosti, ki niso povezane z distribucijo, do 1. 7. 2004 in ne do 1. 7. 2007. Republika Slovenija je odpravila to nejasnost z uveljavitvijo Zakona o spremembah in dopolnitvah Energetskega zakona dne 2. 12. 2006 (Uradni list RS, št. 118/06).

področja ali na drugačen način uredile ista področja. Med temi je bila sprejeta tudi Direktiva 2009/72/ES. Rok za prenos Direktive 2009/72/ES v nacionalni pravni red držav članic je bil 3. 3. 2011.

Na področju ureditve obratovanja distribucijskega omrežja električne energije je v Direktivi 2009/72/ES sorazmerno malo sprememb³⁹. V Direktivi 2009/72/ES je natančno opredeljen pojem operater distribucijskega omrežja⁴⁰ in predstavlja pravno ali fizično osebo, ki je odgovorna za obratovanje distribucijskega omrežja, zagotavljanje njegovega vzdrževanja in po potrebi za njegov razvoj na danem območju, za medsebojne povezave z drugimi omrežji, kjer to ustreza, in za zagotavljanje dolgoročne zmogljivosti omrežja za zadovoljitev razumnih potreb po distribuciji električne energije.

Področje obratovanja distribucijskega omrežja je podrobneje urejeno v šestem poglavju Direktive 2009/72/ES. V prvem odstavku 26. člena Direktiva 2009/72/ES določa, da če je operater distribucijskega omrežja sestavni del vertikalno integriranega podjetja, mora biti neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane z distribucijo, vsaj glede svoje pravne oblike, organizacije in sprejemanja odločitev. Ta pravila ne predstavljajo obveznosti po ločevanju lastništva nad sredstvi distribucijskega omrežja od vertikalno integriranega podjetja.

Poudarjeno je, da mora imeti operater distribucijskega omrežja za izpolnjevanje svojih nalog potrebne vire, in sicer človeške, tehnične, fizične in finančne. Drugače kot pri obratovanju prenosnega omrežja električne energije, kjer mora zaradi lastniške ločitve operater imeti prenosno omrežje obvezno v svoji lasti, je pri obratovanju distribucijskega omrežja električne energije dopusten najem omrežja.

Prav tako je ohranjena obstoječa ureditev glede ločevanja in preglednosti računovodskih izkazov. V tretjem odstavku 31. člena Direktive 2009/72/ES je določeno, da imajo elektroenergetska podjetja v svojih internih računovodstvih ločene računovodske izkaze za svoje prenosne in distribucijske dejavnosti, kot bi se to od njih zahtevalo, če bi te dejavnosti opravljala ločena podjetja, da se prepreči diskriminatornost, navzkrižno subvencioniranje in izkrivljanje konkurence.

Republika Slovenija ni prenesla Direktive 2009/72/ES v nacionalni pravni red do roka za prenos, ki je bil 3. 3. 2011, zato je Evropska komisija dne 10. 10. 2011 izdala Republiki Sloveniji uradni opomin. Evropska komisija je Republiko Slovenijo z uradnim opominom opozorila, da ni bila obveščena o ukrepih za prenos Direktive 2009/72/ES v nacionalni pravni red, ter določila rok za odgovor do 10. 12. 2011.

Ministrstvo za gospodarstvo je v dopisu z dne 7. 11. 2011 zaprosilo Evropsko komisijo za podaljšanje roka za odgovor na uradni opomin. Evropska komisija je v dopisu z dne 22. 11. 2011 Republiki Sloveniji sporočila, da se zaradi posebnih okoliščin obravnavane zadeve ne more strinjati z odobritvijo podaljšanja roka za odgovor na uradni opomin.

Vlada je v odgovoru na opomin z dne 8. 12. 2011 zapisala, da so potrebni ukrepi za prenos določb Direktive 2009/72/ES v pripravi ter da je bil osnutek Energetskega zakona, s katerim bo Direktiva 2009/72/ES prenesena v nacionalni pravni red, junija 2011 predložen v javno obravnavo. Vlada je še navedla, da bo predlog Energetskega zakona posredovala Evropski komisiji najkasneje do 16. 12. 2011 ter da bo Energetski zakon predvidoma sprejet spomladi 2012.

³⁹ Več sprememb se nanaša na področje ureditve obratovanja prenosnega omrežja električne energije.

⁴⁰ V Direktivi 2003/54/ES je bil v uporabi pojem upravljavec distribucijskega omrežja.

Evropska komisija je dne 22. 6. 2012 izdala Republiki Sloveniji obrazloženo mnenje zaradi neobveščanja o ukrepih za prenos Direktive 2009/72/ES v nacionalno zakonodajo. V obrazloženem mnenju je Evropska komisija navedla vrsto predpisov, ki jih je Republika Slovenija do takrat priglasila. Evropska komisija je po proučitvi priglasih predpisov ugotovila, da ti Direktivo 2009/72/ES prenašajo v nacionalno zakonodajo le delno. Priglašeni predpisi predstavljajo ukrepe za prenos Direktive 2003/54/ES, ki je del drugega energetskega svežnja, torej direktive, ki jo Direktiva 2009/72/ES spreminja. Ti predpisi se tudi ne sklicujejo na Direktivo 2009/72/ES. Izjema je priglasitev spremembe Energetskega zakona⁴¹ (v nadaljevanju: EZ-E) iz leta 2012. Čeprav predpis ne omenja Direktive 2009/72/ES, vsebuje nekatere določbe, ki so pomembne za prenos pravil direktive o obravnavanju pritožb in izvensodno reševanje sporov. V obrazloženem mnenju je Evropska komisija opozorila vlado tudi na denarne sankcije, ki jih lahko Sodišče Evropske unije naloži državi članici in ki jih bo Evropska komisija predlagala v morebitni tožbi zoper Republiko Slovenijo. Evropska komisija je pozvala Republiko Slovenijo, da v roku dveh mesecev od prejema obrazloženega mnenja sprejme ukrepe za prenos Direktive 2009/72/ES v nacionalni pravni red.

Vlada je v odgovoru na obrazloženo mnenje dne 21. 8. 2012 obvestila Evropsko komisijo, da je v pripravi šesta novela Energetskega zakona, ki bo v celoti odpravila očitane kršitve glede prenosa Direktive 2009/72/ES v pravni red Republike Slovenije. Vlada je navedla, da bo novela Energetskega zakona predvidoma sprejeta konec leta 2012.

Evropska komisija je dne 7. 1. 2013 na Sodišču Evropske unije vložila tožbo proti Republiki Sloveniji zaradi nesprejema predpisov oziroma nenotifikacije o sprejemu predpisov za prenos Direktive 2009/72/ES v pravni red Republike Slovenije. V obrazložitvi tožbe Evropska komisija navaja potek komuniciranja z Republiko Slovenijo pred vložitvijo tožbe glede ugotavljanja pravočasnega prenosa Direktive 2009/72/ES v nacionalni pravni red. V nadaljevanju obrazložitve tožbe Evropska komisija navaja argumente, na podlagi katerih meni, da Republika Slovenija ni izpolnila obveznosti iz prvega odstavka 49. člena Direktive 2009/72/ES, ki določa, da so bile države članice zavezane najpozneje do 3. 3. 2011 sprejeti in objaviti zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev z navedeno direktivo, ter Evropski komisiji takoj sporočiti besedila teh predpisov. Med navedbami Evropske komisije se na področje obratovanja distribucijskega sistema električne energije nanašajo ugotovitve, da Republika Slovenija ni prenesla nekaterih določb glede nalog operaterja distribucijskega sistema električne energije, glede opredelitve zahtev pri ločevanju operaterjev distribucijskega sistema električne energije ter glede opredelitve načina delovanja zaprtih distribucijskih sistemov električne energije. Prav tako niso ustrezno opredeljeni nekateri pojmi iz Direktive 2009/72/ES. Evropska komisija je v tožbi podala še predlog Sodišču Evropske unije, da Republiki Sloveniji naloži plačilo denarne kazni, in sicer od dneva razglasitve sodbe sodišča, s katero se ugotovi neizpolnitev obveznosti prenosa Direktive 2009/72/ES v nacionalni pravni red. Znesek predlagane denarne kazni je Evropska komisija izračunala na podlagi opredeljenih kriterijev resnosti kršitve, trajanja kršitve in plačilne zmožnosti države članice. Tako znaša predlagana denarna kazen zaradi neizpolnitve obveznosti prenosa Direktive 2009/72/ES v nacionalni pravni red 10.287,36 evra na dan, šteto od dneva razglasitve sodbe.

Vlada je dne 19. 3. 2013 sprejela opredelitev v sodnem postopku pred Sodiščem Evropske unije zaradi nesprejema predpisov oziroma nenotifikacije Evropske komisije o sprejemu predpisov za prenos Direktive 2009/72/ES v nacionalni pravni red. V obrazložitvi je navedeno, da je bil delni prenos

⁴¹ Zakon o spremembah in dopolnitvah Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 10/12).

Direktive 2009/72/ES v nacionalni pravni red narejen, čeprav Republika Slovenija ni priglasila Evropski komisiji vseh ukrepov za prenos. Vlada meni, da so bile obveznosti iz Direktive 2009/72/ES izpolnjene v bistveno večjem obsegu, kot to ugotavlja Evropska komisija. V nadaljevanju opredelitve so podrobno obrazloženi ukrepi, ki so bili izvedeni za prenos Direktive 2009/72/ES v nacionalni pravni red. Vlada je podala tudi ugovor na izračun zneska predlagane denarne kazni. Prav tako je Sodišče Evropske unije obvestila, da je predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Energetskega zakona, ki v nacionalni pravni red v celoti prenaša tudi obveznosti iz Direktive 2009/72/ES, dne 7. 3. 2013 sprejela in ga predložila v sprejem državnemu zboru. Državni zbor ni sprejel Zakona o spremembah in dopolnitvah Energetskega zakona.

V tabeli 1 je prikazan časovni potek izvedenih aktivnosti pri prenosu Direktive 2003/54/ES in Direktive 2009/72/ES v nacionalni pravni red.

Tabela 1: Časovni potek izvedenih aktivnosti pri prenosu Direktive 2003/54/ES in Direktive 2009/72/ES v nacionalni pravni red

Datum	Izvedena aktivnost
26. 6. 2003	Sprejetje Direktive 2003/54/ES.
8. 5. 2004	Začetek veljavnosti Zakona o spremembah in dopolnitvah Energetskega zakona, s katerim je bila Direktiva 2003/54/ES prenesena v nacionalni pravni red.
1. 7. 2004	Odprtje trga z električno energijo za vse industrijske odjemalce.
1. 7. 2007	Odprtje trga z električno energijo za vse odjemalce.
13. 7. 2009	Sprejetje Direktive 2009/72/ES.
3. 3. 2011	Rok za prenos Direktive 2009/72/ES v nacionalni pravni red držav članic.
10. 10. 2011	Evropska komisija je izdala uradni opomin Republiki Sloveniji zaradi nenotifikacije sprejema predpisov za prenos Direktive 2009/72/ES v nacionalni pravni red.
7. 11. 2011	Ministrstvo za gospodarstvo je z dopisom zaprosilo Evropsko komisijo za podaljšanje roka za odgovor na uradni opomin.
22. 11. 2011	Odgovor Evropske komisije na zaprosilo za podaljšanje roka za odgovor na uradni opomin.
8. 12. 2011	Odgovor vlade na uradni opomin zaradi nenotifikacije sprejema predpisov za prenos Direktive 2009/72/ES v nacionalni pravni red.
22. 6. 2012	Evropska komisija je izdala obrazloženo mnenje Republiki Slovenije zaradi nenotifikacije sprejema predpisov za prenos Direktive 2009/72/ES v nacionalni pravni red.
21. 8. 2012	Odgovor vlade na obrazloženo mnenje zaradi nenotifikacije sprejema predpisov za prenos Direktive 2009/72/ES v nacionalni pravni red.
7. 1. 2013	Evropska komisija je na Sodišču Evropske unije vložila tožbo proti Republiki Sloveniji zaradi nesprejema predpisov oziroma nenotifikacije sprejema predpisov za prenos Direktive 2009/72/ES v nacionalni pravni red.

Datum	Izvedena aktivnost
7. 3. 2013	Vlada je sprejela predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Energetskega zakona.
19. 3. 2013	Vlada je Sodišču Evropske unije posredovala opredelitev v tožbi Evropske komisije zaradi nesprejema predpisov oziroma nenotifikacije sprejema prepisov za prenos Direktive 2009/72/ES v nacionalni pravni red.

Opomba: osenčeni del tabele predstavljajo dejanja izven obdobja, na katero se nanaša revizija.

Viri: dokumentacija Ministrstva za infrastrukturo in prostor ter vlade.

Ministrstvo za gospodarstvo, Ministrstvo za infrastrukturo in prostor ter vlada niso izvedli ustreznih aktivnosti, da bi zagotovili pravočasen prenos Direktive 2009/72/ES v slovenski pravni red. V predpisih Republike Slovenije ni bilo urejeno sklicevanje na Direktivo 2009/72/ES ter niso bili opredeljeni nekateri pojmi iz Direktive 2009/72/ES. Prav tako niso bile prenesene nekatere določbe glede nalog operaterja distribucijskega sistema električne energije in glede opredelitve zahtev pri ločevanju operaterjev distribucijskega sistema električne energije ter tudi določbe glede opredelitve načina delovanja zaprtih distribucijskih sistemov električne energije.

Ministrstvo za gospodarstvo, Ministrstvo za infrastrukturo in prostor ter vlada tudi po prejemu opomina ter obrazloženega mnenja Evropske komisije zaradi neskladnosti nacionalne zakonodaje s pravom Evropske unije niso storili vsega potrebnega, da bi se Direktiva 2009/72/ES prenesla v pravni red Republike Slovenije. Evropska komisija je zato dne 7. 1. 2013 na Sodišču Evropske unije vložila tožbo proti Republiki Sloveniji zaradi nesprejema predpisov oziroma nenotifikacije sprejema prepisov za prenos Direktive 2009/72/ES v pravni red Republike Slovenije.

Ukrep Ministrstva za infrastrukturo in prostor in vlade

Ministrstvo za infrastrukturo in prostor je dne 30. 9. 2013 posredovalo v obravnavo vladi predlog novega Energetskega zakona (v nadaljevanju: predlog EZ-1). Vlada je predlog EZ-1 sprejela na seji dne 17. 10. 2013 in ga tega dne posredovala v obravnavo in sprejem v državni zbor. Državni zbor je 24. 2. 2014 sprejel nov Energetski zakon (Uradni list RS, št. 17/14; v nadaljevanju: EZ-1).

2.1.2 Lastništvo elektroenergetske infrastrukture

V reviziji smo preverjali, ali so vlada, Ministrstvo za gospodarstvo, Ministrstvo za infrastrukturo in prostor ter družba SODO izvedli ustrezne popravljalne ukrepe za ureditev lastništva elektroenergetske infrastrukture. Pri tem smo preverjali:

- ali je zagotovljena ustrezna organiziranost distribucijskih podjetij in družbe SODO, ki zagotavlja pravno in funkcionalno ločitev dejavnosti za izvajanje GJS SODO od drugih dejavnosti;
- ali so bili proučeni možni načini statusnega preoblikovanja distribucijskih podjetij in družbe SODO s prednostmi in slabostmi posamezne variante;
- ali so bile posamezne faze preoblikovanja organiziranosti distribucijskih podjetij in družbe SODO izvedene v rokih, ki so opredeljeni v načrtu aktivnosti Ministrstva za gospodarstvo iz odzivnega poročila;
- ali je bil prenos deležev Republike Slovenije v omrežnih delih distribucijskih podjetij na družbo SODO izveden ustrezno in v roku, ki je opredeljen v načrtu aktivnosti;

- ali so bile izvedene ustrezne in pravočasne aktivnosti za pridobitev celotnega lastniškega deleža v distribucijskih podjetjih od manjšinskih lastnikov;
- ali so v strateških dokumentih, ki jih je sprejela vlada glede upravljanja s finančnimi naložbami države, upoštevani predvideni ukrepi iz odzivnega poročila za pridobitev celotnega lastniškega deleža v distribucijskih podjetjih od manjšinskih lastnikov.

Direktiva 2003/54/ES določa, da mora biti upravljavec distribucijskega omrežja neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane z distribucijo, vsaj glede pravne oblike, organizacije in sprejemanja odločitev. Poudarjeno je, da mora imeti upravljavec distribucijskega omrežja za izpolnjevanje svojih nalog potrebne vire, in sicer človeške, tehnične, fizične in finančne.

Direktiva 2003/54/ES je določala, da morajo države članice sprejeti zakone in druge predpise za usklajitev s to direktivo najkasneje do 1. 7. 2004, vendar pa so lahko države članice vzpostavitev delovanja upravljavca distribucijskega omrežja v posebni pravni obliki z neodvisno organizacijo in neodvisnim sprejemanjem odločitev zagotovile do 1. 7. 2007. Republika Slovenija je z EZ-A prenesla zahtevo direktive, ki se nanaša na vzpostavitev pravnih podlag. Prav tako je implementirala pravno ločitev upravljavca distribucijskega omrežja od izvajalcev drugih dejavnosti, saj je ustanovila družbo SODO, ki ji je s 1. 7. 2007 podelila koncesijo za izvajanje GJS SODO.

Minimalna pravila, ki se nanašajo na zahtevo Direktive 2003/54/ES, glede zagotovitve delovanja upravljavca distribucijskega omrežja v posebni pravni obliki z neodvisno organizacijo in neodvisnim sprejemanjem odločitev so določena v drugem odstavku 23.b člena Energetskega zakona. Ta določa:

- osebe, pooblaščen za vodenje poslov in upravljanje sistemkega operaterja, ne smejo sodelovati pri vodenju poslov, upravljanju ali kot člani nadzornih svetov oziroma drugih organov tistih pravnih oseb, ki opravljajo drugo energetsko dejavnost na področju električne energije;
- zagotovljeno mora biti, da lahko osebe, ki so pooblaščen za vodenje poslov in upravljanje sistemkega operaterja, neodvisno sprejemajo odločitve;
- sistemski operater mora imeti pravico neodvisno in učinkovito odločati o sredstvih in premoženju, potrebnem za upravljanje, vzdrževanje in razvoj omrežja.

V 57. členu Energetskega zakona pa je podana opredelitev elektroenergetske infrastrukture, in sicer je določeno, da so to infrastrukturni objekti, naprave in omrežja za proizvodnjo in prenos zemeljskega plina in električne energije ter distribucijo električne energije, zemeljskega plina, toplote in drugih energetskih plinov. Objekte, naprave in omrežja, ki sestavljajo infrastrukturo, določi vlada na predlog ministra, pristojnega za energijo. V 58. členu Energetskega zakona je nadalje določeno, da morajo izvajalci energetskih dejavnosti infrastrukturo tekoče in investicijsko vzdrževati in ustrezno škodno zavarovati. Vlada lahko prenese v last ali upravljanje posamezne stvari iz infrastrukture, ki so v lasti države, izvajalcem energetskih dejavnosti. Za izločitev posameznega objekta, naprave ali omrežja iz infrastrukture ali vključitev v infrastrukturo mora izvajalec energetskih dejavnosti pridobiti soglasje vlade na predlog ministra, pristojnega za energijo, oziroma pristojnega organa samoupravne lokalne skupnosti.

Po prenosu zahtev Direktive 2003/54/ES v pravni red Republike Slovenije so bile izvedene različne študije o možnostih ureditve izvajanja GJS SODO.

V študiji vlade je bil predlagan prenos izvajanja GJS SODO na eno ali dve družbi v 100-odstotni lasti Republike Slovenije. V študiji so navedene naslednje prednosti danega predloga:

- omogoči se neposredna podelitev koncesije brez javnega razpisa,
- potreben je minimalen poseg v utečene poslovne procese,
- lastnina infrastrukture ostaja nespremenjena – ohranja se enakopraven položaj vseh delničarjev in se s tem prepreči konflikt interesov med lastniki omrežja in novoustanovljenima družbama SODO,
- ohranja se operativnost, enovitost in homogenost distribucije električne energije,
- omogočeno je izkoriščanje sinergijskih učinkov z združevanjem dela, znanja in sredstev pri uvajanju novih tržnih produktov.

V navedeni študiji je predstavljena le ena slabost te ureditve, in sicer pogodbeno izvajanje storitev lastnika infrastrukture za izvajalca GJS SODO. Če izvajalec GJS SODO nima v lasti elektroenergetske infrastrukture, si jo mora zagotoviti na podlagi pogodbenega razmerja. To pa bistveno vpliva na oblikovanje najemne in izvajalske pogodbe, saj je treba upoštevati tudi situacijo, kako bo izvajalec GJS SODO uveljavljal svojo voljo, če njegove zahteve ne bodo v interesu lastnika infrastrukture.

Ministrstvo za finance je pridobilo dve študiji za analizo nekaterih možnih modelov statusnega povezovanja in preoblikovanja petih elektrodistribucijskih podjetij. V študiji Ekonomske fakultete v Ljubljani je bilo predvideno zmanjšanje števila zaposlenih v elektrodistribucijskih podjetjih, ustanovitev novih podjetij, na katere bi se preneslo izvajanje tržne dejavnosti, povezovanje obstoječih elektrodistribucijskih podjetij v tri velike družbe ter povezovanje novih elektrodistribucijskih podjetij s tujimi strateškimi partnerji za pridobitev novih znanj in izkušenj.

V študiji Ekonomskega inštituta pravne fakultete, d. o. o., Ljubljana je bilo predvideno postopno preoblikovanje petih elektrodistribucijskih podjetij. V prvi fazi je bila predvidena ustanovitev samo holdinga, na katerega naj bi bile prenesene osnovne strateške funkcije ter kontrola ključnih stroškov za pet hčerinskih družb. V drugi fazi je bila predvidena ustanovitev družbe SODO in prenos funkcij, vezanih na investicije v družbo SODO. Holding bi moral upoštevati cilj oblikovanja močne družbe SODO s prenosom lastništva elektroenergetske infrastrukture na družbo SODO. V tretji fazi pa je bilo predvideno povezovanje podjetij na področju dobave.

Ministrstvo za gospodarstvo je od elektrodistribucijskih podjetij pridobilo več študij z analizo nekaterih možnih modelov statusnega povezovanja in preoblikovanja na področju distribucije električne energije. Ministrstvo za gospodarstvo je na podlagi izdelanih študij sprejelo predlog, da Republika Slovenija ustanovi družbo SODO in podeli koncesijo brez javnega razpisa in izplačila malih delničarjev v elektrodistribucijskih podjetjih. V nadaljevanju so bili izdelani posamezni zaključeni sklopi za pravno ureditev izbranega predloga, in sicer:

- pravni pregled predpisov, ki urejajo področje SODO, in predlog za spremembe in njihove dopolnitve z utemeljitvijo;
- uredba o koncesiji gospodarske javne službe dejavnosti sistemskega operaterja distribucijskega omrežja električne energije;
- spremembe in dopolnitve statuten elektrodistribucijskih podjetij;
- ustanovitev enoosebne družbe z omejeno odgovornostjo;
- pogodba o najemu elektrodistribucijske infrastrukture in izvajanju storitev za sistemskega operaterja distribucijskega omrežja električne energije;
- presoja morebitnih davčnih učinkov pri sistemskih spremembah v Republiki Sloveniji na področju distribucije električne energije.

Na podlagi teh študij je vlada 9. 11. 2006 sprejela sklep, s katerim je potrdila model preoblikovanja izvajanja GJS SODO z ustanovitvijo nove družbe za izvajanje GJS SODO, ki bo v 100-odstotni lasti Republike Slovenije. Pri tem novoustanovljena družba za izvajanje GJS SODO pogodbeno najame elektroenergetsko infrastrukturo pri distribucijskih podjetjih, ki so lastniki te infrastrukture, ter si zagotovi tudi storitve za izvajanje GJS SODO. V sklepu je vlada naložila Ministrstvu za gospodarstvo, da po preoblikovanju nadaljuje pogovore z manjšinskimi lastniki in sindikati z namenom, da bi upravljavec distribucijskega omrežja postal lastnik elektrodistribucijske infrastrukture.

V reviziji izvajanja GJS SODO v letu 2007 je bilo med drugim ugotovljeno, da Ministrstvo za gospodarstvo pred odločitvijo, da družba SODO izvaja GJS SODO, ni imelo strategije, ki bi opredeljevala predvideno ureditev in način izvajanja GJS SODO, določala usmeritve in cilje izvajanja GJS SODO, ukrepe za doseg ciljev ter nadzor nad izvajanjem GJS SODO. Prav tako je bilo ugotovljeno, da Ministrstvo za gospodarstvo še ni pričelo z razgovori z manjšinskimi delničarji in sindikati ter tudi nima izdelane študije in terminskega načrta o tem, kako uresničiti zahteve iz sklepa vlade z dne 9. 11. 2006 o povezovanju distribucijskih podjetij in prenosu javne infrastrukture v celoti v posredno last Republike Slovenije.

Zato je bila v zahtevi za predložitev odzivnega poročila Ministrstvu za gospodarstvo naložena priprava strategije o vzpostavitvi učinkovite ureditve izvajanja GJS SODO, da bi se zagotovila kar največja neodvisnost izvajalca GJS SODO in uresničitev ciljev Direktive 2003/54/ES. Ministrstvu za gospodarstvo je bila naložena tudi izdelava načrta aktivnosti z opredeljenimi aktivnostmi, roki in odgovornimi osebami, ki bodo na podlagi izdelane študije v razumnem roku zagotovile uresničitev sklepa vlade glede izvedbe pogovorov z manjšinskimi lastniki delnic v distribucijskih podjetjih in s sindikati distribucijskih podjetij ter zagotovile prenos elektroenergetske infrastrukture v posredno ali neposredno last Republike Slovenije in zagotovile ustrezno organiziranost družbe SODO za razpolaganje s to infrastrukturo.

Ministrstvo za gospodarstvo je v odzivnem poročilu navedlo, da predvideva celovito reorganizacijo, ki bo uresničila pravno in funkcionalno ločitev tržnih in reguliranih dejavnosti v distribuciji električne energije, in s katerimi bo družba SODO pridobila neodvisnost od dobaviteljev in od družb, ki imajo v lasti distribucijsko omrežje. Spremembe se bodo izvajale v štirih zaporednih fazah. Vlada bo najprej z 79,5-odstotno večino kapitala izvedla delitev vsakega od petih distribucijskih podjetij na dve družbi, in sicer družbo za omrežne dejavnosti in družbo za tržne dejavnosti. Družba za tržne dejavnosti bo obsegala predvsem prodajo, trgovanje in proizvodnjo električne energije, torej dejavnosti, ki morajo biti pravno ločene od izvajalca GJS SODO. Družba za omrežne dejavnosti bo obsegala predvsem tiste dejavnosti, ki jih distribucijsko podjetje zdaj izvaja po pogodbi o najemu in storitvah z družbo SODO, vključno z lastništvom omrežja.

Delitev bo izvedena na podlagi oddelitve, ki se opravi s prenosom posameznih delov premoženja na nove družbe. Manjšinski lastniki bodo v obeh družbah obdržali svoj lastniški delež v enakem odstotku, kot ga imajo sedaj v distribucijskem podjetju. S tem bo dosežena pravna in funkcionalna ločitev dejavnosti, ki so povezane z izvajanjem dejavnosti za družbo SODO, od dejavnosti, povezanih s prodajo elektrike. Pogodbe o najemu omrežja in storitvah bodo ostale v veljavi med družbo SODO in omrežnimi deli podjetij. Pogodbe o nakupu in dobavi električne energije bodo ostale med odjemalci in dobavitelji na eni strani in tržnim delom distribucijskega podjetja na drugi. Z oddelitvijo bo prešel na nove družbe del premoženja prenosnih družb, določenih z delitvenimi načrti, ter pravice in obveznosti prenosnih družb v zvezi s tem premoženjem. Vsaka nova družba kot univerzalni pravni naslednik vstopi v vsa pravna razmerja v zvezi s premoženjem, katerih subjekt je bila prenosna družba.

V drugi fazi bo vlada s svojim lastniškim deležem v vseh petih omrežnih družbah dokapitalizirala družbo SODO s stvarnim vložkom. V tej fazi so med družbo SODO in omrežnimi družbami v njegovi večinski lasti še vedno potrebne pogodbe o najemu in storitvah, se pa bistveno poveča vpliv družbe SODO na omrežna podjetja. S tem je mogoče upoštevati tudi načelo, da so podeljena koncesija, lastništvo omrežja in zaposleni združeni v isti družbi. Družba SODO se mora že v tej fazi tudi kadrovsko okrepiti z zaposlenimi iz družb v svoji večinski lasti in v neposredno izvajanje prevzeti vsaj del nalog, povezanih z javnimi pooblastili.

Vlada ali družba SODO bosta v tretji fazi od manjšinskih lastnikov pridobila celoten lastniški delež v omrežnih družbah. Lastniški delež se lahko pridobi z odkupom ali menjavo za lastniški delež v družbah s tržno dejavnostjo ali z menjavo za kakšno drugo finančno premoženje države ali na kakšen drug način. Predvsem bi bilo primerno deleže manjšinskih lastnikov v omrežnih podjetjih pridobiti z menjavo za deleže države v petih tržnih distribucijskih podjetjih. Tržna podjetja so precej majhna, njihova poglavitna tržna vrednost je v obstoječih dobavnih pogodbah, predvsem na distribucijskem segmentu, ki predstavlja 22-odstotni delež odjema v Republiki Sloveniji. Za ta podjetja naj bi se po mnenju Ministrstva za gospodarstvo najbolj zanimali trgovci, ki želijo vstopiti na maloprodajni trg ali ki želijo povečati svoj delež na tem trgu. Ne glede na to, da vsi manjšinski delničarji svojega deleža niso pripravljeni prodati, Ministrstvo za gospodarstvo ocenjuje, da je odkup deležev za dosego 90-odstotnega praga izvedljiv, s tem pa bo mogoča tudi iztisnitev preostalih delničarjev. Medtem ko omrežne družbe niso v 100-odstotni lasti družbe SODO, je treba v bilanci omrežnih družb prikazovati delež povprečnih stroškov priključevanja kot obveznost do družbe SODO.

V četrti fazi, ko bo v lastniški strukturi omrežnih podjetij ostala le še država, bo mogoče družbo SODO in pet omrežnih podjetij združiti v enovito družbo. S tem bodo dokončno odpravljene pogodbe o najemu in storitvah, omrežje bo v lasti družbe, ki bo v 100-odstotni državni lasti in bo hkrati tudi nosilec koncesije za izvajanje GJS SODO, z večino zaposlenih iz sedanjih distribucijskih podjetij pa bo tudi dejanski izvajalec nalog GJS SODO. Kadar koli v okviru načrtane reorganizacije je mogoče združiti družbo Elektro Slovenije, d. o. o., Ljubljana kot izvajalca gospodarske javne službe sistemskega operaterja prenosnega omrežja, in družbo SODO, če bodo ekonomske analize pokazale, da je takšna združitev upravičena.

Ministrstvo za gospodarstvo je načrtovalo tudi, da bo:

- do 31. 12. 2009 narejen delitveni načrt in izvedena delitev petih distribucijskih podjetij na omrežne in tržne družbe;
- do 31. 3. 2010 sprejet sklep vlade za prenos deležev države v omrežnih delih podjetij na družbo SODO;
- do konca leta 2020 izvedena menjava in odkup deležev z manjšinskimi lastniki oziroma iztisnitev preostalih delničarjev po dosegu 90-odstotnega deleža v omrežnih delih podjetij;
- izvedena združitev družbe SODO in distribucijskih podjetij v enovito družbo, ko družba SODO postane edini lastnik omrežnih družb.

2.1.2.1 Nove študije o možnostih ureditve izvajanja GJS SODO

Po predložitvi odzivnih poročil Ministrstva za gospodarstvo in družbe SODO so bile narejene dodatne študije, v katerih so proučene različne možnosti za izpolnitev zahtev Direktive 2009/72/ES ter Energetskega zakona glede ustrezne organiziranosti izvajanja GJS SODO.

V študiji Jerman & Bajuk, d. o. o., Ljubljana (julij 2009), ki jo je naročila Agencija za energijo, so bile proučene možnosti reorganizacije za zagotovitev učinkovite ureditve izvajanja GJS SODO. Pri tem se je

izhajalo iz obstoječe ureditve izvajanja GJS SODO ter zahtev Direktive 2003/54/ES in Energetskega zakona. V študiji je bila predlagana reorganizacija obstoječih distribucijskih podjetij tako, da se ohrani lastniška razmerja, in sicer z oddelitvijo tržnega premoženja in dejavnosti v novoustanovljene tržne družbe ter ohranitvijo premoženja in dejavnosti distribucije v distribucijskih družbah. V nadaljevanju študije je predlagano takojšnje povezovanje družbe SODO in distribucijskih podjetij tako, da Republika Slovenija na družbo SODO prenese svoj lastniški delež. Tako bi družba SODO postala neposredni večinski lastnik distribucijskih podjetij in bi jih na ta način absolutno obvladovala. V študiji je med drugimi prednostmi predlagane reorganizacije navedeno, da tako družba SODO poleg pravne neodvisnosti postane tudi dejansko neodvisna pri izvajanju GJS SODO od podjetij, ki izvajajo tržne dejavnosti. Izvajalec GJS SODO bi bil dejansko neodvisen od dejavnosti nakupa in prodaje ter proizvodnje električne energije. S predlagano reorganizacijo se lahko na relativno enostaven, hiter in stroškovno učinkovit način vzpostavi organiziranost izvajanja GJS SODO, ki je skladna z Energetskim zakonom in pravom Evropske unije. Hkrati bi bila omogočena postopna nadaljnja reorganizacija izvajanja GJS SODO, brez večjih in nenadnih posegov v sistem distribucije električne energije, kar je pomembno z vidika nemotene in zanesljive oskrbe z električno energijo. Predlagana rešitev iz študije Jerman & Bajuk, d. o. o., Ljubljana sovpada z rešitvijo, ki je bila sprejeta v odzivnem poročilu.

V študiji Inštituta za primerjalno pravo pri Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani (24. 8. 2009), ki jo je naročil Sindikat delavcev dejavnosti energetike Slovenije, je proučena pravna ureditev GJS SODO v primerjavi z zahtevami Direktive 2003/54/ES ter dopustnost ureditve izvajanja GJS SODO na drugačen način, kot je bil predlagan v odzivnem poročilu. V nadaljevanju je P&S Capital, d. o. o., Ljubljana po naročilu Sindikata delavcev dejavnosti energetike Slovenije izdelal študijo o oceni učinkov reorganizacije distribucijskih podjetij (februar–marec 2010). V študiji je bilo predstavljenih več modelov za izvedbo reorganizacije obstoječe ureditve izvajanja GJS SODO. Hkrati je Ekonomski inštitut pri Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani, prav tako po naročilu Sindikata delavcev dejavnosti energetike Slovenije, izdelal študijo o makroekonomskih učinkih morebitne reorganizacije distribucijskih podjetij (februar–marec 2010). Sindikat delavcev dejavnosti energetike Slovenije je v dokumentu z dne 30. 9. 2010 predstavil svoje mnenje oziroma predlog za reorganizacijo ureditve izvajanja GJS SODO. Osnovna značilnost predloga je, da bi distribucijska podjetja postala regionalni izvajalci GJS SODO ob hkratni izločitvi vseh dejavnosti, ki niso povezane z dejavnostjo sistemskega operaterja distribucijskega omrežja. Inštitut za primerjalno pravo pri Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani je po naročilu družbe Elektro Gorenjska izdelal še eno študijo (junij 2012), v kateri so podane možnosti reorganizacije obstoječe ureditve izvajanja GJS SODO ob upoštevanju zahtev prava Evropske unije. Pri tem je izpostavljena možnost oblikovanja petih regionalnih izvajalcev GJS SODO iz sedanjih distribucijskih podjetij ob hkratni izločitvi vseh dejavnosti, ki niso povezane z dejavnostjo sistemskega operaterja distribucijskega omrežja.

2.1.2.2 Izvedeni popravljalni ukrepi za ureditev lastništva elektroenergetske infrastrukture

Do dne 31. 12. 2009 ni bil narejen delitveni načrt in ni bila izvedena delitev petih distribucijskih podjetij na omrežne in tržne družbe. Ministrstvo za gospodarstvo v dokumentu⁴² z dne 28. 10. 2010 navaja, da je bil postavljen rok delitve petih distribucijskih podjetij na omrežne in tržne družbe do 31. 12. 2009 nedosegljiv zaradi vseh potrebnih predhodnih postopkov in usklajevanja različnih interesov vseh deležnikov.

⁴² Ministrstvo za gospodarstvo je dne 28. 10. 2010 pripravilo dokument o poteku izvajanja popravljalnih ukrepov iz Odzivnega poročila z dne 23. 6. 2009.

Poleg tega so se po spremembi pristojnosti zaradi prenosa lastniških pravic z vlade na novoustanovljeno AUKN nekoliko spremenile tudi pristojnosti pri izvajanju predvidenih popravilnih ukrepov.

Skupščine distribucijskih podjetij so v avgustu 2009 sprejele sklep, da uprave družb takoj pričnejo s pripravo in izvedbo vseh potrebnih postopkov s ciljem delitve družb na dve družbi, ločitve omrežne in tržnih dejavnosti, in sicer na način oddelitve⁴³ z ustanovitvijo nove kapitalne družbe. Ustanovitev novih družb na ta način bi morala biti izvedena na dan 1. 1. 2010.

Do 1. 10. 2009 so nadzorni sveti vseh distribucijskih podjetij imenovali člane komisije za pripravo in spremljanje izvedbe skrbnega računovodsko-finančnega, pravnega in organizacijskega pregleda distribucijskih podjetij (v nadaljevanju: komisija). Člani komisije so do 15. 10. 2009 pripravili vsebino vabila k predložitvi ponudbe za računovodsko-finančni, pravni in organizacijski skrbni pregled distribucijskih podjetij. Na podlagi prejetih ponudb je bila dne 22. 1. 2010 kot najugodnejša izbrana skupna ponudba ponudnikov Nebra, d. o. o., Ljubljana in Jerman & Bajuk, d. o. o., Ljubljana.

Komisija je nato pripravila osnutek pogodb za izvedbo skrbnih pregledov z najboljšim ponudnikom ter ga posredovala nadzornim svetom distribucijskih podjetij v potrditev in podpis. Pogodbe so bile nato po potrditvah na nadzornih svetih družb podpisane, vendar s precejšnjim zamikom od začrtanega terminskega načrta.

Poročila o skrbnih pregledih vseh petih distribucijskih podjetij so bila pripravljena do konca avgusta 2010. Izvajalci skrbnih pregledov so nato pripravili več predstavitev, in sicer upravam družb, članom nadzornih svetov družb, sindikalnim predstavnikom in Ministrstvu za gospodarstvo.

Sindikata delavcev dejavnosti energetike Slovenije je zaradi predvidene reorganizacije napovedal splošno stavko v elektroenergetskem gospodarstvu 12. 10. in 15. 10. 2010. Da ne bi prišlo do stavke, sta se s Sindikatom delavcev dejavnosti energetike Slovenije sestala takratna ministrica za gospodarstvo mag. Darja Radić in predsednik vlade Borut Pahor. Rezultat pogovorov je bil dogovor⁴⁴ o nadaljevanju razprave o reorganizaciji v okviru Ekonomsko-socialnega odbora v energetiki. Ta se je sestel 18. 10. 2010. Na njem so direktorji distribucijskih podjetij predlagali obliko reorganizacije, po kateri bi tržne dejavnosti distribucijskih podjetij izčlenili⁴⁵ v hčerinsko družbo, medtem ko naslednji koraki reorganizacije niso bili opredeljeni. Predstavniki vlade v Ekonomsko-socialnem odboru v energetiki so ocenili, da je tak predlog sprejemljiva kompromisna rešitev, saj kljub drugačnemu prvemu koraku še vedno omogoča nadaljevanje

⁴³ V 623. členu Zakona o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 65/09-UPB3, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12 82/13; v nadaljevanju: ZGD-1) je opredeljeno, da je oddelitev ena izmed oblik delitve družbe, pri kateri se opravi prenos posameznih delov premoženja prenosne družbe, ki z oddelitvijo ne preneha, na nove družbe, ki se ustanovijo zaradi oddelitve (oddelitev z ustanovitvijo novih družb), ali prevzemne družbe (oddelitev s prevzemom). Pri oddelitvi se družbenikom ali delničarjem prenosne družbe zagotovijo delnice ali poslovni deleži nove ali prevzemne družbe.

⁴⁴ Dogovor med Ministrstvom za gospodarstvo in stavkovnim odborom Sindikata delavcev dejavnosti energetike Slovenije z dne 6. 10. 2010.

⁴⁵ V 623. členu ZGD-1 je opredeljeno, da je izčlenitev ena izmed oblik delitve družbe, pri kateri se opravi prenos vseh ali posameznih delov premoženja prenosne družbe, ki z izčlenitvijo ne preneha, na nove družbe, ki se ustanovijo zaradi izčlenitve (izčlenitev z ustanovitvijo novih družb), ali prevzemne družbe (izčlenitev s prevzemom). Pri izčlenitvi se delnice ali poslovni deleži nove ali prevzemne družbe zagotovijo prenosni družbi.

reorganizacije distribucijskih podjetij skladno z odzivnim poročilom Ministrstva za gospodarstvo. Po dogovoru naj bi bila izčlenitev izvedena tako, da bi do 1. 1. 2011 vsa distribucijska podjetja ustanovila hčerinske družbe in vanje prenesla dejavnost nakupa in prodaje električne energije ter zaposlene, ki opravljajo to dejavnost.

Vsa distribucijska podjetja so do 1. 1. 2011 ustanovila hčerinske družbe in vanje prenesla dejavnost nakupa in prodaje električne energije ter zaposlene, ki opravljajo to dejavnost. Z izčlenitvijo je prešel na nove družbe del premoženja prenosnih družb, določenih z delitvenimi načrti, ter pravice in obveznosti prenosnih družb v zvezi s tem premoženjem. Pogodbe o najemu omrežja in storitvah so ostale v veljavi med družbo SODO in omrežnimi deli distribucijskih podjetij. Pogodbe o nakupu in dobavi električne energije so ostale med odjemalci in tržnim delom distribucijskega podjetja. S tem je bila dosežena pravna in funkcionalna ločitev dejavnosti, ki so povezane z izvajanjem dejavnosti za družbo SODO, od dejavnosti, povezanih s prodajo elektrike.

V tabeli 2 je prikazan časovni potek izvedenih aktivnosti pri urejanju organiziranosti izvajanja GJS SODO in lastništva elektroenergetske infrastrukture v obdobju po izdaji porevizijskega poročila iz leta 2009.

Tabela 2: Časovni potek izvedenih aktivnosti pri urejanju organiziranosti izvajanja GJS SODO in lastništva elektroenergetske infrastrukture v obdobju po izdaji porevizijskega poročila

Datum	Izvedena aktivnost
Julij 2009	Izdelana študija Jerman & Bajuk, d. o. o., Ljubljana glede možnosti reorganizacije za zagotovitev učinkovite ureditve izvajanja GJS SODO.
24. 8. 2009	Inštitut za primerjalno pravo pri Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani je v študiji proučil pravno ureditev GJS SODO v primerjavi z zahtevami Direktive 2003/54/ES ter dopustnost ureditve izvajanja GJS SODO na drugačen način, kot je bil predlagan v odzivnem poročilu.
Avgust 2009	Skupščine distribucijskih podjetij so sprejele sklep, da uprave družb takoj pričnejo s pripravo in izvedbo vseh potrebnih postopkov za delitev družb na dve družbi, in sicer na način oddelitve.
Do 1. 10. 2009	Nadzorni sveti distribucijskih podjetij so imenovali člane komisije za pripravo in spremljanje izvedbe skrbnega računovodsko-finančnega, pravnega in organizacijskega pregleda distribucijskih podjetij.
22. 1. 2010	Komisija je izbrala ponudnika za izvedbo računovodsko-finančnega, pravnega in organizacijskega skrbnega pregleda distribucijskih podjetij.
Februar–marec 2010	P&S Capital, d. o. o., Ljubljana je izdelal študijo o oceni učinkov različnih modelov reorganizacije distribucijskih podjetij.
Februar–marec 2010	Ekonomski inštitut pri Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani je izdelal študijo o makroekonomskih učinkih morebitne reorganizacije distribucijskih podjetij.
Avgust 2010	Priprava poročil o skrbnih pregledih vseh petih distribucijskih podjetij.
6. 10. 2010	Sprejem dogovora o nadaljevanju razprave o reorganizaciji v okviru Ekonomsko-socialnega odbora v energetiki.

Datum	Izvedena aktivnost
18. 10. 2010	Dogovor Ekonomsko-socialnega odbora v energetiki o obliki reorganizacije, po kateri bi tržne dejavnosti distribucijskih podjetij izčlenili v hčerinsko družbo.
Do 1. 1. 2011	Distribucijska podjetja so ustanovila hčerinske družbe in vanje prenesla dejavnost nakupa in prodaje električne energije ter zaposlene, ki opravljajo to dejavnost.

Viri: dokumentacija Ministrstva za infrastrukturo in prostor ter vlade.

2.1.2.2.1 Pravočasnost izvedbe popravljalnih ukrepov

Delitev petih distribucijskih podjetij na omrežne in tržne družbe je bila izvedena 1. 1. 2011, kar je eno leto po roku, ki je bil opredeljen v odzivnem poročilu. Prav tako delitev petih distribucijskih podjetij na omrežne in tržne družbe ni bila izvedena z oddelitvijo, kot je bilo predvideno v odzivnem poročilu, ampak z izčlenitvijo. Drugi ukrepi, opredeljeni v odzivnem poročilu, niso bili izvedeni. Vlada bi morala že do 31. 3. 2010 z lastniškim deležem Republike Slovenije v vseh petih distribucijskih podjetjih dokapitalizirati družbo SODO s stvarnim vložkom.

Pojasnilo Ministrstva za infrastrukturo in prostor

Drugi ukrepi, opredeljeni v odzivnem poročilu, ne morejo biti izvedeni, dokler ne bo izvedena prodaja izčlenjenih tržnih družb. Na strateške odločitve o ureditvi lastništva distribucijskih podjetij pa ima Ministrstvo za infrastrukturo in prostor le posreden vpliv, saj jih sprejemata vlada in državni zbor.

2.1.2.2.2 Ustreznost organiziranosti izvajanja GJS SODO

V 4. členu uredbe o koncesiji je določeno, da se podeli koncesija za celotno območje Republike Slovenije. V 7. členu uredbe o koncesiji pa je določeno, da ima koncesionar izključno pravico opravljati GJS SODO ter izključno dolžnost zagotavljati uporabnikom nepretrgano in kakovostno opravljanje gospodarske javne službe v skladu s predpisi in v javnem interesu. Koncesionar mora dejavnost opravljati v svojem imenu. Enaka opredelitev glede pravice in dolžnosti opravljanja GJS SODO izhaja tudi iz Koncesijske pogodbe za izvajanje gospodarske javne službe sistemskega operaterja distribucijskega omrežja⁴⁶ (v nadaljevanju: koncesijska pogodba), sklenjene med Republiko Slovenijo kot koncedentom in družbo SODO kot koncesionarjem.

S pogodbami o najemu elektrodistribucijske infrastrukture in izvajanju storitev za sistemskega operaterja distribucijskega omrežja⁴⁷ (v nadaljevanju: pogodbe o najemu – 2007) ter aneksi k pogodbam o

⁴⁶ Pogodba je bila sklenjena dne 21. 6. 2007.

⁴⁷ Družba SODO je z distribucijskimi podjetji podpisala pogodbe o najemu elektrodistribucijske infrastrukture in izvajanju storitev za sistemskega operaterja distribucijskega omrežja dne 21. 6. 2007.

najemu –2007⁴⁸ je bilo izvajanje GJS SODO dejansko preneseno na distribucijska podjetja. Tudi v novih pogodbah o najemu elektrodistribucijske infrastrukture in izvajanju storitev za sistemskega operaterja distribucijskega omrežja⁴⁹ (v nadaljevanju: pogodbe o najemu – 2012) ter aneksih št. 1 k pogodbam o najemu – 2012⁵⁰ je opredeljeno, da distribucijska podjetja izvajajo storitve v okviru GJS SODO.

Izvedena delitev petih distribucijskih podjetij na omrežne in tržne družbe z izčlenitvijo in ne z oddelitvijo ne prispeva k zagotovitvi dejanske funkcionalne ločitve izvajalca GJS SODO od drugih dejavnosti in s tem k izpolnitvi zahteve iz Direktive 2009/72/ES. Evropska komisija je že v interpretacijskem dokumentu⁵¹ v povezavi z Direktivo 2003/54/ES z dne 16. 1. 2004 navedla, da je situacija, v kateri distribucijsko podjetje ohrani nadzor v povezanem podjetju, ki izvaja dejavnost proizvodnje ali dobave električne energije, neskladna s funkcionalno ločitvijo in zato nedopustna glede zahtev Direktive 2003/54/ES. Distribucijsko podjetje ne sme imeti delnic ali deleža v družbi, ki izvaja dejavnost proizvodnje ali dobave električne energije. Če ima distribucijsko podjetje takšne delnice ali delež, ima neposreden finančni interes glede uspešnosti poslovanja takšnega podjetja ter zato njegovo vodstvo ni več sposobno delovati neodvisno. Zato tudi ni več dopustna struktura, v kateri ima distribucijsko podjetje v lasti pravno ločeno podjetje, ki izvaja dejavnost proizvodnje ali dobave električne energije. V obrazložitvi je še navedeno, da to nujno ne pomeni zahteve za spremembo lastništva distribucijskega omrežja. Ustrezno je, če se ustanovi nova družba, ki upravlja distribucijsko omrežje, pri čemer ni hkrati lastnik distribucijskega omrežja.

Pravila Direktive 2009/72/ES ne dovoljujejo, da je operater distribucijskega omrežja, ki je del vertikalno integriranega podjetja, hkrati tudi lastnik podjetja, ki se ukvarja z dobavo električne energije.

Obratna situacija, v kateri je družba, ki se ukvarja z dobavo električne energije, hkrati tudi lastnik podjetja, ki je operater distribucijskega omrežja, je sicer dovoljena ob izpolnjevanju določenih pogojev, ki so

⁴⁸ Družba SODO je z distribucijskimi podjetji sklenila tri anekse k pogodbam o najemu – 2007, in sicer z družbo Elektro Celje, d. d., Celje (v nadaljevanju: Elektro Celje) aneks št. 1 dne 22. 2. 2008, aneks št. 2 dne 20. 4. 2010 ter aneks št. 3 dne 3. 12. 2010. Z družbo Elektro Gorenjska je sklenila aneks št. 1 dne 28. 12. 2007, aneks št. 2 dne 16. 4. 2010 ter aneks št. 3 dne 11. 10. 2010. Z družbo Elektro Ljubljana, d. d., Ljubljana (v nadaljevanju: Elektro Ljubljana) je sklenila aneks št. 1 dne 28. 12. 2007, aneks št. 2 dne 11. 5. 2010 ter aneks št. 3 dne 11. 10. 2010. Z družbo Elektro Maribor, d. d., Maribor (v nadaljevanju: Elektro Maribor) je sklenila aneks št. 1 dne 28. 12. 2007, aneks št. 2 dne 14. 5. 2010 ter aneks št. 3 dne 11. 10. 2010. Z družbo Elektro Primorska, d. d., Nova Gorica (v nadaljevanju: Elektro Primorska) je sklenila aneks št. 1 dne 28. 12. 2007, aneks št. 2 dne 15. 4. 2010 ter aneks št. 3 dne 4. 11. 2010.

⁴⁹ Novo pogodbo o najemu elektrodistribucijske infrastrukture in izvajanju storitev za sistemskega operaterja distribucijskega omrežja je družba SODO sklenila z družbo Elektro Celje dne 21. 2. 2012, z družbo Elektro Gorenjska dne 29. 2. 2012, z družbo Elektro Ljubljana dne 20. 2. 2012, z družbo Elektro Maribor dne 27. 2. 2012 ter z družbo Elektro Primorska dne 27. 2. 2012. Te pogodbe so se uporabljale od 1. 1. 2011.

⁵⁰ Aneks št. 1 k pogodi o najemu – 2012 je družba SODO sklenila z družbo Elektro Celje dne 27. 9. 2012, z družbo Elektro Gorenjska dne 18. 2. 2012, z družbo Elektro Ljubljana dne 24. 9. 2012, z družbo Elektro Maribor dne 25. 10. 2012 ter z družbo Elektro Primorska dne 8. 10. 2012.

⁵¹ Note of DG energy & transport on Directives 2003/54/EC and 2003/55/EC on the internal market in electricity and natural gas: The unbundling regime; [URL: http://ec.europa.eu/energy/electricity/legislation/doc/notes_for_implementation_2004/unbundling_en.pdf], september 2013.

navedeni v drugem odstavku 26. člena Direktive 2009/72/ES⁵². Izpolnitev teh pogojev naj bi bilo zagotovilo za dejansko funkcionalno ločitev upravljalca distribucijskega omrežja od ostalih dejavnosti.

Ker je bila delitev petih distribucijskih podjetij na omrežne in tržne družbe izvedena z izčlenitvijo in ne z oddelitvijo, kot je bilo predvideno v odzivnem poročilu, to ne predstavlja koraka k zagotovitvi dejanske funkcionalne ločitve izvajalca GJS SODO od izvajalcev dejavnosti dobave električne energije. Večino dejavnosti GJS SODO izvajajo distribucijska podjetja kot storitve za družbo SODO. Tako tudi po do sedaj izvedeni reorganizaciji ureditve izvajanja GJS SODO niso zagotovljeni pogoji, da bi družba SODO opravljala GJS SODO neodvisno od distribucijskih podjetij, ki so vertikalno povezana z dobavitelji električne energije. Družbi SODO ni omogočeno, da kot upravljavec distribucijskega sistema neodvisno in učinkovito odloča o sredstvih in premoženju za upravljanje, vzdrževanje in razvoj omrežja, saj za izpolnjevanje svojih nalog nima potrebnih človeških, tehničnih, fizičnih in finančnih virov. Tako tudi niso izpolnjene zahteve Direktive 2009/72/ES glede zagotovitve neodvisnosti upravljalca distribucijskega omrežja od interesov v zvezi s proizvodnjo in dobavo električne energije.

2.1.2.2.3 Vertikalno integrirano podjetje in zahteve Direktive 2009/72/ES

Z izčlenitvijo tržnih družb iz distribucijskih podjetij je bila izvedena pravna ločitev dejanskih izvajalcev dejavnosti, ki so povezane z izvajanjem GJS SODO, in družb, ki opravljajo dejavnosti dobave električne energije. S tem pa ni bil izveden korak v smeri dejanske funkcionalne ločitve dejavnosti, ki so povezane z izvajanjem GJS SODO, od dejavnosti, povezanih z dobavo elektrike.

V 26. členu Direktive 2009/72/ES⁵³ so opredeljene zahteve glede ločevanja upravljalcev distribucijskega sistema, ko je ta sestavni del vertikalno integriranega podjetja. V takšnem primeru mora biti upravljavec distribucijskega sistema neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane z distribucijo, vsaj glede svoje pravne oblike, organizacije in sprejemanja odločitev. Ta zahteva Direktive 2009/72/ES je smiselno povzeta in natančneje opredeljena v 23.b členu Energetskega zakona. V prvem odstavku 23.b člena Energetskega zakona je določeno, da mora upravljavec distribucijskega omrežja to gospodarsko javno službo opravljati v samostojni pravni osebi, ki ne opravlja dejavnosti proizvodnje, dobave in trgovanja z električno energijo. V drugem odstavku 23.b člena Energetskega zakona pa je nadalje določeno, da mora izvajalec GJS SODO zagotoviti izvajanje naslednjih upravljalških in organizacijskih ukrepov:

- osebe, pooblaščen za vodenje poslov in upravljanje sistemkega operaterja, ne smejo sodelovati pri vodenju poslov, upravljanju ali kot člani nadzornih svetov oziroma drugih organov tistih pravnih oseb, ki opravljajo dejavnost proizvodnje, dobave ali trgovanja z električno energijo;
- zagotovljeno mora biti, da lahko osebe, ki so pooblaščen za vodenje poslov in upravljanje sistemkega operaterja distribucijskega sistema, neodvisno sprejemajo odločitve;
- sistemski operater distribucijskega sistema mora imeti pravico neodvisno in učinkovito odločati o sredstvih in premoženju, potrebnem za upravljanje, vzdrževanje in razvoj omrežja.

Organizacijska ureditev izvajanja GJS SODO bi bila glede na navedeno zahtevo Direktive 2009/72/ES dopustna, če bi bila družba SODO tudi dejanski izvajalec GJS SODO. Ob dejstvu, da je družba SODO še vedno zgolj formalni izvajalec GJS SODO, saj večino dejavnosti v okviru GJS SODO izvajajo

⁵² Prej drugi odstavek 15. člena Direktive 2003/54/ES.

⁵³ V Direktivi 2003/54/ES so bile zahteve glede ločevanja operaterjev distribucijskega sistema opredeljene v 15. členu.

distribucijska podjetja kot storitve za družbo SODO, ocenjujemo, da ni obvladovano tveganje, da ureditev izvajanja GJS SODO ni v skladu z zahtevo iz 26. člena Direktive 2009/72/ES oziroma ni izpolnjen pogoj, da bi operater distribucijskega sistema lahko bil del vertikalno integriranega podjetja. Dejavnosti, povezane z dobavo električne energije, so sicer ločene od družbe SODO kot formalnega izvajalca distribucijske dejavnosti, medtem ko so od distribucijskih podjetij kot dejanskih izvajalcev GJS SODO ločene na način, ki ga Direktiva 2009/72/ES ne dopušča.

2.1.2.2.4 Izvedba nadaljnjih ukrepov iz odzivnega poročila

Ker je bila delitev petih distribucijskih podjetij na omrežne in tržne družbe izvedena z izčlenitvijo in ne z oddelitvijo, prenos lastniškega deleža Republike Slovenije v petih distribucijskih podjetjih na družbo SODO glede na določbe Direktive 2009/72/ES ne sme biti izveden, dokler distribucijska podjetja ne odprodajo izčlenjenih tržnih družb. Tako je, glede na predvidene ukrepe v načrtu aktivnosti iz odzivnega poročila, delitev petih distribucijskih podjetij na omrežne in tržne družbe z izčlenitvijo lahko le vmesni korak. Po izvedeni izčlenitvi morajo distribucijska podjetja prodati lastniške deleže v hčerinskih družbah, da bi se lahko nadaljevalo z naslednjimi ukrepi iz odzivnega poročila.

Če bi bil prenos deleža Republike Slovenije v petih distribucijskih podjetjih na družbo SODO izveden ob sedanjih lastniški in organizacijski ureditvi izvajalca GJS SODO, distribucijskih podjetij in tržnih družb, bi družba SODO, ki je izvajalec GJS SODO, postala večinski lastnik petih distribucijskih podjetij, ki so lastniki elektroenergetske infrastrukture za izvajanje GJS SODO, ter tudi posredni večinski lastnik izčlenjenih tržnih družb, ki opravljajo dejavnost dobave električne energije. S tem bi bila organizacijska ureditev izvajanja GJS SODO tudi formalno v neskladju z zahtevo iz 26. člena Direktive 2009/72/ES.

2.1.2.3 Ureditev lastništva distribucijskih podjetij v strateških dokumentih

V ReNEP je glede lastništva države v energetskih podjetjih navedeno, da zaradi zagotavljanja strateške zanesljivosti oskrbe z energijo, zmanjševanja tveganj ob odpiranju energetskih trgov, zmanjševanja tveganj pri oskrbi z energijo ob izjemnih ekonomskih ali političnih razmerah, ohranitve možnosti posega v poslovanje tržnih subjektov ob motnjah v delovanju energetskih trgov in ohranitve razvojnih funkcij v energetiki mora država v podjetjih, ki izvajajo obvezne republiške gospodarske javne službe, in v podjetjih za proizvodnjo električne energije nacionalnega pomena vsaj do leta 2010 obdržati večinski lastniški delež. Tako je za podjetja, ki opravljajo gospodarsko javno službo s področja distribucije električne energije, opredeljeno, da mora Republika Slovenija neposredno ali posredno obdržati vsaj 75,1-odstotni lastniški delež.

Vlada je v sklepu z dne 9. 11. 2006, s katerim je sprejela model preoblikovanja razmerij na področju GJS SODO, naložila Ministrstvu za gospodarstvo, da po preoblikovanju nadaljuje pogovore z manjšinskimi lastniki distribucijskih podjetij in sindikati z namenom, da bi upravitelj distribucijskega omrežja postal lastnik elektroenergetske infrastrukture.

Po izvedeni reviziji izvajanja GJS SODO v letu 2007 je Ministrstvo za gospodarstvo v odzivnem poročilu opredelilo ukrepe za ureditev področja GJS SODO oziroma za vzpostavitev učinkovitega izvajanja GJS SODO. Pri tem je tudi navedlo ukrepe glede lastništva elektroenergetske infrastrukture, ki sledijo stališču iz ReNEP ter sklepu vlade z dne 9. 11. 2006. Zapisalo je, da bo lastništvo elektroenergetske infrastrukture v štirih korakih prešlo v posredno last Republike Slovenije. V odzivnem poročilu je navedlo, da bo vlada najprej z 79,5-odstotno večino kapitala izvedla delitev vsakega od petih distribucijskih podjetij na dve družbi, in sicer družbo za omrežne dejavnosti in družbo za tržne dejavnosti. V drugem koraku bo

vlada s svojim lastniškim deležem v vseh petih omrežnih družbah dokapitalizirala družbo SODO s stvarnim vložkom. Vlada ali družba SODO bosta v tretjem koraku od manjšinskih lastnikov pridobila celoten lastniški delež v omrežnih družbah. V četrtem koraku bodo družba SODO in pet omrežnih podjetij združeni v enovito družbo.

Ministrstvo za gospodarstvo je v nadaljevanju pripravilo Sektorsko politiko za področje energetike in jo z dopisom z dne 1. 2. 2011 posredovalo AUKN kot podlago za pripravo Strategije upravljanja z državnim premoženjem. V Sektorski politiki za področje energetike so distribucijska podjetja opredeljena kot strateške naložbe Republike Slovenije, tržne družbe pa po izčlenitvi iz podjetij za distribucijo električne energije ne bodo več strateška naložba. V distribucijskih podjetjih mora Republika Slovenija povečevati svoj solastniški delež in do leta 2020 postati edina lastnica teh družb. Po izčlenitvi tržnih od omrežnih dejavnosti v distribucijskih podjetjih je treba s solastniškim deležem v distribucijskih podjetjih dokapitalizirati družbo SODO. V Sektorsko politiko za področje energetike je v zvezi z lastništvom države v distribucijskih podjetjih Ministrstvo za gospodarstvo vključilo enak pristop, kot je naveden v odzivnem poročilu.

Ministrstvo za gospodarstvo je tudi v NEP 2010–2030 v zvezi z lastništvom države v distribucijskih podjetjih sledilo opredelitvam v popravljalnih ukrepih iz odzivnega poročila. V NEP 2010–2030 je tako glede lastništva države v energetske področjih predvidena ločitev reguliranih od tržnih dejavnosti na področju distribucije električne energije s predvidenim povečanjem lastniškega deleža Republike Slovenije v reguliranih dejavnostih na 100 odstotkov in zmanjšanjem lastniškega deleža Republike Slovenije v tržnih dejavnostih.

V ZUKN je bilo določeno, da AUKN pripravi predlog strategije upravljanja kapitalskih naložb Republike Slovenije (v nadaljevanju: predlog strategije), in sicer na podlagi sektorskih politik pristojnih ministrstev. Po uskladitvi z ministrstvi, pristojnimi za pripravo sektorskih politik, AUKN predlog strategije predloži vladi, ki ga pošlje v obravnavo državnemu zboru. Strategijo upravljanja kapitalskih naložb Republike Slovenije sprejme državni zbor.

AUKN je na podlagi ZUKN dne 12. 7. 2011 pripravila predlog strategije. V predlogu strategije je med drugim določila strateške naložbe in deleže Republike Slovenije v posameznih družbah, ki so potrebni za varovanje strateških ciljev Republike Slovenije. V ZUKN so bile kot strateške kapitalске naložbe določene naložbe, s katerimi Republika Slovenija poleg gospodarskih ciljev skuša doseči tudi infrastrukturne in druge cilje, povezane z izvajanjem posameznih javnih služb, ter razvojne in druge cilje. Tako je AUKN kot osnovno merilo za razvrstitev kapitalskih naložb Republike Slovenije med strateške kapitalске naložbe v sektorju energetika določila, da podjetje zagotavlja trajnostno in varno oskrbo države z energijo in energenti. Po tem merilu so bila presojana tudi podjetja, ki opravljajo gospodarsko javno službo na področju distribucije električne energije. Ker imajo distribucijska podjetja v lasti distribucijsko omrežje električne energije na ozemlju Republike Slovenije, so strateškega pomena. Zato je v predlogu strategije navedeno, da bo Republika Slovenija obdržala večinski⁵⁴ lastniški delež v distribucijskih podjetjih, ki je hkrati ciljni delež leta 2015.

Prav tako je v predlogu strategije navedeno, da AUKN želi dejansko vzpostaviti stanje, v katerem bo mogoče prenesti elektroenergetsko infrastrukturo na družbo SODO, in sicer s čim manjšimi stroški za

⁵⁴ 79,5-odstotni delež.

proračun ter v skladu z Direktivo 2009/72/ES. Zato je bilo predvideno, da bodo po izvedeni izčlenitvi tržnih dejavnosti od dejavnosti upravljanja z distribucijskim omrežjem ter izpolnitvi pogojev po Direktivi 2009/72/ES lastniški deleži Republike Slovenije preneseni na družbo SODO.

Vlada predloga strategije ni posredovala v sprejem v državni zbor.

Z uveljavitvijo Zakona o Slovenskem državnem holdingu⁵⁵ (v nadaljevanju: ZSDH) je prenehala obstajati AUKN, upravljanje naložb Republike Slovenije, s katerimi je do uveljavitve tega zakona upravljala AUKN, pa je prevzela Slovenska odškodninska družba, in sicer do njenega preoblikovanja v Slovenski državni holding. Vlada je dne 6. 2. 2013 na podlagi prvega odstavka 32. člena ZSDH sprejela Klasifikacijo naložb Slovenskega državnega holdinga⁵⁶ (v nadaljevanju: klasifikacija naložb). Klasifikacija naložb je eden izmed aktov upravljanja Slovenskega državnega holdinga in vsebuje opredelitev in razvrstitev vseh kapitalskih naložb, ki bodo ob preoblikovanju Slovenske odškodninske družbe v Slovenski državni holding v njegovi lasti, ter vseh kapitalskih naložb, ki predstavljajo stvarni vložek v Slovenski državni holding. Klasifikacijo naložb mora vlada predložiti državnemu zboru v soglasje v enem mesecu od uveljavitve ZSDH, kot to določa prvi odstavek 32. člena ZSDH. Klasifikacija naložb se sprejme za obdobje do uveljavitve strategije upravljanja naložb, ki bo pripravljena v skladu z 9. členom ZSDH in v kateri bodo podrobneje opredeljeni cilji, ki jih mora Slovenski državni holding dosegati pri upravljanju s posamezno naložbo.

V ZSDH so kot strateške naložbe določene naložbe, s katerimi Slovenski državni holding poleg gospodarskih ciljev dosega tudi razvojne in druge cilje, povezane z izvajanjem posameznih javnih služb. V družbah, ki so opredeljene kot strateške, Slovenski državni holding ohrani ali pridobi vsaj 50-odstotni lastniški delež plus eno delnico. Med družbe strateškega pomena so praviloma vključene družbe, ki opravljajo gospodarsko javno službo ali z zakoni podeljena javna pooblastila, družbe, ki so lastnice gospodarsko pomembne infrastrukture, ter družbe, ki imajo prevladujoč tržni položaj. Na podlagi navedenega kriterija je vlada med strateške naložbe uvrstila tudi distribucijska podjetja. Pri tem je določila minimalni zahtevani delež Slovenskega državnega holdinga v teh družbah v višini 75 odstotkov plus ena delnica. V klasifikaciji naložb ni nobenih opredelitev glede lastništva tržnih družb.

Vlada je klasifikacijo naložb dne 6. 2. 2013 posredovala v sprejem v državni zbor, ki pa je še ni sprejel.

V tabeli 3 je prikazan časovni potek sprejemanja odločitev v zvezi z lastništvom Republike Slovenije v distribucijskih podjetjih.

⁵⁵ Uradni list RS, št. 105/12, 39/13.

⁵⁶ Sklep vlade št. 47600-2/2013/9.

Tabela 3: Časovni potek sprejemanja odločitev glede lastništva države v distribucijskih podjetjih

Datum	Izvedena aktivnost
5. 4. 2004	Državni zbor je sprejel ReNEP.
9. 11. 2006	Vlada je sprejela sklep, da se nadaljujejo aktivnosti z namenom, da se sistemskemu operaterju zagotovi lastništvo elektroenergetske infrastrukture.
23. 6. 2009	Ministrstvo za gospodarstvo je sprejelo odzivno poročilo, v katerem je opredelilo štiri korake za preoblikovanje pravne organiziranosti izvajanja GJS SODO.
1. 2. 2011	Ministrstvo za gospodarstvo je pripravilo Sektorsko politiko za področje energetike.
10. 6. 2011	Ministrstvo za gospodarstvo je pripravilo NEP 2010–2030.
12. 7. 2011	AUKN je pripravila predlog strategije, v katerem je določila strateške naložbe Republike Slovenije.
6. 2. 2013	Vlada je sprejela klasifikacijo naložb.
6. 2. 2013	Vlada je klasifikacijo naložb posredovala v sprejem v državni zbor.

Opomba: osenčeni del tabele predstavljajo dejanja izven obdobja, na katero se nanaša revizija.

Viri: dokumentacija Ministrstva za infrastrukturo in prostor ter vlade.

V strateških dokumentih o upravljanju s finančnimi naložbami države niso upoštevani predvideni ukrepi iz odzivnega poročila za pridobitev celotnega lastniškega deleža v distribucijskih podjetjih od manjšinskih lastnikov.

Ministrstvo za gospodarstvo je v sektorski politiki za področje energetike opredelilo distribucijska podjetja kot strateške naložbe države, v katerih mora Republika Slovenija povečevati svoj solastniški delež in do leta 2020 postati edina lastnica teh družb. V sektorski politiki za področje energetike je še navedeno, da je treba po izčlenitvi tržnih od omrežnih dejavnosti v distribucijskih podjetjih s solastniškim deležem v teh podjetjih dokapitalizirati družbo SODO.

Predlog strategije ne sledi opredeljenim ukrepom iz odzivnega poročila v delu, ki se nanaša na pridobitev celotnega lastniškega deleža v distribucijskih podjetjih. V predlogu strategije so distribucijska podjetja opredeljena kot strateške naložbe države, kot ciljni upravljavski delež Republike Slovenije leta 2015 pa je naveden delež v višini 79,5 odstotka. Predlog strategije tudi ne vsebuje zaveze, da Republika Slovenija pridobi 100-odstotni delež v distribucijskih podjetjih, tako kot je bilo navedeno v odzivnem poročilu. Glede tržnih družb pa je navedeno, da bo po njihovi odprodaji delež države v distribucijskih podjetjih prenesen na družbo SODO.

Tudi klasifikacija naložb ne sledi opredeljenim ukrepom iz odzivnega poročila v delu, ki se nanaša na pridobitev celotnega lastniškega deleža v distribucijskih podjetjih. V klasifikaciji naložb so distribucijska podjetja opredeljena kot strateške naložbe države. Dodana je še zahteva, da ima Slovenski državni holding v njih delež vsaj v višini 75 odstotkov plus eno delnico. V klasifikaciji naložb ni navedena zaveza pridobitve 100-odstotnega deleža v distribucijskih podjetjih, tako kot je bilo predstavljeno v odzivnem poročilu. V klasifikaciji naložb tudi ni opredelitev glede lastništva tržnih družb.

Priporočilo

Vladi in Ministrstvu za infrastrukturo in prostor priporočamo, naj pri dogovorih z manjšinskimi lastniki distribucijskih podjetij upoštevata posledice neustreznega načina financiranja razširitvenih investicij v preteklosti, saj se je zaradi plačil uporabnikov za priključitev na distribucijsko omrežje oziroma sofinanciranja širitev distribucijskega omrežja neupravičeno povečal kapital teh manjšinskih lastnikov v distribucijskih podjetjih.

2.1.3 Financiranje najemnine in storitev distribucijskim podjetjem

V reviziji smo preverjali, ali so vlada, Ministrstvo za gospodarstvo, Ministrstvo za infrastrukturo in prostor ter družba SODO izvedli ustrezne popravljalne ukrepe za ureditev financiranja najemnine in storitev distribucijskim podjetjem. Pri tem smo preverjali:

- ali se za najem elektroenergetskega omrežja plačuje letna najemnina, ki je enaka letni obračunani amortizaciji najete elektroenergetske infrastrukture;
- ali je elektroenergetska infrastruktura, katere gradnja se financira iz omrežnine za priključno moč, izkazana kot lastništvo družbe SODO;
- ali je izdelan in se uporablja cenik storitev, ki jih za družbo SODO izvajajo distribucijska podjetja;
- ali je družba SODO izvajala nadzor nad stroški za izvedbo vzdrževanja elektroenergetske infrastrukture in drugih storitev;
- ali je družba SODO vzpostavila informacijski sistem, ki omogoča stalen in neposreden dostop do evidenc elektroenergetske infrastrukture in podatkov za obračun omrežnine.

2.1.3.1 Najem elektroenergetske infrastrukture za izvajanje GJS SODO

V reviziji izvajanja GJS SODO v letu 2007 je bilo ugotovljeno, da je družba SODO v obdobju od 1. 7. do 31. 12. 2007 plačala distribucijskim podjetjem najemnino v znesku, ki je bil večji od zneska povračil vlaganj v elektroenergetsko infrastrukturo v istem obdobju, ter tako distribucijskim podjetjem zagotovila višji donos od maksimalno dovoljenega s koncesijsko pogodbo iz leta 2007.

Izvajanje GJS SODO je regulirana dejavnost, regulirane pa so tudi cene za izvajanje GJS SODO, zato bi morala biti letna najemnina za najem elektroenergetske infrastrukture določena v višini letno obračunane amortizacije elektroenergetske infrastrukture, saj ta znesek predstavlja dejansko obrabo osnovnih sredstev, ki jih družba SODO uporablja za izvajanje GJS SODO, oziroma predstavlja nadomestitev osnovnega sredstva z novim osnovnim sredstvom ob njegovi izrabi.

Družba SODO ob sklenitvi pogodbe o najemu – 2007 ni imela podatka o višini amortizacije v najem vzete elektroenergetske infrastrukture, saj ni imela seznama infrastrukture, zato se distribucijskim podjetjem najemnina ni priznavala na podlagi teh stroškov, temveč skupaj s stroški storitev kot preostanek zaračunane omrežnine, ko so se odšteli pripadajoči zneski za delovanje ostalih institucij pri oskrbi z električno energijo. Družbi SODO ni bil znan znesek dejansko obračunane amortizacije infrastrukture, zato ni obvladovala tveganja, da se je širitev infrastrukture deloma financirala tudi iz omrežnine, ki jo plačujejo vsi odjemalci električne energije. Pri plačilu najemnine in storitev distribucijskim podjetjem na način, kot je bil določen v pogodbi o najemu – 2007, je lahko povečevanje premoženja distribucijskih podjetij, in kot posledica tega premoženje zasebnih lastnikov distribucijskih podjetij, nastalo na račun odjemalcev električne energije.

V reviziji izvajanja GJS SODO v letu 2007 je bila Ministrstvu za gospodarstvo in družbi SODO naložena izdelava načrta aktivnosti, s katerim bo zagotovljen drugačen način financiranja storitev distribucijskih podjetij, in sicer tako, da bodo prihodki distribucijskih podjetij predstavljali le kritje njihovih stroškov in ustrezni donos, obenem pa bo onemogočen prenos sredstev, ki pripadajo družbi SODO, na distribucijska podjetja za financiranje sredstev v lasti distribucijskih podjetij.

Ministrstvo za gospodarstvo je v odzivnem poročilu navedlo, da je končna rešitev problema obvladovanja pogodb o najemu in storitvah odprava teh pogodb, ko bo družba SODO skupaj z distribucijskimi podjetji postala enovita družba. Za natančno obvladovanje teh pogodb bi bila potrebna natančna evidenca sredstev, ki so v najemu in tudi vseh izvedenih storitev.

Družba SODO je z aneksi št. 2 k pogodbam o najemu – 2007 vzpostavila za leto 2009 bolj transparenten sistem zaračunavanja stroškov najemnine. Stroški storitev vzdrževanja najete elektroenergetske infrastrukture v letu 2009 so bili izločeni iz segmenta stroškov najemnine. Tako so od 1. 1. 2009 zagotovljeni fiksni stroški najemnine za celotno leto, ki temeljijo na knjigovodskih podatkih distribucijskih podjetij za obstoječo najeto elektroenergetsko infrastrukturo. Višina najemnine za najeto elektroenergetsko infrastrukturo je bila določena v višini amortizacije elektroenergetske infrastrukture, ki se uporablja za izvajanje GJS SODO, in pogodbeno opredeljenega donosa na vložena sredstva v infrastrukturo.

Enak sistem zaračunavanja stroškov najemnine za najeto elektroenergetsko infrastrukturo za izvajanje GJS SODO se je uporabljal tudi v letu 2010 na podlagi aneksov št. 3 k pogodbam o najemu – 2007 ter tudi v letih 2011 in 2012, ko so že bile v veljavi pogodbe o najemu – 2012⁵⁷ ter aneksi št. 1 k pogodbam o najemu – 2012.

V tabeli 4 so prikazani zneski najemnine, ki jo je družba SODO plačala distribucijskim podjetjem za najem elektroenergetske infrastrukture za izvajanje GJS SODO v obdobju od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2012.

⁵⁷ Pogodbe o najemu – 2012 so se uporabljale od 1. 1. 2011.

Tabela 4: Plačana najemnina za najem elektroenergetske infrastrukture v obdobju od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2012

Lastnik elektroenergetske infrastrukture	Obdobje				Skupaj
	Leto 2009	Leto 2010	Leto 2011	Leto 2012	
Elektro Celje	20.673.394	23.336.544	24.049.260	25.757.065	93.816.263
Elektro Gorenjska	12.735.262	14.456.373	14.481.488	15.774.977	57.448.100
Elektro Ljubljana	30.105.653	35.164.100	37.093.752	37.450.083	139.813.588
Elektro Maribor	24.113.471	26.995.587	27.942.015	29.607.832	108.658.905
Elektro Primorska	15.896.308	15.825.162	17.754.303	17.943.843	67.419.616
Skupaj	103.524.088	115.777.766	121.320.818	126.533.800	467.156.472

v evrih

Viri: letna poročila družbe SODO.

S spremembo sistema zaračunavanja najemnine se od 1. 1. 2009 najemnina za najem elektroenergetske infrastrukture zaračunava na podlagi obračunane amortizacije obstoječe elektroenergetske infrastrukture, ki se uporablja za izvajanje GJS SODO. Družba SODO še vedno nima popolnih evidenc celotne elektroenergetske infrastrukture, zato še vedno ne obvladuje tveganja, da se plačuje najemnina, ki je višja od amortizacije obstoječe elektroenergetske infrastrukture za izvajanje GJS SODO. Tveganje bo obvladovano, ko bo družba SODO imela tudi popolne evidence celotne nizkonapetostne infrastrukture, ki se uporablja za izvajanje GJS SODO.

Pojasnilo družbe SODO

Družba SODO ima knjigovodske podatke celotne elektroenergetske infrastrukture, ki jo ima v najemu. Tehnične evidence elektroenergetske infrastrukture na nizkonapetostnem omrežju pa so še v izdelavi.

2.1.3.2 Elektroenergetska infrastruktura, financirana iz omrežnine za priključno moč

V pogodbah o najemu – 2007 ter aneksih št. 1 k pogodbam o najemu – 2007 je bilo določeno, da so povprečni stroški priključevanja namenski vir družbe SODO za financiranje naložb v širitev distribucijskega omrežja. Družba SODO je ta sredstva izkazovala kot usredstvene stroške naložb v širitev distribucijskega omrežja lastnika infrastrukture. Tako financirana elektroenergetska infrastruktura je bila v lasti distribucijskih podjetij.

V reviziji izvajanja GJS SODO v letu 2007 je bilo ugotovljeno, da družba SODO ni imela popolnih in posodobljenih evidenc razširjenih omrežij, financiranih iz povprečnih stroškov priključevanja, zato je obstajalo tveganje, da so bili usredstveni stroški naložb v tuja opredmetena osnovna sredstva napačno izkazani in da so bili napačno izkazani tudi prihodki iz povprečnih stroškov priključevanja v poslovnih knjigah družbe SODO.

Novozgrajena infrastruktura po 1. 7. 2007 je na podlagi pogodb o najemu – 2007 in aneksov št. 1 k pogodbam o najemu – 2007 v lasti distribucijskih podjetij in ne v lasti družbe SODO. Širitev infrastrukture se je financirala tudi iz povprečnih stroškov priključevanja, ki so jih plačevali odjemalci

električne energije ob priklopu na distribucijsko omrežje. Ti odjemalci so tako financirali gradnjo infrastrukture v lasti distribucijskih podjetij.

Z Aktom o metodologiji za določitev omrežnine in kriterijih za ugotavljanje upravičenih stroškov za elektroenergetska omrežja in metodologiji za obračunavanje omrežnine⁵⁸ je bila kategorija povprečni stroški priključevanja nadomeščena s kategorijo omrežnina za priključno moč. Opredeljena je kot namenski vir sistemskega operaterja za električno energijo za že izvedeni obseg omrežja in za potrebni razvoj omrežja.

Družba SODO je v pogodbah o najemu – 2012 določila tudi, da s posameznimi distribucijskimi podjetji v letnem investicijskem načrtu določi osnovna sredstva, ki se bodo zgradila z njenimi sredstvi. Pred začetkom izgradnje družba SODO sklene s posameznim distribucijskim podjetjem pisni dogovor o izvedbi investicije, v katerem med drugim določita tudi višino sredstev, ki jih bo zagotovila družba SODO, ter njen lastniški delež na osnovnem sredstvu. Distribucijska podjetja osnovna sredstva v deležu, ki je last družbe SODO, v svojih poslovnih knjigah evidentirajo izvenbilančno.

V pogodbah o najemu – 2012 je še določeno, da morajo distribucijska podjetja osnovna sredstva, ki so od 1. 7. 2007 financirana iz povprečnih stroškov priključevanja ali omrežnine za priključno moč ter so last družbe SODO, ustrezno vzdrževati, voditi v izvenbilančni evidenci ter jih letno popisati s stanjem na dan 31. 12. tekočega leta.

V tabeli 5 so prikazani zneski, ki jih je družba SODO prejela in investirala iz povprečnih stroškov priključevanja in omrežnine za priključno moč v obdobju od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2012.

⁵⁸ Uradni list RS, št. 59/10, 52/11. Dne 30. 10. 2012 je začel veljati nov Akt o metodologiji za določitev omrežnine in kriterijih za ugotavljanje upravičenih stroškov za elektroenergetska omrežja in metodologijo za obračunavanje omrežnine (Uradni list RS, št. 81/12). V Energetski zakon je bila opredelitev omrežnine za priključno moč vključena z EZ-E.

Tabela 5: Realizirani in investirani povprečni stroški priključevanja in omrežnina za priključno moč v obdobju od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2012

Vrsta odjema	Obdobje				v evrih
	Leto 2009	Leto 2010	Leto 2011	Leto 2012	Skupaj
110-kilovoltni	0	0	0	0	0
1- do 35-kilovoltni	1.130.664	1.481.107	2.608.982	1.929.882	7.150.635
0,4-kilovoltni	4.830.519	3.731.936	4.122.228	3.998.382	16.683.065
Gospodinjski	1.874.590	1.591.234	2.467.252	1.968.132	7.901.208
Skupaj realizirano	7.835.773	6.804.277	9.198.462	7.896.396	31.734.908
Skupaj investirano	7.835.773	2.211.002	1.833.634	4.578.903	16.459.312
Indeks (realizirano/ investirano*100)	100	32	20	58	52

Viri: letna poročila družbe SODO.

Sredstva, pridobljena iz povprečnih stroškov priključevanja in omrežnine za priključno moč, je družba SODO, na podlagi pisnih dogovorov o izvedbi investicij z distribucijskimi podjetji, investirala v elektroenergetsko infrastrukturo. Vrednost investiranih sredstev v elektroenergetsko infrastrukturo v obdobju od leta 2009 do leta 2012 znaša 16.459.312 evrov, kar predstavlja le 52 odstotkov zbranih sredstev.

Pojasnilo družbe SODO

Časovni zamiki pri izvedbi investicij v elektroenergetsko infrastrukturo so velikokrat posledica neurejenih razmerij z lastniki zemljišč, na katerih stoji ali naj bi stala elektroenergetska infrastruktura, ter potrebnega časa za pridobitev gradbenega dovoljenja in sklenitev pogodb o dobavi opreme in izvedbi gradenj. Zato je za investicije rezerviranih več sredstev, kot je sklenjenih pogodb za izvedbo investicij. Tako je bilo na dan 31. 7. 2013 za investicije v elektroenergetsko infrastrukturo rezerviranih 89 odstotkov vseh zbranih sredstev iz omrežnine za priključno moč.

Družba SODO sredstva iz omrežnine za priključno moč, ki so bila pobrana na posameznem območju distribucijskega omrežja, nameni za naložbe v elektroenergetsko infrastrukturo na istem območju. Družba SODO je pojasnila, da so časovni zamiki pri investicijah na distribucijskem območju, ki ga pokriva družba Elektro Gorenjska, med drugim tudi posledica dolgotrajnega usklajevanja glede potrebnih investicij v elektroenergetsko infrastrukturo. Družba Elektro Gorenjska kljub pozivom družbe SODO ni podala predloga za investicije v elektroenergetsko infrastrukturo v letu 2012, ki bi bile financirane iz sredstev omrežnine za priključno moč.

V tabeli 6 je prikazana vrednost elektroenergetske infrastrukture v lasti družbe SODO na dan 31. 12. posameznega leta v obdobju od leta 2009 do leta 2012.

Tabela 6: Elektroenergetska infrastruktura v lasti družbe SODO

Območje izvajanja GJS SODO	Vrednost elektroenergetske infrastrukture na dan			
	31. 12. 2009	31. 12. 2010	31. 12. 2011	31. 12. 2012
Elektro Celje	4.374.182	4.235.918	4.094.769	4.150.698
Elektro Gorenjska	2.373.877	2.290.858	2.831.897	2.730.933
Elektro Ljubljana	8.367.046	8.137.112	8.601.176	11.401.868
Elektro Maribor	4.840.993	6.037.841	6.287.068	6.230.234
Elektro Primorska	3.323.753	4.129.817	3.959.968	4.422.479
Skupaj	23.279.851	24.831.546	25.774.878	28.936.213

Viri: letna poročila in dokumentacija družbe SODO.

Družba SODO je pridobila sezname osnovnih sredstev distribucijskih podjetij na dan 31. 12. 2009, ki so bila financirana iz povprečnih stroškov priključevanja v obdobju od 1. 7. 2007 do 31. 12. 2009. V skladu s prejetim seznamom osnovnih sredstev je družba SODO uskladila popravek vrednosti usredstvenih stroškov naložb v opredmetena osnovna sredstva distribucijskih podjetij na dan 31. 12. 2009.

Na podlagi dogovora z distribucijskimi podjetji o izročitvi in prevzemu elektrodistribucijske infrastrukture, financirane iz sredstev povprečnih stroškov priključevanja za obdobje od 1. 7. 2007 do 31. 12. 2009, je družba SODO v letu 2010 prevzela elektroenergetsko infrastrukturo v vrednosti 22.809.002 evra. Družba SODO je prevzeta sredstva z dnem 31. 8. 2010 v svojih poslovnih knjigah iz usredstvenih stroškov naložb v tuja opredmetena osnovna sredstva prekvalificirala v opredmetena osnovna sredstva družbe SODO. Distribucijska podjetja osnovna sredstva v deležu, ki je last družbe SODO, v svojih poslovnih knjigah evidentirajo izvenbilančno.

Ocenjujemo, da je družba SODO v prehodnem obdobju do pridobitve vseh manjšinskih deležev v omrežnih družbah oziroma dokončne ureditve lastništva elektroenergetske infrastrukture ustrezno uredila lastništvo osnovnih sredstev financiranih iz omrežnine za priključno moč. S tem je zagotovljeno, da sredstva končnih uporabnikov ne prehajajo v last distribucijskih podjetij in ne povečujejo premoženja zasebnih lastnikov. Ni pa ustrezno urejen sistem investiranja sredstev iz omrežnine za priključno moč, saj če se družba SODO in distribucijska podjetja ne uskladijo o investicijah, prihaja do časovnega zamika ali pa celo do tega, da potrebne investicije v elektroenergetsko infrastrukturo niso izvedene.

Priporočilo

Družbi SODO priporočamo, naj za ureditev ustreznega financiranja potrebnih investicij v elektroenergetsko infrastrukturo iz sredstev omrežnine za priključno moč zagotovi, da bodo distribucijska podjetja pri pripravi letnih investicijskih načrtov upoštevala tudi sredstva iz omrežnine za priključno moč, ki so bila pobrana na njihovem območju distribucijskega omrežja.

V prvem odstavku 135. člena EZ-1 je določeno, da je omrežnina za priključno moč namenjena pokrivanju stroškov elektrooperaterja, ki se nanašajo na vzdrževanje in delovanje ter razvoj sistema.

S takšno opredelitvijo omrežnine za priključno moč v EZ-1 se spreminja namen uporabe sredstev, ki jih izvajalec GJS SODO pridobi od novih odjemalcev za priključitev na distribucijsko omrežje ali od obstoječih odjemalcev za povečanje priključne moči. Omrežnina za priključno moč je postala prihodek družbe SODO za pokrivanje upravičenih stroškov izvajanja dejavnosti GJS SODO, torej za pokritje stroškov najema elektroenergetske infrastrukture ter stroškov storitev vzdrževanja najete elektroenergetske infrastrukture. S tem se bo tudi za ta znesek zmanjšal obseg omrežnine za distribucijsko omrežje, ki jo za posamezno regulativno obdobje izračuna Agencija za energijo, saj bo ta pri izračunu zneska omrežnine kot odbitno postavko upoštevala tudi znesek omrežnine za priključno moč.

Namen omrežnine za priključno moč izhaja predvsem iz dejstva, da mora izvajalec GJS SODO zagotoviti zadostno zmogljivost distribucijskega omrežja, ki pa se z vsakim novim priključkom ali povečano močjo obstoječega priključka zmanjša. Zato mora povečanim obremenitvam distribucijskega omrežja slediti ustrezna razširitev ali povečanje zmogljivosti obstoječega distribucijskega omrežja. Posebna tarifna postavka, ki se plača le enkrat ob priključitvi na distribucijsko omrežje ali ob povečanju moči obstoječega priključka, je smiselna le tedaj, če je namenjena kritju stroškov, ki tudi nastanejo le enkrat. Določiti namen porabe enkratnega plačila za kritje tekočih stroškov, ki nastajajo med rabo storitev GJS SODO, ni smiselno in je v neskladju z vsebino, zaradi katere je bila takšna tarifna postavka uvedena.

Ocenjujemo, da se bodo s spremembo namena omrežnine za priključno moč zmanjšala razpoložljiva namenska sredstva za vlaganje v obnovo in razširitev elektroenergetske infrastrukture. S tem pa se tudi povečuje tveganje, da investicije v distribucijsko omrežje ne bodo sledile dolgoročnemu načrtu razvoja distribucijskega omrežja električne energije v Republiki Sloveniji.

Z izvedbo popravljalnih ukrepov je bilo zagotovljeno, da sredstva omrežnine za priključno moč, ki so sredstva končnih uporabnikov, ne prehajajo v last distribucijskih podjetij in ne povečujejo tudi premoženja zasebnih lastnikov. S spremembo v EZ-1 je ponovno nastalo tveganje, da se bo za del omrežnine za priključno moč, ki bi jo distribucijska podjetja namenila širitvi elektroenergetske infrastrukture, ta evidentirala kot lastnina distribucijskih podjetij in povečevala njihovo premoženje. Distribucijska podjetja pa kot družbe, v lastništvu katerih je udeležen tudi zasebni kapital, niso upravičene do lastništva sredstev, ki bi bila zgrajena s sredstvi omrežnine za priključno moč.

Priporočilo

Vladi in Ministrstvu za infrastrukturo in prostor priporočamo, naj odpravita to tarifno postavko, saj s sprejeto spremembo namena uporabe sredstev omrežnine za priključno moč, ta ne bodo več namenjena za razširitev ali povečanje zmogljivosti obstoječega distribucijskega omrežja, ampak predvsem za kritje tekočih stroškov, ki nastajajo med rabo storitev GJS SODO, zato ne bo več dosežen namen, zaradi katerega je bila uvedena.

2.1.3.3 Stroški storitev za izvajanje GJS SODO

V pogodbah o najemu – 2007 ter aneksih št. 1 k pogodbam o najemu – 2007 je bilo določeno, da se stroški najemnine, izvajanja storitev in nakupa električne energije za izgube distribucijskim podjetjem priznajo kot preostanek zaračunane omrežnine, ko se odštejejo pripadajoči zneski za delovanje ostalih institucij pri oskrbi z električno energijo.

V reviziji izvajanja GJS SODO v letu 2007 je bila Ministrstvu za gospodarstvo in družbi SODO naložena izdelava načrta aktivnosti, s katerim bo zagotovljen drugačen način financiranja storitev distribucijskih podjetij, in sicer tako, da bodo prihodki distribucijskih podjetij predstavljali le kritje njihovih stroškov in ustrezni donos, obenem pa bo onemogočen prenos sredstev, ki pripadajo družbi SODO, na distribucijska podjetja za financiranje osnovnih sredstev v lasti distribucijskih podjetij.

Družba SODO je v odzivnem poročilu navedla, da si je za jasnejše zaračunavanje storitev postavila za cilj urediti nomenklaturu storitev, ki bo zajemala normative in opredelitev tržnih cen. Tako bodo stroški družbe SODO za izvajanje nalog GJS SODO preglednejši.

Z aneksi št. 2 k pogodbam o najemu – 2007 je družba SODO stroške storitev vzdrževanja najete elektroenergetske infrastrukture v letu 2009 izločila iz segmenta stroškov najemnine za najeto elektroenergetsko infrastrukturo. Stroški storitev vzdrževanja najete elektroenergetske infrastrukture so bili izločeni iz segmenta stroškov najemnine za najeto elektroenergetsko infrastrukturo tudi v letu 2010 na podlagi aneksov št. 3 k pogodbam o najemu – 2007 ter tudi v letih 2011 in 2012, ko so že veljale pogodbe o najemu – 2012 ter aneksi št. 1 k pogodbam o najemu – 2012.

V pogodbah o najemu – 2007 ter tudi v pogodbah o najemu – 2012 so poleg najema elektroenergetske infrastrukture za izvajanje GJS SODO opredeljene tudi storitve, ki jih distribucijska podjetja izvajajo za družbo SODO. Distribucijska podjetja izvajajo naslednje sklope storitev v okviru GJS SODO⁵⁹:

- razvoj in načrtovanje vlaganj v elektroenergetsko infrastrukturo;
- pripravo in vodenje investicij v elektroenergetsko infrastrukturo;
- vzdrževanje elektroenergetske infrastrukture in organiziranje dežurne službe;
- vodenje in obratovanje elektrodistribucijskega omrežja;
- spremljanje in ugotavljanje kakovosti oskrbe z električno energijo;
- izvajanje merjenja električne energije;
- izvajanje storitev dostopa do distribucijskega omrežja in drugih storitev za uporabnike.

V pogodbah o najemu – 2012 med distribucijskimi podjetji in družbo SODO je določeno, da morajo distribucijska podjetja zagotoviti knjigovodske evidence o stroških storitev, ki jih izvajajo za družbo SODO. Te predstavljajo podlago za sporočanje podatkov o realizaciji za obračun regulativnega okvirja za posamezno leto. Med storitvami, ki jih distribucijska podjetja izvajajo v okviru GJS SODO, so posebej opredeljene storitve, ki jih distribucijska podjetja zaračunavajo neposredno uporabnikom. V pogodbah o najemu – 2012 je še določeno, da distribucijska podjetja izvajajo z družbo SODO usklajen količinski letni načrt storitev ter da morajo do 15. 3. za preteklo leto pripraviti poročilo o realizaciji letnega načrta storitev in storitev, ki jih zaračunavajo neposredno uporabnikom distribucijskega omrežja.

⁵⁹ Storitve, ki jih distribucijska podjetja izvajajo za družbo SODO, so podrobneje opredeljene v prilogi pogodb o najemu – 2012.

Plačevanje storitev, ki jih za družbo SODO izvajajo distribucijska podjetja, se izvaja akontativno po posameznih mesecih. Obračun opravljenih storitev poteka tako, da distribucijska podjetja posredujejo družbi SODO obračunske mesečne račune. Ti odražajo gibanje vrednosti storitev glede na mesečne realizirane vrednosti omrežnine, kar predstavlja obračun odstopanj od načrtovanih pogodbenih vrednosti za storitve. Priloga k računu za opravljene storitve je poročilo o opravljenih storitvah z navedbo obsega realizacije storitev po posameznih vrstah.

Finančni vir za plačevanje storitev je omrežnina, ki je namenski prihodek družbe SODO za pokrivanje upravičenih stroškov izvajanja dejavnosti GJS SODO. Višino upravičenih stroškov izvajanja dejavnosti GJS SODO določi Agencija za energijo na podlagi kriterijev iz Akta o metodologiji za določitev omrežnine in kriterijih za ugotavljanje upravičenih stroškov za elektroenergetska omrežja in metodologiji za obračunavanje omrežnine⁶⁰.

V tabeli 7 so prikazani zneski, ki jih je družba SODO plačala distribucijskim podjetjem za izvedbo storitev v okviru izvajanja GJS SODO v obdobju od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2012.

Tabela 7: Plačilo storitev v okviru izvajanja GJS SODO v obdobju od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2012

Izvajalec storitev GJS SODO	Obdobje				v evrih
	Leto 2009	Leto 2010	Leto 2011	Leto 2012	Skupaj
Elektro Celje	11.589.358	13.030.054	15.313.302	15.493.320	55.426.034
Elektro Gorenjska	6.770.139	8.178.775	8.924.539	8.901.924	32.775.377
Elektro Ljubljana	19.320.448	20.105.073	24.725.053	24.310.334	88.460.908
Elektro Maribor	14.327.831	15.066.314	18.764.939	19.065.550	67.224.634
Elektro Primorska	10.938.939	12.034.556	12.331.728	12.734.901	48.040.124
Skupaj	62.946.715	68.414.772	80.059.561	80.506.029	291.927.077

Viri: letna poročila družbe SODO.

Družba SODO je naredila popis posameznih vrst storitev, in sicer na podlagi poročil o količinah realizacije po posameznih vrstah storitev, ki jih distribucijska podjetja priložijo k računom za opravljene storitve v okviru dejavnosti GJS SODO. Naredila je seznam nadstandardnih storitev in normative za izvajanje teh storitev. Na podlagi tega je pripravila cenik za storitve, ki se zaračunavajo neposredno uporabnikom distribucijskega omrežja. Cenik je 1. 8. 2012 posredovala distribucijskim podjetjem. Ta so ga za zaračunavanje storitev pričela uporabljati 1. 9. 2012. Gre za storitve, ki se izvajajo za odjemalce električne energije ter jih distribucijska podjetja v imenu in za račun družbe SODO zaračunajo neposredno odjemalcem glede na dejanski obseg izvedbe posamezne storitve. Torej, te storitve je družba SODO izločila iz nabora storitev po pogodbah o najemu – 2012, ki se distribucijskim podjetjem financirajo iz omrežnine.

⁶⁰ Uradni list RS, št. 81/12.

Družba SODO je naredila tudi popis storitev, ki jih distribucijska podjetja izvajajo za družbo SODO v okviru dejavnosti GJS SODO. Ni pa še oblikovala normativov za njihovo izvajanje ter cenika teh storitev. Za zagotovitev večje transparentnosti izvajanja GJS SODO bi morala družba SODO tudi za te storitve oblikovati normative za njihovo izvajanje ter plačevati storitve glede na dejanski obseg njihove izvedbe.

V skladu s pogodbami o najemu – 2012 so distribucijska podjetja pri poročanju o opravljenih storitvah navedla vrsto in obseg izvedenih storitev. Družba SODO ni izvajala nadzora nad tem, ali so distribucijska podjetja tudi dejansko izvedla vse storitve, o katerih so poročala v poročilu o opravljenih storitvah.

2.1.3.4 Vzpostavitev informacijskega sistema za neposreden dostop do evidenc elektroenergetske infrastrukture in podatkov za obračun omrežnine

V pogodbah o najemu – 2007 je bilo opredeljeno, da se najkasneje do 1. 1. 2009 vzpostavi informacijski sistem, ki bo družbi SODO omogočal stalen in neposreden dostop do baze podatkov o prevzemno-prodajnih mestih in do obračunskih podatkov za uporabo omrežij.

V pogodbah o najemu – 2012 je določeno, da distribucijska podjetja posredujejo oziroma omogočijo neposreden in stalen dostop družbi SODO do vseh potrebnih podatkov, ki se nanašajo na izvajanje GJS SODO. Med drugimi so to tudi podatki o analitični knjigovodski evidenci elektroenergetske infrastrukture, načrtovanju razvoja ter investicijah v elektroenergetsko infrastrukturo, podatki s področja priključevanja uporabnikov, urejanju dostopa do omrežja ter o obračunskih podatkih za uporabo omrežja in prispevkov. V pogodbah o najemu – 2012 je še določeno, da bo uvedba neposrednega in stalnega dostopa do podatkov potekala postopoma ter da bo najkasneje do 31. 12. 2011 omogočen dostop do vseh podatkov, ki se nanašajo na izvajanje GJS SODO.

Družba SODO je v letu 2010 za izvajanje nalog, ki so nastale na področju elektroenergetske infrastrukture, ki je prešla v last družbe SODO, svoj informacijski sistem povezala z informacijskim sistemom družbe Informatika, d. d., Maribor⁶¹ (v nadaljevanju: družba Informatika). Zagotovljena je bila potrebna komunikacijska infrastruktura za povezljivost obeh informacijskih sistemov. V letu 2010 so bile izvedene tudi aktivnosti za pridobitev dostopa do baze tehničnih podatkov in analitične knjigovodske evidence o elektroenergetski infrastrukturi, ki je v lasti distribucijskih podjetij. Družba SODO se je z distribucijskimi podjetji dogovorila, da ji bo v prvi polovici leta 2011 zagotovljen dostop do podatkov o elektroenergetski infrastrukturi v okviru izvajanja GJS SODO, in sicer prek spletnega servisa, ki se bo realiziral v družbi Informatika.

Družba SODO je v letu 2011 v sodelovanju z družbo Informatika vzpostavila informacijsko podporo, ki omogoča vnos in spremljanje podatkov o elektroenergetski infrastrukturi, ki je v njeni lasti. V letu 2012 pa je bil vzpostavljen pregledovalnik baze tehničnih podatkov sredstev elektroenergetske infrastrukture, ki so v lasti distribucijskih podjetij. Pregledovalnik baze tehničnih podatkov sredstev elektroenergetske infrastrukture omogoča tudi pregled povezav med tehničnimi in knjigovodskimi podatki o sredstvih elektroenergetske infrastrukture.

⁶¹ Družba Informatika več kot 90 odstotkov storitev, povezanih z informatiko, opravi distribucijskim podjetjem, ki so hkrati tudi njen večinski lastnik.

Družba SODO je v letu 2012 investirala v sistemsko programsko opremo za vzpostavitev lastnega informacijskega sistema za načrtovanje virov. V ta namen je bil izdelan tudi modul za vnos in spremljanje investicij v pristojnosti družbe SODO. Izdelan je bil podatkovni model za obračun omrežnine v informacijskem sistemu družbe SODO in izveden proces prenosa podatkov iz obstoječe v novo aplikacijo, ki predstavlja relacijski podatkovni model.

Družba SODO je vzpostavila informacijsko podporo za vnos in spremljanje podatkov o elektroenergetski infrastrukturi, ki je v njeni lasti, ter tudi informacijsko podporo, ki ji omogoča stalen in neposreden dostop do baze tehničnih podatkov in analitične knjigovodske evidence elektroenergetske infrastrukture, ki je v lasti distribucijskih podjetij. Ocenjujemo, da bi družba SODO za učinkovitejše izvajanje GJS SODO morala imeti vzpostavljeno takšno informacijsko podporo, ki bi ji med drugim omogočala tudi neposreden dostop do podatkov o prevzemno-prodajnih mestih ter do podatkov s področja priključevanja uporabnikov in urejanja dostopa do omrežja. Ti podatki so podlaga za spremljanje in nadzor zaračunavanja omrežnine za uporabo distribucijskega omrežja ter tudi omrežnine za priključno moč, ki jo distribucijska podjetja zaračunavajo končnim uporabnikom v svojem imenu in za račun družbe SODO.

2.1.4 Evidenca elektroenergetske infrastrukture

V reviziji smo preverjali, ali so vlada, Ministrstvo za gospodarstvo, Ministrstvo za infrastrukturo in prostor ter družba SODO izvedli ustrezne popravilne ukrepe za ureditev evidence elektroenergetske infrastrukture. Pri tem smo preverjali:

- ali je elektroenergetska infrastruktura natančno opredeljena ter distribucijska podjetja infrastrukturo enotno evidentirajo med elektroenergetsko infrastrukturo;
- ali ima družba SODO popolno in točno evidenco elektroenergetske infrastrukture, ki vsebuje ustrezne računovodske in tehnične podatke;
- ali je družba SODO do 31. 12. 2011 pridobila ustrezne knjigovodske in tehnične podatke o elektroenergetski infrastrukturi na visoko in srednje napetostnem omrežju;
- ali je družba SODO izvedla ustrezne aktivnosti za pridobitev knjigovodskih in tehničnih podatkov o elektroenergetski infrastrukturi na nizkonapetostnem omrežju;
- ali je družba SODO vzpostavila ustrezen nadzor nad točnostjo in popolnostjo knjigovodskih in tehničnih podatkov o elektroenergetski infrastrukturi.

V koncesijski pogodbi je opredeljeno, da elektroenergetsko infrastrukturo predstavljajo vsi objekti, naprave in omrežja družbe SODO. Družba SODO mora voditi evidenco infrastrukture in jo redno posodabljati. Evidenca elektroenergetske infrastrukture se dopolnjuje letno s podatki o novozgrajeni infrastrukturi, ki jo družba SODO vzame v najem. Koncesijska pogodba nalaga družbi SODO, da mora imeti ves čas od začetka koncesijskega razmerja v najemu in uporabi vso potrebno infrastrukturo za izvajanje GJS SODO.

Iz pogodb o najemu – 2007 ni bilo razvidno, za katero infrastrukturo so sklenjene, kljub temu da je v koncesijski pogodbi določeno, da mora družba SODO do dneva pričetka izvajanja koncesije z distribucijskimi podjetji kot dosedanjimi izvajalci GJS SODO z najemno pogodbo urediti prenos ali dostop družbe SODO do evidenc, ki jih vodijo v okviru izvajanja GJS SODO. K pogodbam o najemu – 2007 je bil za vsa distribucijska podjetja priložen enak seznam vrst elektroenergetske infrastrukture z navedbo amortizacijske stopnje, življenjske dobe in opredelitvijo vrste sredstev. V pogodbah o najemu – 2007

ni bilo točnega in popolnega seznama elektroenergetske infrastrukture, ki je bila na dan podpisa pogodb o najemu – 2007 v lasti posameznega distribucijskega podjetja.

V reviziji izvajanja GJS SODO v letu 2007 je bilo ugotovljeno, da je družba SODO prejela sezname elektroenergetske infrastrukture od distribucijskih podjetij več kot pol leta po pridobitvi koncesije za izvajanje GJS SODO. Evidence elektroenergetske infrastrukture, ki jih je prejela družba SODO, niso vsebovale istovrstnih podatkov, na podlagi katerih bi lahko ugotovili obseg in vrednost elektroenergetske infrastrukture. Družbi SODO je bilo naloženo, da od lastnikov elektroenergetske infrastrukture pridobi popoln in točen seznam elektroenergetske infrastrukture.

Družba SODO je izvedla popravljalni ukrep in v marcu 2009 pridobila knjigovodske sezname elektroenergetske infrastrukture s stanjem na dan 31. 12. 2008, ki obsegajo podatke o vrstah, obsegu, datumu nabave, znesku nabavljene elektroenergetske infrastrukture, amortizacijski skupini in stopnji, znesku popravka vrednosti in sedanji vrednosti elektroenergetske infrastrukture posameznega distribucijskega podjetja.

V pogodbah o najemu – 2012 je določeno, da distribucijska podjetja do 15. 3. tekočega leta v elektronski obliki predložijo družbi SODO tehnično in knjigovodsko evidenco elektroenergetske infrastrukture za izvajanje GJS SODO s stanjem na dan 31. 12. preteklega leta ter tudi tehnično evidenco elektrodistribucijske infrastrukture, ki je v lasti družbe SODO in jo distribucijska podjetja vodijo izvenbilančno, s stanjem na dan 31. 12. preteklega leta. Iz predložene evidence mora biti razviden obseg in vrednost elektroenergetske infrastrukture v skladu s predpisi, ki urejajo področje energetske infrastrukture.

Evidenca elektroenergetske infrastrukture mora biti sestavljena iz knjigovodske in tehnične evidence, ki morata biti usklajeni in med seboj povezljivi. Distribucijska podjetja morajo usklajenost in povezljivost knjigovodske in tehnične evidence za visokonapetostne in srednenapetostne naprave zagotoviti do 31. 12. 2011. Za nizkonapetostne naprave morajo ustrezne evidence v celoti zagotoviti do 31. 12. 2017. Distribucijska podjetja predložijo družbi SODO do 31. 3. tekočega leta poročilo o že izvedenih aktivnostih za doseg ciljnega stanja evidenc elektroenergetske infrastrukture na nizkonapetostnem omrežju.

V pogodbah o najemu – 2012 je nadalje določeno, da distribucijska podjetja posredujejo oziroma omogočijo neposreden in stalen dostop družbi SODO do vseh podatkov, ki se nanašajo na izvajanje GJS SODO. Med drugimi so to tudi podatki o temeljnih tehničnih značilnostih in drugih tehničnih podatkih o elektroenergetski infrastrukturi ter o analitični knjigovodski evidenci elektroenergetske infrastrukture. Uvedba neposrednega in stalnega dostopa do podatkov bo potekala postopoma, in sicer naj bi se v prvi fazi omogočil dostop do sklopa podatkov iz baze tehničnih podatkov ter najkasneje do 31. 12. 2011 dostop do vseh podatkov, torej tudi do knjigovodske evidence elektroenergetske infrastrukture za izvajanje GJS SODO.

Družba SODO je izdala Navodilo o podrobnosti vsebini evidence elektrodistribucijske infrastrukture⁶² (v nadaljevanju: navodilo o evidenci – 2009), s katerim je podrobneje določila vsebino evidence elektroenergetske infrastrukture, ki se uporablja za izvajanje GJS SODO. Celotno evidenco

⁶² Št. EVIDENCA_ED1-1/2009, maj 2009.

elektroenergetske infrastrukture sestavljajo knjigovodska evidenca⁶³, tehnična evidenca⁶⁴ in evidenca umestitve elektroenergetske infrastrukture v prostoru⁶⁵. V navodilu o evidenci – 2009 je še določeno, da morajo biti posamezne evidence usklajene in med seboj povezljive prek skupnega identifikatorja.

Družba SODO je v letu 2013 izdala novo Navodilo o vsebini evidence elektrodistribucijske infrastrukture⁶⁶ (v nadaljevanju: navodilo o evidenci – 2013). Z njim je dodatno opredelila način elektronskega poročanja o obsegu in podrobnih evidencah elektroenergetske infrastrukture.

Družba SODO je s sklenitvijo pogodb o najemu – 2012 ter sprejemom navodila o evidenci – 2009 in navodila o evidenci – 2013 vzpostavila ustrezen okvir za poenotenje evidenc elektroenergetske infrastrukture, ki se uporablja za izvajanje GJS SODO. Distribucijska podjetja enako evidentirajo in vrednotijo istovrstne podatke o elektroenergetski infrastrukturi, s čemer je zagotovljena tudi primerljivost podatkov o vrednosti infrastrukture.

Družba SODO tudi letno od distribucijskih podjetij prejme podatke knjigovodske in tehnične evidence elektroenergetske infrastrukture, ki se uporablja za izvajanje GJS SODO. Distribucijska podjetja so do 31. 12. 2011 zagotovila usklajenost in povezljivost knjigovodske in tehnične evidence za visokonapetostne in srednjenapetostne naprave. Tako so distribucijska podjetja do 15. 3. 2012 v elektronski obliki predložila družbi SODO podatke tehnične in knjigovodske evidence elektroenergetske infrastrukture s stanjem na dan 31. 12. 2011, za katere je omogočena tudi medsebojna povezljivost.

Distribucijska podjetja so do 31. 3. 2013 predložila družbi SODO poročilo o že izvedenih aktivnostih v letu 2012 za doseg ciljnega stanja evidenc elektroenergetske infrastrukture na nizkonapetostnem omrežju. S tem so bile izvedene ustrezne aktivnosti za pridobitev knjigovodskih in tehničnih evidenc elektroenergetske infrastrukture na nizkonapetostnem omrežju do 31. 12. 2017, kot je opredeljeno v pogodbah o najemu – 2012.

⁶³ Evidenca vsebuje podatke: identifikacijska oznaka distribucije, inventarna številka, identifikacija vrste osnovnega sredstva, identifikacijska oznaka nahajališča, identifikacijska oznaka opreme, naziv osnovnega sredstva, amortizacijska skupina, amortizacijska stopnja, datum nabave, nabavna vrednost na dan 1. 1. preteklega leta, popravek vrednosti na dan 1. 1. preteklega leta, sedanja vrednost na dan 1. 1. preteklega leta, nabavna vrednost na dan 31. 12. preteklega leta, popravek vrednosti na dan 31. 12. preteklega leta, sedanja vrednost na dan 31. 12. preteklega leta, vrednost amortizacije preteklega leta, povečanja in zmanjšanja preteklega leta, količina na dan 1. 1. preteklega leta in količina na dan 31. 12. preteklega leta.

⁶⁴ Tehnična evidenca mora omogočati: razvrstitev elementov infrastrukture po vrstah in tipih objektov in naprav, informacijo o medsebojni odvisnosti/relaciji med elementi energetske infrastrukture, vpogled v vse do sedaj spremljane tehnične karakteristike objektov in naprav, ki so predmet obravnavane energetske infrastrukture, vpogled v obratovalno in lastniško stanje/razmerje energetske infrastrukture, povezavo na knjigovodski del evidence infrastrukture.

⁶⁵ Prostorska informacija elektroenergetske infrastrukture je podana v referenčnem koordinatnem sistemu D-96/TM. Če ta temelji še na starem referenčnem koordinatnem sistemu D-48, je to treba ustrezno navesti v spremnem opisu. Podatki so posredovani v strukturi in načinu, kot to zahteva Geodetska uprava Republike Slovenije za vpis infrastrukture v kataster gospodarske javne infrastrukture. Struktura podatkov pri tekstualnem posredovanju za objekte infrastrukture, ki so zajeti v tehnični evidenci, vsebuje oznako distribucije, enolični identifikator objekta iz tehnične evidence, eventualni identifikator objekta iz geometrijske baze in geometrijo zapisano v tekstni obliki.

⁶⁶ Št. Evidenca_EDI-1/2013 z dne 18. 2. 2013.

2.1.5 Izvajanje javnih pooblastil

V reviziji smo preverjali, ali so vlada, Ministrstvo za gospodarstvo, Ministrstvo za infrastrukturo in prostor ter družba SODO izvedli ustrezne popravljalne ukrepe za ureditev izvajanja javnih pooblastil. Pri tem smo preverjali:

- ali se je družba SODO kadrovsko in tehnično usposobila za zagotovitev izvajanja javnih pooblastil, povezanih z GJS SODO.

V reviziji izvajanja GJS SODO v letu 2007 je bilo ugotovljeno, da je bilo s pogodbami o najemu – 2007, v nasprotju z Energetskim zakonom in v nasprotju z Zakonom o gospodarskih javnih službah⁶⁷ (v nadaljevanju: ZGJS), izvajanje javnih pooblastil za izdajo soglasij za priključitev na distribucijsko omrežje od izvajalca GJS SODO preneseno na lastnike elektroenergetske infrastrukture. Prenos izvajanja javnih pooblastil za izdajo soglasij za priključitev na distribucijsko omrežje je bil izveden tudi v nasprotju s koncesijsko pogodbo. Prenos je bil izveden, ker družba SODO ni izpolnjevala niti tehničnih niti kadrovskih pogojev za izvajanje javnih pooblastil, določenih v Energetskem zakonu in ZGJS.

Nepravilnost v zvezi s prenosom izvajanja javnih pooblastil je bila formalno odpravljena z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Energetskega zakona⁶⁸ (v nadaljevanju: EZ-C), s katerim je bila urejena možnost prenosa izvajanja javnih pooblastil na distribucijska podjetja. Ministrstvo za gospodarstvo je v odzivnem poročilu navedlo, da gre za začasno rešitev, dokler ne bodo izvedeni nadaljnji koraki reorganizacije izvajanja GJS SODO, ko bo družba SODO v neposredno izvajanje prevzela naloge, povezane z izvajanjem javnih pooblastil.

Na podlagi prenosa javnih pooblastil distribucijska podjetja izvajajo javna pooblastila na področju izdaje smernic in mnenj k prostorskim aktom, določanja projektnih pogojev, izdaje soglasij k projektnim rešitvam, izdaje soglasij za priključitev na distribucijsko omrežje, določanja pogojev za priključitev elektrarn oziroma proizvodnih naprav v interno omrežje, sklepanja pogodb o priključitvi na distribucijsko omrežje, sklepanja pogodb o izvedbi priključitve na interno omrežje in pogodb o dostopu.

Družba SODO je pri pripravi poslovnih načrtov načrtovala nove zaposlitve za področje izvajanja javnih pooblastil. V letu 2009 je načrtovala in realizirala eno novo zaposlitev, medtem ko je v letu 2012 načrtovala 21 novih zaposlitev, realizirala pa zgolj eno novo zaposlitev. Družba SODO je v celotnem obdobju, na katero se nanaša revizija, zaposlila zgolj dva uslužbenca za opravljanje nalog na področju izvajanja javnih pooblastil pri določanju projektnih pogojev, izdaji soglasij k projektnim rešitvam, izdaji soglasij za priključitev na distribucijsko omrežje ter na področju sklepanja pogodb o izvedbi priključitve na distribucijsko ali interno omrežje. V družbi SODO izvajajo javna pooblastila v okviru postopkov za priključitev na elektroenergetsko infrastrukturo, ki je v njeni lasti, ter za priključitev na elektroenergetsko infrastrukturo zaokroženih gospodarskih kompleksov.

Družba SODO je pripravila novo Navodilo za izdajo dokumentov in postopke v procesu priključevanja uporabnikov⁶⁹ z namenom zagotovitve enotnega načina uporabe pravil distribucijskih podjetij pri izvajanju javnih pooblastil. Izdelala je tudi prvo verzijo programa za izdelavo smernic in mnenj k prostorskim

⁶⁷ Uradni list RS, št. 32/93.

⁶⁸ Uradni list RS, št. 70/08.

⁶⁹ Št. PRIK-4/2012, september 2012.

aktom in jo s 1. 1. 2011 dala v uporabo distribucijskim podjetjem. Vodila je izdelavo testnih aplikacij za prenovo informacijskega sistema na področju določanja projektnih pogojev in izdaje soglasij k projektnim rešitvam.

Družba SODO izvaja javna pooblastila v okviru postopkov za priključitev na elektroenergetsko infrastrukturo, ki je v njeni lasti, ter za priključitev na elektroenergetsko infrastrukturo zaokroženih gospodarskih kompleksov, vendar se ni ustrezno kadrovsko in tehnično usposobila, da bi v celoti prevzela vse naloge na področju izvajanja javnih pooblastil ob priključevanju na elektroenergetsko infrastrukturo, ki je v lasti distribucijskih podjetij. Družba SODO bi se morala kadrovsko okrepiti in v neposredno izvajanje prevzeti naloge, povezane z izvajanjem javnih pooblastil.

Ocenjujemo, da ukrep, s katerim je bil izveden prenos izvajanja javnih pooblastil na distribucijska podjetja, ni ustrezen, saj taka ureditev predstavlja izjemo v primerjavi s splošno ureditvijo izvajanja javnih pooblastil v 12. členu ZGJS, ki zgolj izjemoma dovoljuje prenos javnih pooblastil le na izvajalca gospodarske javne službe.

Priporočilo

Z EZ-C je bila uvedena začasna rešitev glede prenosa izvajanja javnih pooblastil na distribucijska podjetja, ki je prenesena tudi v EZ-1. Ministrstvu za infrastrukturo in prostor ter vladi priporočamo, naj zakonsko uredita področje izvajanja javnih pooblastil tako, da jih bo izvajala družba SODO kot upravljavec distribucijskega omrežja. Pri tem je treba tudi določiti rok, v katerem bo družba SODO prevzela izvajanje javnih pooblastil v celoti.

2.2 Učinkovitost pri razvoju elektroenergetske infrastrukture

V reviziji smo preverjali, ali sta družba SODO in družba Elektro Gorenjska ustrezno načrtovali razvoj elektroenergetske infrastrukture distribucijskega omrežja in ali je družba SODO izvajala ustrezen nadzor. Pri tem smo preverjali:

- ali je dolgoročni načrt razvoja distribucijskega omrežja, ki ga je pripravila družba SODO, usklajen z nacionalnim energetskega programom;
- ali je letni načrt razvoja distribucijskega omrežja družbe SODO usklajen z dolgoročnim načrtom razvoja distribucijskega omrežja;
- ali so letni načrti razvoja distribucijskega omrežja družbe Elektro Gorenjska usklajeni z letnimi načrti razvoja distribucijskega omrežja družbe SODO;
- ali je razvoj distribucijskega omrežja na območju družbe Elektro Gorenjska skladen z letnimi načrti razvoja distribucijskega omrežja družbe SODO;
- ali je družba SODO izvajala ustrezen nadzor razvoja distribucijskega omrežja, ki ga je po pogodbi o najemu gradila družba Elektro Gorenjska.

2.2.1 Določbe v pogodbi o najemu – 2007 in pogodbi o najemu – 2012 z Elektro Gorenjska

V 18. členu Energetskega zakona je določeno, da sistemski operaterji prenosnega in distribucijskega omrežja električne energije izdelajo desetletni načrt razvoja distribucijskega omrežja in ga vsaki dve leti posodobijo. Načrti razvoja morajo biti usklajeni z nacionalnim energetske programom⁷⁰.

V skladu s koncesijsko pogodbo mora družba SODO kot koncesionar zagotoviti izgradnjo nove infrastrukture ali povečati kapaciteto obstoječe infrastrukture v obsegu in rokih, kot to določa njen načrt razvoja distribucijskega omrežja, ki ga v skladu z določili Energetskega zakona uskladi z Nacionalnim energetske programom.

Lastnik distribucijskega omrežja je za koncesionarja upravičen in mora graditi novo infrastrukturo ali povečati kapaciteto obstoječe infrastrukture v obsegu in rokih, kot to določa načrt razvoja distribucijskega omrežja koncesionarja.

V pogodbi o najemu – 2007 je bilo določeno, da družba Elektro Gorenjska kot lastnik infrastrukture na podlagi te pogodbe prevzema obveznost za izdelavo predlogov:

- letnih načrtov razvoja elektroenergetske infrastrukture,
- desetletnega načrta razvoja elektroenergetske infrastrukture,
- dolgoročnih študij napovedi o obremenitvi in porabi električne energije na celotnem območju najema in
- študije razvoja elektroenergetske infrastrukture ter njene zasedenosti.

Prav tako mora lastnik elektroenergetske infrastrukture zagotavljati druge potrebne podatke po navodilu družbe SODO.

Tehnične in tehnološke rešitve izgradnje in vzdrževanja elektroenergetske infrastrukture mora lastnik infrastrukture uskladiti z navodili, ki jih predpiše družba SODO.

V pogodbi o najemu – 2007 je bilo nadalje določeno, da se potrjen letni načrt razvoja distribucijskega omrežja upošteva pri sklenitvi letnih pogodb o višini najemnine in plačilu storitev, ki jih za družbo SODO po tej pogodbi izvaja lastnik infrastrukture.

Družba Elektro Gorenjska je bila na podlagi pogodbe o najemu – 2007 zavezana k izvedbi ukrepov, ki jih predvideva letni načrt razvoja distribucijskega omrežja, ki ga je sprejela družba SODO in je sestavni del poslovnega načrta družbe SODO. Vsako odstopanje od načrta razvoja distribucijskega omrežja je morala nemudoma sporočiti družbi SODO.

Pogodba o najemu – 2007 je tudi določala, da se družba Elektro Gorenjska obvezuje, da bo na podlagi potrjenega desetletnega načrta razvoja elektroenergetske infrastrukture gradila elektroenergetsko infrastrukturo za izvajanje distribucije električne energije v obsegu, kot to določa desetletni načrt razvoja

⁷⁰ Vsebinsko enaka določba glede izdelave desetletnega načrta razvoja distribucijskega omrežja in njegove posodobitve je vključena v 30. člen EZ-1. Načrte razvoja bo potrebno uskladiti z državnim razvojnim energetske programom, ko bo sprejet.

ali če to zahteva družba SODO. Po določitih te pogodbe predlog letnega načrta investicijskih vlaganj pripravi družba Elektro Gorenjska. V ta namen mora lastnik infrastrukture najkasneje do 30. 9. tekočega leta posredovati predlog letnega načrta investicijskih vlaganj z ustrezno obrazložitvijo o upravičenosti investicij za naslednje leto po navodilu, ki ga pripravi družba SODO. Družba Elektro Gorenjska in družba SODO sta se zavezali, da bosta storila vse potrebno, da bo letni načrt razvoja potrjen do 30. 10. tekočega leta za prihodnje leto.

Družba Elektro Gorenjska je morala, na podlagi pogodbe o najemu – 2007 in potrjenega letnega načrta investicijskih vlaganj za družbo SODO, skrbeti za upravno, projektno in tehnično dokumentacijo za posamezne dele elektroenergetske infrastrukture. Lastnik infrastrukture je moral poskrbeti za realizacijo investicijskega načrta, tehnični ali inšpekcijski pregled posameznega novega dela infrastrukture in vnos vseh potrebnih podatkov v ustrezne baze tehničnih in knjigovodskih podatkov.

V pogodbi o najemu – 2007 je bilo še določeno, da bo družba Elektro Gorenjska o fizični in finančni realizaciji letnega načrta investicijskih vlaganj družbo SODO pisno obveščala skladno z navodilom, ki ga predpiše družba SODO. Družba Elektro Gorenjska je morala na zahtevo družbe SODO pripraviti tudi dodatna poročila v roku in obsegu, ki ga določi družba SODO.

V pogodbi o najemu – 2012, ki je nadomestila pogodbo o najemu – 2007, je določeno, da družba Elektro Gorenjska prevzema obveznost za izdelavo:

- predloga načrta razvoja omrežja za desetletno obdobje v roku štirih mesecev po prejemu zahteve družbe SODO;
- dolgoročnih študij napovedi o obremenitvi in porabi električne energije na celotnem območju najema;
- študij razvoja omrežja ter njegove zasedenosti.

Družba Elektro Gorenjska v skladu s pogodbo o najemu – 2012:

- zagotavlja družbi SODO vse potrebne podatke v zvezi z izvajanjem razvoja in načrtovanja omrežja, pri čemer mora tehnične in tehnološke rešitve izgradnje elektroenergetske infrastrukture uskladiti z navodili SODO;
- se zavezuje, da bo izvedla ukrepe, ki jih predvideva veljavni načrt razvoja distribucijskega omrežja za desetletno obdobje, in nemudoma poročala o vsakem odstopanju od načrta razvoja distribucijskega omrežja skupaj z obrazložitvijo razlogov za odstopanja;
- prevzema obveznost, da do 30. 11. tekočega leta izdela predlog investicijskega načrta za njeno območje distribucijskega omrežja za triletno obdobje in letnega investicijskega načrta za njeno območje distribucijskega omrežja.

Družba Elektro Gorenjska v skladu s pogodbo o najemu – 2012 izvaja vodenje investicij v elektroenergetsko infrastrukturo tako, da skrbi za upravno, projektno in tehnično dokumentacijo ter zagotavlja služnostne pravice oziroma druge ustrezne stvarne pravice za posamezne dele elektroenergetske infrastrukture, ki so namenjeni izvajanju GJS SODO. Skrbi za realizacijo investicijskega načrta za območje svojega distribucijskega omrežja in skrbi za tehnični ali inšpekcijski pregled posameznega novega dela infrastrukture in vnos vseh potrebnih podatkov v bazo tehničnih in knjigovodskih podatkov. O fizični in finančni realizaciji letnega investicijskega načrta bo družbo SODO pisno trimesečno obveščala v skladu z navodili družbe SODO. Do 15. 3. tekočega leta bo za preteklo leto pripravila poročilo o realizaciji letnega investicijskega načrta.

V skladu z Energetskim zakonom in koncesijsko pogodbo je morala družba SODO kot koncesionar za izvajanje GJS SODO pripraviti desetletni načrt razvoja distribucijskega omrežja in ga vsaki dve leti posodobiti. Družba SODO je v nasprotju z določbami Energetskega zakona in koncesijske pogodbe dejansko prenesla načrtovanje razvoja elektroenergetske infrastrukture na distribucijska podjetja.

Glede na obstoječo organiziranost izvajanja GJS SODO in razdelitev nalog pri načrtovanju razvoja elektroenergetske infrastrukture ni obvladovano tveganje, da interesi glede področja in obsega potrebnega razvoja elektroenergetske infrastrukture družbe SODO in distribucijskih podjetij niso skladni. Družba SODO pa je v skladu z Energetskim zakonom oziroma EZ-1 in koncesijsko pogodbo odgovorna za skladen razvoj elektroenergetske infrastrukture na celotnem geografskem območju, ki ga pokriva posamezno distribucijsko podjetje, ter tudi skladen razvoj distribucijskega omrežja na celotnem ozemlju Republike Slovenije.

Pojasnilo družbe SODO

Družba SODO obvladuje tveganje, da interesi glede področja in obsega potrebnega razvoja elektroenergetske infrastrukture družbe SODO in distribucijskih podjetij niso skladni z izdajo mnenja k nameravani zadolžitvi distribucijskih podjetij za financiranje načrtovanih investicij v elektroenergetsko infrastrukturo. To mnenje zahteva Ministrstvo za infrastrukturo in prostor v postopku izdaje soglasja k zadolžitvi.

Družba SODO nima ustreznih kadrovskih in tehničnih virov, da bi lahko sama izvajala načrtovanje razvoja elektroenergetske infrastrukture, kot to določata Energetski zakon oziroma EZ-1 in koncesijska pogodba. Za prevzem izvajanja načrtovanja razvoja elektroenergetske infrastrukture je treba izvesti posamezne korake iz načrta aktivnosti iz odzivnega poročila glede organiziranosti izvajanja GJS SODO. Družba SODO bi se morala kadrovsko okrepiti in v neposredno izvajanje prevzeti naloge, povezane z načrtovanjem razvoja elektroenergetske infrastrukture. Dokončno pa bo družba SODO v celoti lahko prevzela naloge načrtovanja in izvedbe razvoja elektroenergetske infrastrukture, ko bo v skladu z načrtom aktivnosti za izvedbo popravljanih ukrepov izvedena združitev družbe SODO in distribucijskih podjetij v enovito družbo in bo družba SODO z večino zaposlenih iz sedanjih distribucijskih podjetij tudi dejanski izvajalec nalog GJS SODO.

2.2.2 Dolgoročno načrtovanje razvoja elektroenergetske infrastrukture

Družba SODO je za poenoteno pripravo desetletnega načrta razvoja distribucijskega omrežja za distribucijska podjetja pripravila Navodilo za pripravo načrta razvoja omrežja električne energije v Republiki Sloveniji od leta 2009 do leta 2018⁷¹ (v nadaljevanju: navodilo za pripravo načrta razvoja 2009–2018). Ob pripravi sprememb desetletnega načrta razvoja distribucijskega omrežja pa je pripravila Navodilo za pripravo načrta razvoja omrežja električne energije v Republiki Sloveniji od leta 2011 do leta 2020⁷² (v nadaljevanju: navodilo za pripravo načrta razvoja 2011–2020).

Družba Elektro Gorenjska je na podlagi zahteve v pogodbi o najemu – 2007 ter navodila za pripravo načrta razvoja 2009–2018 pripravila predlog desetletnega načrta razvoja elektroenergetske infrastrukture na področju njenega geografskega območja oskrbe z električno energijo. Družba SODO je predlog vključila v Načrt razvoja distribucijskega omrežja električne energije v Republiki Sloveniji za desetletno

⁷¹ Z dne 29. 2. 2008.

⁷² Z dne 8. 7. 2010.

obdobje od leta 2009 do leta 2018⁷³ (v nadaljevanju: načrt razvoja 2009–2018). Družba Elektro Gorenjska je v nadaljevanju na podlagi zahteve v pogodbi o najemu – 2007 ter navodila za pripravo načrta razvoja 2011–2020 pripravila nov predlog desetletnega načrta razvoja elektroenergetske infrastrukture na območju njenega geografskega območja oskrbe z električno energijo. Družba SODO je predlog vključila v Načrt razvoja distribucijskega omrežja električne energije v Republiki Sloveniji za desetletno obdobje od leta 2011 do leta 2020⁷⁴ (v nadaljevanju: načrt razvoja 2011–2020).

Družba SODO je v načrtu razvoja 2009–2018 ter v načrtu razvoja 2011–2020 opredelila potrebne investicije v novogradnje in rekonstrukcije elektrodistribucijske infrastrukture v Republiki Sloveniji. V načrtu razvoja 2009–2018 so navedene potrebne investicije v visokonapetostno omrežje, razdelilno transformatorske postaje, razdelilne postaje, srednjenapetostno omrežje, transformatorske postaje in nizkonapetostno omrežje. Opisan je tudi razvoj sistemov obratovanja srednjenapetostnih omrežij, problematika napajanja posebnih odjemalcev ter druge načrtovane investicije za delovanje distribucijskega sistema za izvajanje GJS SODO.

V okviru potrebnih investicij v novogradnje in rekonstrukcije visokonapetostnega omrežja so za geografsko območje, ki ga pokriva družba Elektro Gorenjska, v načrtu razvoja 2009–2018 navedeni naslednji projekti:

- daljnovod 2 x 110 kilovoltov Predor–Kranjska Gora,
- daljnovod 2 x 110 kilovoltov Železniki–Bohinj,
- daljnovod 2 x 110 kilovoltov Kamnik–Visoko,
- kablovod 1 x 110 kilovoltov Kranjska Gora–meja z Italijo,
- daljnovod/kablovod 1 x 110 kilovoltov za razdelilno transformatorsko postajo Škofja Loka–Trata,
- kablovod 1 x 110 kilovoltov za razdelilno transformatorsko postajo Bohinj,
- rekonstrukcija daljnoveoda 110 kilovoltov Škofja Loka–Železniki.

Z načrtom razvoja 2011–2020 je bila izločena investicija v daljnovod 2 x 110 kilovoltov Predor–Kranjska Gora ter nadomeščena z investicijo v kablovod 1 x 110 kilovoltov Jesenice–razdelilno transformatorska postaja Železniki.

Med potrebnimi investicijami v razdelilno transformatorske postaje so za geografsko območje družbe Elektro Gorenjska v načrtu razvoja 2009–2018 ter načrtu razvoja 2011–2020 navedeni projekti:

- razdelilno transformatorska postaja 110/20 kilovoltov Železniki,
- razdelilno transformatorska postaja 110/20 kilovoltov Bohinj,
- razdelilno transformatorska postaja 110/20 kilovoltov Brnik,
- razdelilno transformatorska postaja 110/20 kilovoltov Kranjska Gora,
- razdelilno transformatorska postaja 110/20/6,3 kilovolta Moste,
- razdelilno transformatorska postaja 110/20 kilovoltov Bled,
- razdelilno transformatorska postaja 110/20/6,3 kilovolta Trata–Škofja Loka.

V zvezi s potrebnimi investicijami v razdelilne postaje na srednji napetosti je v načrtu razvoja 2009–2018 in načrtu razvoja 2011–2020 navedeno, da se bo z novimi razdelilnimi postajami zagotovila višja

⁷³ Z dne 7. 5. 2009.

⁷⁴ Z dne 4. 5. 2011.

zanesljivost oskrbe, boljše možnosti selekcioniranja omrežja ter s tem tudi zagotavljanje napajanja v rezervnih obratovalnih stanjih. Podobno kot pri rekonstrukcijah na razdelilno transformatorskih postajah je tudi pri razdelilnih postajah težava v zastareli in tehnološko dotrajani opremi, ki jo je zato treba zamenjati.

V načrtu razvoja 2009–2018 in načrtu razvoja 2011–2020 je glede razvoja srednjenapetostnega omrežja navedeno, da je opredelitev posamezne investicije odvisna predvsem od vhodnih podatkov in njihovega vpliva na razmere v omrežju, glede porabe električne energije, kakovosti oskrbe, stanja distribucijske infrastrukture in podobno. Za desetletno obdobje je predvidena izgradnja 3.157 kilometrov novih srednjenapetostnih vodov in rekonstrukcija srednjenapetostnih vodov v dolžini 2.513 kilometrov.

V okviru rekonstrukcij in nadomestitev nadzemnih vodov se izvaja zamenjava dotrajanih lesenih drogov, vodnikov in izolacije. Namesto golih vodnikov se polagajo kablovodi v zemljo ali pa se montirajo tudi nadzemni kablovodi. Pri kablovodih se izvaja rekonstrukcija zaradi zamenjave starih kablov nižjega preseka s kabli višjega preseka. Zamenjava kablovodov se izvaja tudi v primeru večjega števila okvar.

V načrtu razvoja 2009–2018 in načrtu razvoja 2011–2020 je za desetletno obdobje predvidena izgradnja 2.396 novih transformatorskih postaj in rekonstrukcija 994 transformatorskih postaj. Najpogostejši vzrok za gradnjo novih transformatorskih postaj je slaba kakovost oskrbe z električno energijo in povečane potrebe po električni moči, ki se pojavljajo v novih prostorskih aktih in pri novogradnjah stanovanjskih hiš in poslovnih objektov. Rekonstrukcije so v večini primerov potrebne predvsem zaradi stanja distribucijskega omrežja.

Podobno kot pri investicijah v transformatorske postaje je tudi pri fizičnem obsegu vlaganj v nizkonapetostno omrežje glavni vzrok za novogradnje v slabi kakovosti oskrbe in v povečanih potrebah po električni moči in energiji. V načrtu razvoja 2009–2018 in načrtu razvoja 2011–2020 je tako za desetletno obdobje predvidena izgradnja 1.650 kilometrov novih nizkonapetostnih vodov in rekonstrukcija nizkonapetostnih vodov v dolžini 3.757 kilometrov. Novi vodi v strnjenih naseljih in večinoma tudi na podeželju se bodo gradili v podzemni kabelski izvedbi.

V tabeli 8 je prikazan načrtovan rok izvedbe posameznih investicij v visokonapetostno omrežje in razdelilno transformatorske postaje. Za to elektroenergetsko infrastrukturo je v načrtu razvoja 2009–2018 ter načrtu razvoja 2011–2020 določeno tudi leto zaključka posamezne investicije.

Tabela 8: Rok izvedbe investicij v visokonapetostno omrežje in razdelilno transformatorske postaje na območju družbe Elektro Gorenjska

Investicija v elektroenergetsko infrastrukturo	Leto zaključka po načrtu razvoja 2009–2018	Leto zaključka po načrtu razvoja 2011–2020
Visokonapetostno omrežje		
Daljnovid 2 x 110 kilovoltov Predor–Kranjska Gora	2014	-
Daljnovid 2 x 110 kilovoltov Železniki–Bohinj	2012	2015
Daljnovid 2 x 110 kilovoltov Kamnik–Visoko	2017	2017
Kablovod 1 x 110 kilovoltov Kranjska Gora–meja z Italijo	2018	2025
Daljnovid/kablovod 1 x 110 kilovoltov Škofja Loka–Trata	2010	2025
Kablovod 1 x 110 kilovoltov za razdelilno transformatorsko postajo Bohinj	2011	2012
Daljnovid 110 kilovoltov Škofja Loka–Železniki	2016	2025
Kablovod 110 kilovoltov za razdelilno transformatorsko postajo Jesenice–razdelilno transformatorsko postajo Železarna	-	2020
Razdelilno transformatorske postaje		
Razdelilno transformatorska postaja 110/20 kilovoltov Železniki	2010	2013
Razdelilno transformatorska postaja 110/20 kilovoltov Bohinj	2011	2013
Razdelilno transformatorska postaja 110/20 kilovoltov Brnik	2016	2016
Razdelilno transformatorska postaja 110/20 kilovoltov Kranjska Gora	2015	2030
Razdelilno transformatorska postaja 110/20 kilovoltov Moste	2010	-
Razdelilno transformatorska postaja 110/20 kilovoltov Bled	2013	2014
Razdelilno transformatorska postaja 110/20 kilovoltov Trata–Škofja Loka	2010	2015

Vir: načrt razvoja 2009–2018 in načrt razvoja 2011–2020.

V načrtu razvoja 2009–2018 je bilo za geografsko območje družbe Elektro Gorenjska opredeljenih 14 investicij v visokonapetostno omrežje in razdelilno transformatorske postaje. Od teh bi jih moralo biti sedem dokončanih do konca leta 2012. Investicija v kablovod 1 x 110 kilovoltov za razdelilno transformatorsko postajo Bohinj je bila zaključena v letu 2012, prav tako investicije v razdelilno transformatorsko postajo 110/20 kilovoltov Moste, razdelilno transformatorsko postajo 110/20 kilovoltov

Železniki in razdelilno transformatorsko postajo 110/20 kilovoltov Bohinj. S sprejemom načrta razvoja 2011–2020 je bila izločena investicija v daljnovod 2 x 110 kilovoltov Predor–Kranjska Gora ter dodana nova investicija v kablovod 110 kilovoltov za razdelilno transformatorsko postajo Jesenice–razdelilno transformatorsko postajo Železarna. Roki za dokončanje drugih investicij so bili podaljšani.

Koncesijska pogodba določa, da mora biti desetletni načrt razvoja distribucijskega omrežja, ki ga pripravi družba SODO, usklajen z nacionalnim energetskega programom. V ReNEP so prikazana potrebna finančna sredstva za investicijska vlaganja v distribucijsko omrežje. Pri tem je opredeljeno, da se investicije izvajajo na podlagi desetletnih razvojnih načrtov distribucijskih podjetij v obdobju od leta 2003 do leta 2012. V NEP 2010–2030 so identificirane predvidene investicije v distribucijsko omrežje za obdobje od leta 2010 do leta 2030 ter potrebna finančna sredstva za njihovo izvedbo. Opredeljena je izvedba obnove, širitev in ojačitev distribucijskega omrežja glede na dolgoročne načrte razvoja distribucijskega omrežja, ki jih pripravijo distribucijska podjetja in sprejme družba SODO. ReNEP, ki je obravnavala razvoj distribucijskega omrežja do konca leta 2012, ter tudi NEP 2010–2030 predvidevata, da se investicije v distribucijsko omrežje izvajajo na podlagi desetletnih načrtov razvoja distribucijskega omrežja, ki jih pripravijo distribucijska podjetja oziroma družba SODO. Tako načrt razvoja 2009–2018 in načrt razvoja 2011–2020 sledita opredelitvam ReNEP oziroma NEP 2010–2030.

Družba SODO je glede na razpoložljive tehnične in kadrovske vire, s katerimi razpolagajo distribucijska podjetja, dejansko prenesla načrtovanje razvoja elektroenergetske infrastrukture na distribucijska podjetja in ni preverjala ter usklajevala načrtov investicij glede prioritet in enakomernega razvoja distribucijskega omrežja na ozemlju Republike Slovenije.

S sprejemom načrta razvoja 2011–2020 so bili roki za dokončanje opredeljenih investicij v elektroenergetsko infrastrukturo na območju, ki ga pokriva družba Elektro Gorenjska, podaljšani zaradi pomanjkanja finančnih sredstev za njihovo izvedbo. Podaljševanje rokov izvedbe potrebnih investicij v elektroenergetsko infrastrukturo na območju ne omogoča obvladovanja tveganja pravočasnega zagotavljanja ustrezne in zadostne infrastrukture, saj izvajalec GJS SODO v prihodnje ne bo mogel zagotoviti obsega elektroenergetske infrastrukture, ki bo omogočala pravočasno priključitev vseh odjemalcev in proizvajalcev električne energije na distribucijsko omrežje.

2.2.3 Kratkoročni razvoj elektroenergetske infrastrukture

Družba SODO je za poenoteno pripravo letnih načrtov razvoja distribucijskega omrežja za distribucijska podjetja pripravila Navodilo za pripravo letnega načrta investicijskih vlaganj⁷⁵, ki ga je za načrtovanje investicij v letu 2010 nadomestila z novim Navodilom za pripravo letnega načrta investicijskih vlaganj⁷⁶ ter za načrtovanje investicij v letu 2011 in 2012 z Navodilom za pripravo letnega načrta investicijskih vlaganj in spremljanje ter poročanje o fizični in finančni realizaciji letnega načrta investicijskih vlaganj⁷⁷.

Družba Elektro Gorenjska je na podlagi zahteve v pogodbi o najemu – 2007 in pogodbi o najemu – 2012 ter navodil za pripravo letnih načrtov investicijskih vlaganj pripravila letne investicijske načrte za njeno območje distribucijskega omrežja. Izhodišče za opredelitev investicij v letnih investicijskih načrtih sta bila

⁷⁵ Št. INV-7/2009, februar 2009.

⁷⁶ Št. INV-9/2010, februar 2010.

⁷⁷ Št. INV-10/2010, november 2010.

načrt razvoja 2009–2018 in načrt razvoja 2011–2020. Letni investicijski načrti vseh distribucijskih podjetij so za družbo SODO predstavljali letni načrt razvoja distribucijskega omrežja električne energije za celotno območje Republike Slovenije⁷⁸. Družba Elektro Gorenjska pri pripravi letnih investicijskih načrtov za njeno območje distribucijskega omrežja ni upoštevala tudi možnosti investiranja sredstev iz omrežnine za priključno moč, ki so bila pobrana na njenem območju distribucijskega omrežja. Tako niso bile izkoriščene vse možnosti za financiranje potrebnih investicij v elektroenergetsko infrastrukturo.

Družba Elektro Gorenjska je na podlagi letnih investicijskih načrtov izvajala vodenje investicij v elektroenergetsko infrastrukturo tako, da je skrbela za upravo, projektno in tehnično dokumentacijo ter zagotovila služnostne pravice oziroma druge ustrezne stvarne pravice za posamezne dele elektroenergetske infrastrukture, ki je namenjena izvajanju GJS SODO. Skrbela je za realizacijo investicijskega načrta za območje distribucijskega omrežja družbe Elektro Gorenjska in pri izvedenih investicijah poskrbela za tehnični pregled posameznega novega dela infrastrukture in vnesla podatke posameznega novega dela elektroenergetske infrastrukture v ustrezne baze tehničnih in knjigovodskih podatkov.

Družba Elektro Gorenjska je do 15. 3. tekočega leta pripravila poročilo o realizaciji letnega investicijskega načrta za preteklo leto in ga posredovala družbi SODO. Prav tako je družbi SODO o realizaciji letnega investicijskega načrta s trimesječnimi poročili poročala med letom.

V tabeli 9 so prikazana načrtovana sredstva za izvedbo investicij v elektroenergetsko infrastrukturo v letih od 2009 do 2012 ter realiziran obseg investicij v tem obdobju.

Tabela 9: Načrt in izvedba investicij v elektroenergetsko infrastrukturo družbe Elektro Gorenjska od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2012

Načrt in realizacija investicij	Obdobje				v evrih
	Leto 2009	Leto 2010	Leto 2011	Leto 2012	Skupaj
Realizirano	17.017.862	13.765.316	14.057.513	12.453.080	57.293.771
Načrtovano	15.797.124	12.916.000	15.470.000	15.000.000	59.183.124
Razlika (real. – nač.)	1.220.738	849.316	(1.412.487)	(2.546.920)	(1.889.353)
Indeks (real./nač.*100)	108	107	91	83	97

Viri: gospodarski načrti in letna poročila družbe Elektro Gorenjska.

Z letnimi investicijskimi načrti je družba Elektro Gorenjska v letih od 2009 do 2012 načrtovala investicije v elektroenergetsko infrastrukturo za izvajanje GJS SODO v znesku 59.183.124 evrov. Realizacija investicij v elektroenergetsko infrastrukturo je v obravnavanem obdobju znašala 57.93.771 evrov oziroma 97 odstotkov načrtovanega zneska investicij.

⁷⁸ Investicije v elektroenergetsko infrastrukturo iz omrežnine za priključno moč je družba SODO načrtovala v načrtu investicij v okviru letnega poslovnega načrta družbe SODO.

Družba Elektro Gorenjska je v letnih poročilih predstavila izvedene investicije v visokonapetostno omrežje ter skupaj izvedene investicije v srednjenapetostno in nizkonapetostno omrežje ter navedla skupne zneske vlaganj za posamezno vrsto distribucijskega omrežja. Prav tako je za posamezne objekte visokonapetostnega in srednjenapetostnega omrežja podrobneje opisala potek investicije in fazo, v kateri se investicija nahaja.

V skladu s pogodbo o najemu – 2007 in pogodbo o najemu – 2012 ter navodili za pripravo letnih načrtov investicijskih vlaganj je družba Elektro Gorenjska pripravila letne investicijske načrte za njeno območje distribucijskega omrežja. Pri opredelitvi investicij je izhajala iz načrta razvoja 2009–2018 in načrta razvoja 2011–2020. Glede na uveljavljen proces letnega načrtovanja investicij so bili letni načrti razvoja distribucijskega omrežja za celotno območje Republike Slovenije usklajeni z načrtom razvoja 2009–2018 oziroma načrtom razvoja 2011–2020. Družba Elektro Gorenjska pri pripravi letnih investicijskih načrtov za njeno območje distribucijskega omrežja ni upoštevala možnosti investiranja sredstev iz omrežnine za priključno moč, ki so bila pobrana na njenem območju distribucijskega omrežja. Tako niso bile izkoriščene vse možnosti za financiranje potrebnih investicij v elektroenergetsko infrastrukturo.

Priporočilo

Družbi Elektro Gorenjska priporočamo, naj pri pripravi letnih investicijskih načrtov za njeno območje distribucijskega omrežja upošteva tudi sredstva iz omrežnine za priključno moč, ki so bila pobrana na njenem območju distribucijskega omrežja.

S sprejemom načrta razvoja 2011–2020 so bili roki za dokončanje opredeljenih investicij v elektroenergetsko infrastrukturo na območju, ki ga pokriva družba Elektro Gorenjska, podaljšani zaradi pomanjkanja finančnih sredstev, potrebnih za njihovo izvedbo. Tako je bilo letno načrtovanje investicij v elektroenergetsko infrastrukturo glede rokov izvedbe skladno z načrtom razvoja 2011–2020, pri izvedbi investicij na letnem nivoju pa je glede na načrtovano realizacijo prihajalo do manjših odstopanj.

V pogodbi o najemu – 2007 in pogodbi o najemu – 2012 je določeno, da ima družba SODO pravico izvajati nadzor nad izvajanjem pogodbe, družba Elektro Gorenjska pa mora omogočiti vstop v objekte elektroenergetske infrastrukture in direkten dostop do vseh podatkov, ki se nanašajo na izvajanje GJS SODO. Družba SODO v obdobju, na katero se nanaša revizija, v družbi Elektro Gorenjska ni izvedla nadzora v povezavi z izvedbo investicij v elektroenergetsko infrastrukturo. Družba SODO je zgolj izvajala medsebojne primerjave in usklajevanja med tehničnimi in knjigovodskimi podatki o elektroenergetski infrastrukturi, o katerih je družba Elektro Gorenjska poročala letno ter med letom.

3. MNENJE

Revidirali smo *uspešnost Vlade Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarstvo, Ministrstva za infrastrukturo in prostor ter družbe SODO, sistemskega operaterja distribucijskega omrežja z električno energijo, d. o. o., Maribor pri izvedbi popravljanih ukrepov za ureditev izvajanja gospodarske javne službe sistemskega operaterja distribucijskega omrežja v obdobju od 24. 7. 2009 do 31. 12. 2012. Revidirali smo tudi učinkovitost poslovanja družbe SODO in družbe Elektro Gorenjska, podjetja za distribucijo električne energije, d. d., Kranj pri razvoju elektroenergetske infrastrukture distribucijskega omrežja od 24. 7. 2009 do 31. 12. 2012.*

3.1 Mnenje o uspešnosti izvedbe popravljanih ukrepov za ureditev izvajanja gospodarske javne službe sistemskega operaterja distribucijskega omrežja

Menimo, da Vlada Republike Slovenije, Ministrstvo za gospodarstvo, Ministrstvo za infrastrukturo in prostor ter družba SODO pri izvedbi popravljanih ukrepov za ureditev izvajanja GJS SODO *niso bili uspešni.*

Vlada Republike Slovenije ni na strateški ravni opredelila predvidene ureditve in načina izvajanja GJS SODO, določila ciljev in usmeritev izvajanja GJS SODO, ukrepov za doseg ciljev ter nadzora nad doseganjem ciljev.

Ministrstvo za gospodarstvo, Ministrstvo za infrastrukturo in prostor ter Vlada Republike Slovenije niso izvedli ustreznih aktivnosti, da bi zagotovili pravočasen prenos Direktive 2009/72/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih za notranji trg z električno energijo in o razveljavitvi Direktive 2003/54/ES v slovenski pravni red kljub prejemu opomina, obrazloženega mnenja ter vložene tožbe Evropske komisije na Sodišče Evropske unije 7. 1. 2013 zaradi neskladnosti nacionalne zakonodaje z Direktivo 2009/72/ES.

Preoblikovanje petih distribucijskih podjetij na omrežne in tržne družbe je bilo izvedeno 1. 1. 2011, kar je eno leto po roku, ki je bil opredeljen v odzivnem poročilu. Ločitev petih distribucijskih podjetij na omrežne in tržne družbe ni bila izvedena z oddelitvijo, kot je bilo predvideno v odzivnem poročilu, ampak z izčlenitvijo, zato ni zagotovljena dejanska funkcionalna ločitev izvajalca GJS SODO od izvajalcev dejavnosti dobave električne energije. Družbi SODO ni omogočeno, da kot upravljavec distribucijskega sistema neodvisno in učinkovito odloča o sredstvih in premoženju za upravljanje, vzdrževanje in razvoj omrežja, saj za izpolnjevanje svojih nalog nima potrebnih človeških, tehničnih, fizičnih in finančnih virov. Ker niso bili izvedeni popravljani ukrepi iz odzivnega poročila, tudi niso izpolnjene zahteve Direktive 2009/72/ES glede zagotovitve neodvisnosti upravljavca distribucijskega omrežja od interesov v zvezi s proizvodnjo in dobavo električne energije.

V strateških dokumentih upravljanja s finančnimi naložbami države niso upoštevani predvideni ukrepi iz odzivnega poročila za pridobitev celotnega lastniškega deleža v distribucijskih podjetjih od manjšinskih lastnikov. Predlog strategije upravljanja s finančnimi naložbami ne upošteva ukrepov iz odzivnega poročila v delu, ki se nanaša na pridobitev celotnega lastniškega deleža v distribucijskih podjetjih, kakor je bilo to predvideno v odzivnem poročilu. Tudi klasifikacija naložb Slovenskega državnega holdinga ne upošteva ukrepov iz odzivnega poročila v delu, ki se nanaša na pridobitev celotnega lastniškega deleža v distribucijskih podjetjih.

Družba SODO še vedno ne razpolaga s popolnimi evidencami celotne elektroenergetske infrastrukture, zato ne obvladuje tveganja, da plačuje najemnino, ki je višja od amortizacije obstoječe elektroenergetske infrastrukture za izvajanje GJS SODO.

Menimo, da v prehodnem obdobju do pridobitve vseh manjšinskih deležev v omrežnih družbah oziroma dokončne ureditve lastništva elektroenergetske infrastrukture investiranje sredstev iz omrežnine za priključno moč ni ustrezno urejeno, saj zaradi neskladij med družbo SODO in distribucijskimi podjetji prihaja do časovnega zamika ali celo opustitev izvedbe potrebnih investicij v elektroenergetsko infrastrukturo.

Družba SODO je naredila popis nadstandardnih storitev, ki jih distribucijska podjetja izvajajo za uporabnike, določila normative za njihovo izvajanje ter cenik za te storitve. Družba SODO je naredila tudi popis storitev, ki jih distribucijska podjetja izvajajo za družbo SODO v okviru dejavnosti GJS SODO. Ni pa še oblikovala normativov za njihovo izvajanje ter cenika teh storitev. Za zagotovitev večje transparentnosti izvajanja GJS SODO bi morala družba SODO tudi za te storitve oblikovati normative za njihovo izvajanje ter plačevati storitve glede na dejanski obseg njihove izvedbe. Družba SODO ni izvajala nadzora nad tem, ali so distribucijska podjetja tudi dejansko izvedla vse storitve, o katerih so poročala v poročilu o opravljenih storitvah.

Družba SODO je vzpostavila informacijsko podporo za vnos in spremljanje podatkov o elektroenergetski infrastrukturi, ki je v njeni lasti, ter tudi informacijsko podporo, ki ji omogoča stalen in neposreden dostop do baze tehničnih podatkov in analitične knjigovodske evidence elektroenergetske infrastrukture, ki je v lasti distribucijskih podjetij. Menimo, da bi družba SODO za učinkovitejše izvajanje GJS SODO morala imeti vzpostavljeno takšno informacijsko podporo, ki bi ji med drugim omogočala tudi neposreden dostop do podatkov o prevzemno-prodajnih mestih ter do podatkov s področja priključevanja uporabnikov in urejanja dostopa do omrežja. Ti podatki so podlaga za spremljanje in nadzor zaračunavanja omrežnine za uporabo distribucijskega omrežja ter tudi omrežnine za priključno moč, ki jo distribucijska podjetja zaračunavajo končnim uporabnikom v svojem imenu in za račun družbe SODO.

Družba SODO sicer izvaja javna pooblastila v okviru postopkov za priključitev na elektroenergetsko infrastrukturo, ki je v njeni lasti, ter za priključitev na elektroenergetsko infrastrukturo zaokroženih gospodarskih kompleksov, vendar se ni ustrezno kadrovske in tehnično usposobila, da bi v celoti prevzela vse naloge na področju izvajanja javnih pooblastil ob priključevanju na elektroenergetsko infrastrukturo, ki je v lasti distribucijskih podjetij.

3.2 Mnenje o učinkovitosti razvoja elektroenergetske infrastrukture distribucijskega omrežja

Menimo, da prenos načrtovanja razvoja elektroenergetske infrastrukture na distribucijska podjetja, kot sta ga izvedli družba SODO in družba Elektro Gorenjska *ne omogoča učinkovitega* načrtovanja in izvedbe razvoja elektroenergetske infrastrukture distribucijskega omrežja in je v nasprotju z določbami Energetskega zakona oziroma EZ-1 in koncesijske pogodbe.

Glede na obstoječo organiziranost izvajanja GJS SODO in razdelitev nalog pri načrtovanju razvoja elektroenergetske infrastrukture ni obvladovano tveganje, ki nastane, kadar interesi glede področja in obsega potrebnega razvoja elektroenergetske infrastrukture družbe SODO in distribucijskih podjetij niso skladni. Družba SODO pa je v skladu z Energetskim zakonom oziroma EZ-1 in koncesijsko pogodbo odgovorna za skladen razvoj elektroenergetske infrastrukture na celotnem geografskem območju, ki ga pokriva posamezno distribucijsko podjetje, ter tudi skladen razvoj distribucijskega omrežja na celotnem ozemlju Republike Slovenije.

Družba SODO nima ustreznih kadrovskih in tehničnih virov, da bi lahko sama izvajala načrtovanje razvoja elektroenergetske infrastrukture, kot to določata Energetski zakon oziroma EZ-1 in koncesijska pogodba. Zato ne preverja in ne usklajuje posameznih načrtov investicij, da bi zagotovila usklajen razvoj distribucijskega omrežja na območju Republike Slovenije.

Družba Elektro Gorenjska pri pripravi letnih investicijskih načrtov za njeno območje distribucijskega omrežja ni upoštevala možnosti investiranja sredstev iz omrežnine za priključno moč, ki so bila pobrana na njenem območju distribucijskega omrežja.

S sprejemom Načrta razvoja distribucijskega omrežja električne energije v Republiki Sloveniji za desetletno obdobje od leta 2011 do 2020 so bili roki za dokončanje opredeljenih investicij v elektroenergetsko infrastrukturo na območju, ki ga pokriva družba Elektro Gorenjska, podaljšani zaradi pomanjkanja finančnih sredstev za njihovo izvedbo. Podaljševanje rokov izvedbe potrebnih investicij v elektroenergetsko infrastrukturo ne omogoča obvladovanja tveganja pravočasne zagotovitve ustreznega in zadostnega obsega elektroenergetske infrastrukture, ki bo omogočala pravočasno priključitev vseh odjemalcev in proizvajalcev električne energije na distribucijsko omrežje.

Družba SODO v obdobju, na katero se nanaša revizija, v družbi Elektro Gorenjska ni izvedla nadzora v povezavi z izvedbo investicij v elektroenergetsko infrastrukturo. Družba SODO je zgolj izvajala medsebojne primerjave in usklajevanja med tehničnimi in knjigovodskimi podatki o elektroenergetski infrastrukturi, o katerih je družba Elektro Gorenjska poročala letno ter med letom.

4. ZAHTEVA ZA PREDLOŽITEV ODZIVNEGA POROČILA

Družba SODO, sistemski operater distribucijskega omrežja z električno energijo, d. o. o., Maribor, Ministrstvo za infrastrukturo in prostor ter Vlada Republike Slovenije morajo v roku 90 dni po prejemu revizijskega poročila računskemu sodišču predložiti odzivno poročilo.

Odzivno poročilo mora vsebovati:

1. navedbo revizije, na katero se nanaša,
2. kratek opis nesmotnosti v poslovanju, ki so bile razkrite z revizijo, in
3. izkaz popravljalnih ukrepov.

Izkaz popravljalnih ukrepov mora obsegati navedbo popravljalnih ukrepov in ustrezna dokazila o izvedenih popravljalnih ukrepih za odpravo ugotovljenih nesmotnosti.

Popravljalni ukrepi družbe SODO se morajo nanašati na:

- izdelavo načrta aktivnosti z opredeljenimi aktivnostmi, roki in odgovornimi osebami za določitev normativov za storitve, ki jih distribucijska podjetja izvajajo za družbo SODO v okviru dejavnosti GJS SODO, in zagotovitev plačevanja storitev glede na dejanski obseg njihove izvedbe – točka 2.1.3.3;
- izdelavo načrta aktivnosti z opredeljenimi aktivnostmi, roki in odgovornimi osebami za vzpostavitev informacijske podpore, ki ji bo omogočala stalen in neposreden dostop do podatkov o prevzemno-prodajnih mestih ter do podatkov s področja priključevanja uporabnikov in urejanja dostopa do omrežja – točka 2.1.3.4;
- izdelavo načrta aktivnosti z opredeljenimi aktivnostmi, roki in odgovornimi osebami, s katerim bo vzpostavljen nadzor nad distribucijskimi podjetji glede izvajanja investicij v elektroenergetsko infrastrukturo – točka 2.2.3;
- izdelavo načrta aktivnosti z opredeljenimi aktivnostmi, roki in odgovornimi osebami, s katerim bo zagotovljeno, da se bo družba SODO ustrezno kadrovske in tehnične usposobila za izvajanje javnih pooblastil v celoti ter prevzem nalog načrtovanja in izvedbe razvoja elektroenergetske infrastrukture – točki 2.1.5 in 2.2.1.

Popravljalni ukrepi Ministrstva za infrastrukturo in prostor se morajo nanašati na:

- izdelavo načrta aktivnosti z opredeljenimi aktivnostmi, roki in odgovornimi osebami za pripravo strateškega dokumenta, s katerim bo opredeljena predvidena ureditev in način izvajanja GJS SODO, določeni cilji in usmeritve izvajanja GJS SODO, ukrepi za doseg ciljev ter nadzor glede doseganja ciljev – točka 2.1.1.1;

- izdelavo načrta aktivnosti z opredeljenimi aktivnostmi, roki in odgovornimi osebami, s katerim bo zagotovljena izvedba nadaljnjih aktivnosti za prenos elektroenergetske infrastrukture v posredno ali neposredno last Republike Slovenije ter ustrezna organiziranost družbe SODO, da bo zagotovljena dejanska funkcionalna ločitev izvajalca GJS SODO od izvajalcev dejavnosti dobave električne energije – točke 2.1.2.2.1, 2.1.2.2.2, 2.1.2.2.3 in 2.1.2.2.4.

Popravljalni ukrepi Vlade Republike Slovenije se morajo nanašati na:

- izdelavo načrta aktivnosti z opredeljenimi aktivnostmi, roki in odgovornimi osebami za sprejem strateškega dokumenta, s katerim bo opredelila lastništvo v distribucijskih podjetjih, ki bo usklajeno s strategijo upravljanja finančnih naložb Slovenskega državnega holdinga – točki 2.1.1.1 in 2.1.2.3.

Po drugem odstavku 29. člena ZRacS-1 je odzivno poročilo uradna listina, ki jo potrdi odgovorna oseba uporabnika javnih sredstev s svojim podpisom in pečatom.

Računsko sodišče bo ocenilo verodostojnost odzivnega poročila, to je resničnost navedb o popravljalnih ukrepih, in po potrebi opravilo revizijo odzivnega poročila na podlagi četrtega odstavka 29. člena ZRacS-1. Prav tako bo ocenilo zadovoljivost sprejetih popravljalnih ukrepov.

Če odzivno poročilo ne bo predloženo v roku, določenem v tem revizijskem poročilu, stori odgovorna oseba uporabnika javnih sredstev prekršek po tretjem odstavku 38. člena ZRacS-1. Če uporabnik javnih sredstev, ki bi moral predložiti odzivno poročilo, niti v roku 15 dni po izteku roka za predložitev odzivnega poročila računskemu sodišču ne predloži odzivnega poročila, se šteje, da uporabnik javnih sredstev krši obveznost dobrega poslovanja⁷⁹. Opozarjamo, da se neresnične navedbe v odzivnem poročilu obravnavajo kot neresnične navedbe v uradni listini (drugi odstavek 29. člena ZRacS-1).

Če bo računsko sodišče v porevizijskem postopku ugotovilo, da družba SODO, sistemski operater distribucijskega omrežja ,d. o. o., Maribor, Ministrstvo za infrastrukturo in prostor ali Vlada Republike Slovenije kršijo obveznost dobrega poslovanja, bo ravnalo v skladu s sedmim do štirinajstim odstavkom 29. člena ZRacS-1.

⁷⁹ 3. točka prvega odstavka 37. člena Poslovnika Računskega sodišča Republike Slovenije.

5. PRIPOROČILA

Družbi SODO, sistemskemu operaterju distribucijskega omrežja z električno energijo, d. o. o., Maribor priporočamo, naj:

- za ureditev ustreznega financiranja investicij v elektroenergetsko infrastrukturo iz sredstev omrežnine za priključno moč zagotovi, da bodo distribucijska podjetja pri pripravi letnih investicijskih načrtov upoštevala tudi sredstva iz omrežnine za priključno moč, ki so bila pobrana na njihovem območju distribucijskega omrežja.

Vladi Republike Slovenije in Ministrstvu za infrastrukturo in prostor priporočamo, naj:

- pri pripravi strategije ureditve in načina izvajanja GJS SODO proučita obseg potrebnih človeških, tehničnih in finančnih virov za učinkovito izvajanje GJS SODO v okviru družbe SODO ali opredelita način pridobitve 100-odstotnega lastništva države v distribucijskih podjetjih;
- pri dogovorih z manjšinskimi lastniki distribucijskih podjetij upoštevata posledice neustreznega načina financiranja razširitvenih investicij v preteklosti, saj se je zaradi plačil uporabnikov za priključitev na distribucijsko omrežje oziroma sofinanciranja širitev distribucijskega omrežja neupravičeno povečal kapital teh manjšinskih lastnikov v distribucijskih podjetjih;
- odpravita tarifno postavko omrežnine za priključno moč, saj s sprejeto spremembo namena uporabe sredstev omrežnine za priključno moč v EZ-1, ta ne bodo več namenjena za razširitev ali povečanje zmogljivosti obstoječega distribucijskega omrežja, ampak predvsem za kritje tekočih stroškov, ki nastajajo med rabo storitev GJS SODO, zato ne bo več dosežen namen, zaradi katerega je bila uvedena;
- naj zakonsko uredita področje izvajanja javnih pooblastil tako, da jih bo izvajala družba SODO kot upravljavec distribucijskega omrežja; pri tem je treba tudi določiti rok, v katerem bo družba SODO prevzela izvajanje javnih pooblastil v celoti, ker je bila z EZ-C uvedena začasna rešitev glede prenosa izvajanja javnih pooblastil na distribucijska podjetja, ki je prenesena tudi v EZ-1.

Družbi Elektro Gorenjska, podjetju za distribucijo električne energije, d. d., Kranj priporočamo, naj:

- pri pripravi letnih investicijskih načrtov za njeno območje distribucijskega omrežja upošteva tudi sredstva iz omrežnine za priključno moč, ki so bila pobrana na njenem območju distribucijskega omrežja.

Pravni pouk

Tega poročila na podlagi tretjega odstavka 1. člena ZRacS-1 ni dopustno izpodbijati pred sodišči ali drugimi državnimi organi.

Tomaž Vesel,
generalni državni revizor

Poslano:

1. SODO, sistemskemu operaterju distribucijskega omrežja z električno energijo, d. o. o., Maribor, priporočeno s povratnico;
2. Vladi Republike Slovenije, priporočeno s povratnico;
3. Ministrstvu za infrastrukturo in prostor, priporočeno s povratnico;
4. Elektro Gorenjska, podjetju za distribucijo električne energije, d. d., Kranj, priporočeno s povratnico;
5. Državnemu zboru Republike Slovenije, priporočeno;
6. Janezu Janši, priporočeno;
7. Borutu Pahorju, priporočeno;
8. dr. Mateju Lahovniku, priporočeno;
9. mag. Darji Radić, priporočeno;
10. mag. Mitji Gaspariju, priporočeno;
11. Zvonku Černaču, priporočeno;
12. Igorju Maherju, priporočeno;
13. mag. Jožetu Knavsu, priporočeno;
14. arhivu, tu.

*Bdimo nad potmi
javnega denarja*

Računsko sodišče Republike Slovenije
The Court of Audit of the Republic of Slovenia
Slovenska cesta 50, 1000 Ljubljana, Slovenija
tel.: +386 (0) 1 478 58 00
fax: +386 (0) 1 478 58 91
sloaud@rs-rs.si
www.rs-rs.si

Enota Maribor / Maribor Office
Ulica heroja Bračiča 6, 2000 Maribor, Slovenija
tel.: +386 (0) 2 250 58 80
fax: +386 (0) 2 250 58 96